

קונטרס

הבינו

פרשת וישב
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת י"א
גליון 176

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: 718.686.8300

ארץ ישראל: 072.257.7726

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קכ"ג

יום ראשון פרשת וישב - טו"ב כסלו תשפ"ב

הכנעה שעל-ידי קבלת יסורים יוצרת קרבה..... ה

תכלית הבריאה - דביקות בה' | רצונו להטיב לבריותיו | בורא נפשות רבות וחסרונן | מפתח של גשמים ופרנסה | בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר | מהפכים קערה על פיה | איזהו חכם המכיר את מקומו | איש על מחנהו ואיש על דגלו | אם כבנים אם כתלמידים | מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר | חייב אדם לברך על הרעה | דרכו של נכנע | יש לך שעת הכושר | אהבה התלויה בדבר | ביני וביני בני"י אות היא | סחיטת ישועות - רעה חולה | חיי תענוג כנגד חיי צער | מקרא מלא דיבר הכתוב

יום שני פרשת וישב - ח"י כסלו תשפ"ב

חובת ההודאה על מתנת הצדיקים

לרגל יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעוזיבוז זיע"א..... יח

להודות ולהלל לשמך הגדול | כל יהודי צריך לחדש כל יום בתורה | על כן אברים שפלגת בנו | ויתבוננו חסדי ה' | ואשר אתה עתיד לעשות עמי | ועל הכל אנחנו מודים לך | עמד ושתלן בכל דור | הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו | ושמחת בכל הטוב | וילך ארצה בני קדם | התועלת שיש לנו מהצדיקים | סולו סולו המסילה | העמידו על האמת והיושר | צדקתם עומדת לעד | דרך הלימוד בספרי החסידות | ויאמינו בה' ובמשה עבדו | הצדיק הוא המשביר | שלושה ששורשם אחד | הצדיק מקרב את האדם לאורו של הקב"ה

יום שני פרשת מקץ - כ"ח כסלו ה'תשפ"א

ההודאה בחנוכה על הקשר הפנימי שבינינו לבין הקב"ה..... כט

בני ישראל היו בשפל המדרגה | נס על שם העתיד | בימים ההם בזמן הזה | קשר בל ינתק | הודאה על שאין הקב"ה משיב לנו כרעתנו | אין הקב"ה מזניח את החוטא | משל לילד שלא שמע לאזהרת אביו ותעה ביער | כי אמרתי יש לי תקוה | עיקר קבלת התורה | אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה | מנהיגי ישראל לדורותם | וידר ישראל נדר לה' | ירידה לצורך עליה | ביקשו לקבוע פרשת בלק בק"ש | להודות ולהלל לשמך הגדול

יום שלישי פרשת וישב - י"ט כסלו תשפ"ב

דביקות בה' על-ידי איסוף כל הכוחות

לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי דוב בער זיע"א - המגיד ממעזריטש..... לו

בא אתה וכל ביתך אל התיבה | ואתם הדבקים בה' אלוקיכם | מסירות נפש | כל אחד יודע דביקות מה היא | לא זו הדרך | חיבור יוצר תולדה | ערבות ומתיקות התורה | זכר רב טובך יביעו | מחלק המחשבה לחלק המעשה | כי כל פה לך יודה | מודים מכלל דפליגי | וענית ואמרת בהרמת קול | אשר יצר בליווי כלי זמר | כשור לעול וכחמור למשא | אם כבנים אם כעבדים

יום חמישי פרשת מקץ - נר ז' דחנוכה - ב' טבת תשפ"א

הודאה מתוך הכרה עמוקה שאין מגיע לי כלום..... מו

הפעם אודה את ה' | הודאה מתוך הרגשים עמוקים | שני מיני הודאה | עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו | אור מיוחד שנתגלה על-ידי לאה | טבע האדם שלא להתרגש כשכל אחד מקבל | המפתח להגיע להרגשת הודאה | בורא נפשות רבות וחסרונן | הודאת האדם על שקיבל יותר מכפי חלקו | מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו | תהלותיו של דוד המלך | הכרת האדם שהוא מקבל מעבר לכללי הבריאה | כי חמת אדם תודך | הודאה מתוך הכרה שהכל תוספת חסדי ה' עליו | פקידת עקרות בזאת חנוכה | למנצח על השמינית | הר"ר שלום מרדכי יצא והעיר צהלה ושמחה | המשכת ישועות בזאת חנוכה

מדור עיון תפילה

ד' וישלח - יג כסלו תשפ"ב

כוח הפיוס - כוח הכרחי לתפילה.....נה

שפתי צדיק ידעון דעת | כוח הפיוס לרכך את הלב | גילוי דעת שלא התכוון | גילוי הפנימיות מסיר את הפירוד | כמים הפנים לפנים | פיוס בין אוהבים | גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות | הצדיק מחובר לפנימיותו | צדקתך כהררי א-ל | צדיק יסוד עולם | כוח הפיוס הופך את השני למקבל | מתלמידיו של אהרן הכהן | הצדיק מפייס את קונו | פיוס מגלה את עומק הנשמה | ונשלמה פרים שפתינו

מדור שבת קודש

יום חמישי פרשת וישלח - י"ד כסלו תשפ"ב

מלחמת יום השישי כהכנה לקבלת אור השבת.....סג

יומא דשוקא - פסקו של הגה"ק מצאנו | מדרגתו של בעל משא ומתן | תכלית חיי האדם | כי תצא למלחמה | מלאתך ודמעך לא תאחר | דוד בשתים ולא עלתה לו | כל מעיו היו מקשקשים | יום של מלחמה | המפתח להרגשת מתיקות השבת | מן השמים מזמינים קשיים ביום שישי | ויחן את פני העיר | עוסקים בצרכי הקב"ה ולא בצרכי עצמו

מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת וישב - נר א' דחנוכה - כ"ה כסלו תשפ"א

הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זיע"א.....עב

רוח הקודש הופיעה בבית מדרשו | עינים צופיות | לידת תאומות בזכות הצדיק | קני המנורה כמנץ הבנים | הוראת הצדיק לחשוך בנים | כל מי שאין לו דעה אסור לרחם עליו | מצוה הבאה לידי | והיה כנגן המנגן | גאון בענוה | הצדיק עולה לאוטובוס עם מנת פלאפל | אוהב את הבריות ומקרבן לתורה | פסוק לי פסוקך | הצלת נפש הילד - תרתי משמע | נסיעה לצדיק | במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו | סיום על ספר תהלים

מדור אמונה ובטחון

שיעור קכ"ג

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

הכנעה שעל-ידי קבלת יסורים יוצרת קרבה

נולדת קרבה ושייכות? כאשר האדם מדבר עם הקב"ה והקב"ה מדבר עמו. וכפי שנתן לנו את מצות התפילה כדי שנוכל לדבר עמו, כך הוא מדבר אלינו.

רצונו להטיב לבריותיו

ועוד יותר, הלא ידוע שהקב"ה ברא את הבריאה מחמת רצונו להטיב, כי דרך הטוב להטיב, והטוב היותר מועיל הוא טוב זה הנובע מקרבת אלוקים. אין יותר תענוג ויותר טוב ויותר שמחה מכאשר האדם קרוב להקב"ה, וכל אחד יכול להעיד על זה אם טעם במשהו את התענוג של קרבת אלוקים. ורצון הקב"ה שהאדם בזה העולם יוכל להרגיש טוב זה ולא יצטרך להמתין עד לעולם הבא כדי לזכות לאותו תענוג ושמחה, לכן סידר שיוכל האדם כבר בעולם הזה להיות דבוק אליו בכל עת, ולכן סידר שיוכל האדם לדבר עמו והוא ידבר אליו, שהרי זהו הכלי המכשיר לזכות לאותו תענוג בעולם הזה.

תכלית הבריאה - דביקות בה'

בשיעור הקודם התחלנו לבאר שהקב"ה מדבר תמיד עם כל בני האדם, כפי שרואים בפרשת בראשית, ויאמר ה', וידבר ה', וירא ה' וכן הלאה, ונתבאר שכך הוא עד היום אצל כל אחד, אלא שאצל צדיקים הוא יותר בגלוי, ואצל המון העם הוא בהסתר.

ועכשיו נחווץ לבאר מדוע סידר ה' את הבריאה באופן זה, וכמו כן איך יוכל האדם הפשוט לנצלו בחייו האישיים בימינו. והנה זה פשוט שהטעם להנהגה זו הוא משום שיש תכלית לבריאה, והוא שבני ישראל יהיו דבקים בו, ולדבקה בו. כל התורה והמצוות ובריאת כל העולמות, הכל היה לתכלית אחת, כדי שהיהודי בהיותו בעולם החושך, יזכור את הקב"ה ויחיה עם הקב"ה ובכל עת יהיה קרוב אליו. וכיון שזוהי תכלית הבריאה, הלא פשוט הוא שהקב"ה מנהיג את העולם באופן זה, כי איך

מתגלה לאדם, היות שבא בתמידות, האדם מתרגל אליו ומפסיק להרגיש שזה גילוי מהקב"ה, שהרי הוא נראה לו כדבר מובן מאליו. מסיבה זו קבע הקב"ה **שדברים ישתנו בכל עת**, כי כך ירגיש האדם מדי פעם שיחסר לו משהו וישתוקק לו, **וכך ייזכר בכל עת שהקב"ה הוא זה שמחיה אותו ונותן לו כל צרכיו, ושום יפנה אליו בתפילה, יתן לו כל מחסורו.**

יכול היה הקב"ה לברוא עולם שהשפע בא אליו בכל עת ושום דבר אינו משתנה לעולם, והרי הקב"ה עצמו הוא כך, שאין אליו שום שינוי ח"ו, ויכול היה לעשות שהשפע הבא אל הנברא יהיה גם כן בלי שינוי, אך זה היה גורם שניפול לתרדמה ושלא נזכר שיש מנהיג לבירה. לכן קבע שדברים ישתנו ויהיה לאדם מחסור, כי כך ידברו הנבראים עם הקב"ה, ואז תיוולד אצלם קרבת אלוקים אשר זוהי תכלית חייהם.

מפתח של גשמים ופרנסה

היכן אנו רואים יסוד זה שהקב"ה ברא את העולם באופן שדברים ישתנו בכל עת? בענין ירידת הגשם אשר היא כוללת כל שפע שהקב"ה מביא לעולם, וכדאיתא בספה"ק **"באר מים חיים"** (פרשת בחקתי) שטיפות הגשם הנוטפות מן השמים הן רק צורה אחת של ירידת השפע, וממנה יש להקיש על כל שאר השפע היורד לעולם. ובכך המציאות מוכיחה שהגשם אינו יורד בתמידות, ורק כשהקב"ה רוצה הוא יורד, וכל שנה ממתנינים ומתפללים שיירדו גשמים, ואם לאו - אין הגשמים יורדים.

והנה זה שהקב"ה מדבר עם האדם אינו במקרים מסוימים בלבד, כגון כשיש לו יסורים גדולים. אולי אז האדם קולט ומבין שהקב"ה מדבר עמו, אבל באמת הוא מדבר עמו בכל עת. **כל זמן שהאדם נמצא בזה העולם, הקב"ה מדבר אליו בלי הפסקה.** והרי השפע שמגיע אל האדם, אף הוא צורה של דיבור מאת ה'. אולי זה יותר בהסתר כי אין האדם חי עם זה, אבל אם יחיה עם זה, ירגיש איך הקב"ה מדבר אליו. אם האדם חי, פירושו של דבר שהקב"ה מחיה אותו, ואם הוא מחיה אותו, הלא הוא מדבר אליו, הרי שבכל עת הוא מדבר אליו.

ופשוט הוא, **שהרי התכלית היא שיחיה האדם עם הקב"ה בכל רגע ורגע**, ולכן לא הנהיג הקב"ה בעולמו שיוכל האדם לדבר אליו רק פעם בכמה חדשים או פעם בכמה שנים, אלא רואים כמו שבענין התפילה, שעל האדם להתפלל כל יום שלוש פעמים, ולוואי שיתפלל האדם כל היום כולו, **וכפי שהקב"ה רוצה שאנו מצדנו נדבר אתו בכל עת ובכל שעה**, כי זוהי עבודתנו **לזכור את הקב"ה בכל רגע ורגע ולקיים שויתי ה' לנגדי תמיד**, כך **הקב"ה מצדו מסכים לדבר אתנו בכל עת ובאמת מדבר אתנו בכל עת ולא רק כשאירע מקרה קשה.**

בורא נפשות רבות וחסרונן

אולם **שפע זה שבא בתמידות**, האדם חי ב"ה, האברים פועלים כשורה, לבו פועם כפי הצורך ושכלו צלול כדבעי, שפע זה **שהוא בעצם גילוי שהקב"ה**

ואולי יתן לך. ואולי עדיין לא יתן לך כי ירצה שתמשיך להתפלל אליו ותגיע לשיברון לב אמיתי וזה ייטב לך יותר.

בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר

ויותר מכל זה יש שם במסכת **תענית** (ג, א) שאין חייבים להזכיר בשמונה עשרה טל ורוחות, היינו מוריד הטל ומשיב הרוח, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים (מותר להזכיר, וכדאיתא בר"ן שזכור לטוב מי שמזכיר משיב הרוח, אבל אין חייבים), וטעם הדבר, לפי שאין שני אלה נעצרים לעולם. וכתב שם **הריטב"א** בביאור הטעם **שמאחר ששני אלה אינם נעצרים, אין גבורתו של הקב"ה ניכרת בהם, ולכן אין חובה להזכירם.**

יש בכך עומק גדול הנוגע לכל אדם למהלך חייו, והוא: יש דברים שהקב"ה לא הכלילם באותם דברים שקבע שיעצרו, אלא רצה שיבואו בכל רגע בדומה לאוויר שאינו נפסק (והאמת שמהלך השמש והירח ג"כ אינו נעצר לעולם, אך מכל מקום, כיון שהם משתנים כי זה מושל ביום וזה מושל בלילה, צריך לברך עליהם). הקב"ה גזר בחכמתו אלו דברים יהיו בקבוצת הדברים הנעצרים ואלו יהיו בקבוצת הדברים הקיימים בתמידות. האבן קיימת בבריאה ורצון הקב"ה שהיא תהיה שם תמיד. היא אינה נעלמת לפעמים. וכל אותם דברים שהם בקבוצת הקיימים בתמידות, הם דברים שהקב"ה אמר: אם תתבונן ותתעלה, תמצא גם בהם את כוחי וגבורתי ותזכיר משיב הרוח ומוריד הטל. אבל **הדברים הנעצרים**, בדומה לפרנסה שאין האדם יודע אם תהיה לו פרנסה,

גשם אינו שפע הבא בתמידות. הנבראים נמצאים בעולם וזקוקים למזון, התבואה צריכה לצמוח, בעלי חיים צריכים מים לשתות, וכולם מחכים. **הקב"ה רוצה שזה יגיע באופן זה שיצטרכו להתפלל אליו ועל ידי כן לזכות לקרבתו.**

ושנינו במסכת **תענית** שכך הוא לענין הפרנסה, והיינו לא רק המזון, אלא כל צרכי הנבראים כולם כלולים בענין ירידת הגשם. וכך הוא לשון **הש"ס** שם (ב, א): אמר רבי יוחנן: שלשה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה (לידה), ומפתח של תחיית המתים... במערבא אמרי: אף מפתח של פרנסה... ורבי יוחנן, מאי טעמא לא קא חשיב להא? אמר לך: **גשמים היינו פרנסה.** והיינו ששלושה דברים אינם באים באופן של הסתר ולכן אינם באים בתמידות, **וכל זה כדי שבני האדם יהיו קרובים אליו על ידי התפילה.**

ובכן כשהאדם רואה שהוא חשוך בניס, והוא מצפה ומייחל ואין, עליו לדעת שהקב"ה סידר כן בכוונה תחילה כדי שלא יהיה שם הסתר, והיינו שאין האדם יכול להסתמך בעניניו על סדר הבריאה, שהרי אין בזה סדר קבוע, אלא הוא מוכרח לפנות אל הקב"ה ולדבר עמו בהכנעה גדולה, ועל ידי כן לבנות את קרבתו עמו. ועל זה אמרו חז"ל שכך הוא לענין הגשמים, ובכלל זה הפרנסה, והיינו שכל צרכי האדם אין להם סדר קבוע מראש איך להגיע אליו. האדם צריך לשידוך? בסדר! אתה יכול להמתין. אולי כן, אולי לא. תתפלל יותר טוב

האמת וצריך להחדירו ללב. אע"פ שהוא מבקש לסלק את יסוריו בדרך רוחנית חיובית, אם מטרתו היא בעיקר להיפטר מן היסורים, הרי הוא כאילו אומר: אין רצוני שהקב"ה יתערב לי בחיי. וכאומר הוא: מה אתה רוצה ממני? כך וכך? בסדר! אעשה כך וכך, העיקר שתתן לי לחיות את חיי בשלום. כשזו גישת האדם, ימשיכו לבוא לו יסורים בחייו, כי הקב"ה ירצה בדווקא להחזירו אל המסלול הנכון, כי הגם שהאדם עצמו רוצה לתעות, הקב"ה לא יתן לו, שהרי צריך להיות אדם עקום מאוד ופתלתול כדי שיאמר לו הקב"ה הבא ליטמא פותחין לו, אם רוצה אתה בדווקא לתעות לך-לך לחיים ולשלום, איני רוצה להכירך. **בדרך כלל אין האדם משתבש כל-כך, ולכן הגם שיתעקש ללכת בדרך עקלתון, הקב"ה לא יניח לו אלא יפעל לקרבו אליו בכל מחיר** וישלח לו עוד ועוד רמזים.

זוהי הסיבה למה שהאדם מרגיש לפעמים שתפילתו לא נתקבלה לרצון, הוא אמר את כל התהלים, עשה סגולה פלונית ופלונית, קיבל על עצמו קבלות, ולא הועיל, כי הוא השתמש בכל אלה בשביל להיפטר מקרבת האלוקים. הוא רצה להמשיך את חייו כבתחילה, זאת מפני שלא הבין איזה תענוג גדול יש בחיים התלויים בהקב"ה. **אינו רוצה להיות תלוי בהקב"ה, הוא רוצה לחיות לבד. אך הקב"ה לא יעזבנו, כי האדם מוכרח להגיע אל התכלית והתכלית היא שילמד לחיות במהלך של קרבה עם הקב"ה.** וכשאינן האדם חי במהלך זה, כל פעם שיש איזו שינוי בחייו, הוא

עכשיו יש לו, אבל אינו יודע מה יהיה מחר, **אלו הם הדברים שהקב"ה רצה שיתפלל עליהם האדם בתפילתו והם יהיו המפתחות שלו לקרבת אלוקים.** הקב"ה לא מסר אותם שיהיו בכל עת, כי אלו יהיה המפתחות לקרבת אלוקים.

באופן זה **צריך האדם להתייחס כשרואה שחסר לו משהו, בחייו או בחיי משפחתו, בגשמיות או ברוחניות - אם הקב"ה סיבב שדבר זה יחסר לי, ויותר מזה, אם דבר זה נברא באופן שיהיה בו חסרון כפעם בפעם ולא יבוא באופן תמידי, הרי זה מהדברים שבאו להזכיר לי שעלי לחיות בקרבה עם הקב"ה.**

מהפכים קערה על פיה

והנה יש לך אדם בעל יסורים שהגם שהוא מפשפש במעשיו, כל מטרתו אינה אלא להיפטר מן היסורים ולסיים כבר עם מה שהוטל עליו, ולפעמים זו טעות גדולה. מדובר בדבר דק וצריך ללבן אותו היטב כי הוא נחוץ מאוד. **אם מעייני האדם יהיו נתונים אך ורק בסילוק היסורים, ולא יזכיר לעצמו באופן יומיומי שהדברים החסרים לו נועדו להנאתו ולטובתו כדי להזכיר לו שעליו להתקרב אל ה', הרי לא יתקיימו תכלית היסורים, וממילא יצטרך הקב"ה להזכיר לו שוב ושוב על ידי שליחת יסורים.**

ודבר זה נכון גם כאשר האדם מבקש לסלק את יסוריו באמצעות קבלות רוחניות שהוא מקבל על עצמו. הלא דבר הוא שקשה לאנשים לקלוט, אך זהו

תענוג נפלא שנובע מהקרבה שבין רב לתלמיד, לא יהיה שם, מה גם שפעמים הרבה לא יהיה קיום כלל לקשר זה.

וכן הוא לענין חסיד ורבי, יתכן שיהיה החסיד בעל מדרגה גדול, ואפשר שלפי חשבון אף יהיה במדרגה יותר גבוהה מרבו (כך הוא ברמב"ם ובשאר ראשונים על המשנה באבות עשה לך רב). ישאל השואל: אם כן מה תכלית היא זו? והתשובה היא שלא הבין שיש קירבה מיוחדת שבין משפיע ומקבל, ואם התלמיד יאמר לעצמו: רצוני לכופף את עצמי ולהיות כתלמיד בפני רב זה אשר בוודאי יוכל ללמדני בינה, ואע"פ שיש לי ידיעות רחבות ממנו בסוגיות רבות בש"ס, עם כל זה רצוני להיות בשביל סיבות מסוימות להיות כתלמיד בפני רב זה. כאן אני מקבל, במקום אחר אני משפיע...

כשהאדם מכיר את מקומו, נוצר מזה חיבור אמיתי. על האדם להבין זאת. עליך להבין מה תפקידך במקום זה.

איש על מחנהו ואיש על דגלו

נרחיב במשל נוסף מענין שלום בית. יש לך אדם שיש לו כמה תפקידים, הוא מנהל מוסד, אב לילדים ובעל לאשה. יש לו אמנם הרבה כשרונות, אבל בהגיעו לביתו עליו להבין שכעת אינו מנהל מוסד, כעת יש לו שני תפקידים אחרים ועליו להשקיע בכל אחד מהם בנפרד, ואינו יכול להסתפק במה שהוא מתמסר לבניו, כי אם לא יתבונן לראות מה תפקידו השני בבית, לא יוכל ליצור קשר וקירבה.

מאבד את עשתנותיו, כי הוא מרגיש שהכל קורס. **הקב"ה רוצה שנחיה חיי קירבה, ולכן קבע שהגשם והפרנסה ושאר צרכי האדם יהיו נעצרים.**

איזהו חכם המכיר את מקומו

ובכן, עלינו ללמוד להלכה למעשה איך לחיות במהלך חיים כזה, וזה יועיל לנו שהקב"ה לא יצטרך להזכירנו בכל עת. **הכלל הראשון**, כל פעם שהאדם רוצה לחיות חיי קירבה, אם זו קירבה של רב ותלמיד, אם זו קירבה של שני חברים, אם זו קירבה של שלום בית (והרי הקב"ה נמשל לכולם כפי שרואים בשיר השירים, אחותי רעייתי יונתי תמתי, הקב"ה קרוב לנברא בכל האופנים), **הוא לדעת את המקום שלו בקשר זה, מה תפקידו בקשר זה שיש לו עם פלוני.** אם האדם אינו מבין זאת, ככל שעובר הזמן, הקשר הולך ונפסק באשר אין האחד יורד לסוף דעתו של השני.

כמה משלים כדי להבין היטב את הנמשל: הנה התלמיד היושב אצל הרב, אע"פ שהוא מוכשר גדול, עליו להכיר את מקומו ולהבין שהוא תלמיד ולא רב. אם ירצה יוכל בזמן אחר לשמש כרב במקום אחר, אבל כשהוא יושב כאן אצל הרב, הוא צריך להבין שהוא תלמיד ולא רב. ואם למשל יתקן את רבו באמצע השיעור כל כמה רגעים ויחדדנו בחכמה, אע"פ שיעשה בזה דבר נפלא, מכל מקום לא יהיה זה במקומו ולא יוכל להיווצר ביניהם קשר וקירבה של רב ותלמיד. יתכן שהרב במידותיו הנעלות יעביר על מידותיו ולא יתרגו עליו, אבל אותו

לו שייכות אתנו בעולם הזה, כך אמר: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד. אני רוצה שתהיה לי שייכות אתך בכל יום ויום. וכשהאדם מתפעל: באמת?! מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא כל יכול רוצה שייכות אתי?! מה תפקידי ליצור את השייכות כראוי? מה עלי לעשות בשבילה? והתשובה היא **שתפקידו להיות נכנע ולומר בכל עת: אני מבין שאיני יכול לעשות מאומה בחיי בכוחות עצמי, אבל הקב"ה רוצה שייכות אתי ולכן הוא מושיט לי יד ועוזר לי על כל צעד ושעל.**

הקב"ה הוריד את האדם לעולם הזה כדי להיות תלמיד, ולא רק תלמיד ללמוד משהו, אלא בכל המובנים, אם זה אב ובן, הוא הבן, אם זה רב ותלמיד, הוא התלמיד, אם זה משפיע ומקבל, הוא המקבל. בכל אופן שיש צד של משפיע וצד של מקבל, האדם עומד בצד המקבל. וזה מסביר מדוע סידר הקב"ה את העולם באופן שהאדם צריך להתפלל בכל עת, כי בעת התפילה האדם מעמיד עצמו במצב של מקבל - אני יודע שהקב"ה רוצה להשפיע לי והנה אני בא ומכניע את עצמי כדי לקבל השפע.

מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר

ובעולם המציאות: האדם זכה וקיבל שפע גדול מן השמים, הדרך לעשות את עצמו כמקבל היא על ידי שהוא מודה על זה, הוא יודע שאינו יכול לעשות כלום בעצמו והוא מודה, והוא מזכיר לעצמו עם כל שפע שמגיע אליו,

מי שרוצה ליצור קירבה, מוכרח להשתמש בשכלו ולהתבונן היטב מהו תפקידו בקירבה זו ואז להשקיע בזה. ובדרך כלל יש לכל אחד הרבה תפקידים, כאן הוא צריך להיות משפיע, כאן הוא צריך להיות מקבל, כאן הוא צריך להיות משפיע מסוג זה וכאן משפיע מסוג אחר ואין לדמות מילתא למילתא. לפעמים יתכן שיהיה לאדם שלושה אופנים של השפעה, כאן הוא רב לתלמידים, כאן הוא אב לילדים, כאן הוא רבי לחסידים.

בדרך כלל אנו טועים בזה, אם למשל יחליט מג"ש לשנות כיוון וישורר עם תלמידיו וילמד אתם מסילת ישרים וחובת הלבבות, ורק גמרא לא ילמד אתם, מדוע? כי הוא אוהב את שירה ומוסר וקשה לו ללמד גמרא! לא יישאר בתפקידו לאורך זמן, או שיתפטר לבד, או שיפטרוהו. וכל כך למה? כי כשהאדם קיבל תפקיד מסוים, עליו לקיים אותו בדיוק ולא תפקיד אחר. איזהו חכם המכיר את מקומו. בקירבה ושייכות צריך האדם להכיר את מקומו, וכשיכיר את מקומו, רק אז תהיה לו שייכות נפלאה עם פלוני.

יש מי שיש לו הרבה חברים, ואף הוא תפקידיו חלוקים. מול פלוני עליך להיות מקשיב, מול פלוני עליך ליתן עידוד. ואין זה משחק, אלא דבר אמיתי ביותר הוא, כי הדבר היוצר קירבה הוא כשהאדם מתבונן מהו מקומו מול פלוני ומקיים את תפקידו נאמנה.

אם כבנים אם כתלמידים

וכעת נבין, הקב"ה רצה שנבוא לעולם הזה ונתדבק בו, ואמר לנו שרצונו שתהיה

את מהות היסורים נכון, אבל לא זוהי הדרך ליצור קרבת אלוקים. אני נהנה שאיני כל יכול. אני נהנה שאני חשבתי שאם אקנה דבר פלוני ולפוני יהיה לי בית נאה, ועכשיו הגיע אלי דבר שונה ממה שהזמנתי. אני נהנה מזה. למה? כי זה הזכיר לי את מקומי בבריאה, שאיני יכול להסתדר בכוחות עצמי. **תכלית היא, שנזכרתי שאיני יכול ואני צריך לעזרת ה'. איני צריך יותר מזה, כי זה מזכיר לי את מקומי**, ועל ידי שאני זוכר את מקומי אני יכול להיות קרוב לה'. אם מחשבתי משובשת, איני יכול להיות קרוב לה', כי איני מכיר את מקומי.

אכן זה לוקח זמן רב. הן גם בשלום בית לוקח זמן עד שכל אחד מבין את תכונת נפשו ולומד מה לומר ומה לא לומר, איך ומתי. וכן ברב המקבל כל שנה תלמידים חדשים, שבחודשים הראשונים עדיין אינו מבין אותם כי אינו מכיר עדיין את תכונות נפשם, ורק לאחר כמה חדשים מתחילה להיווצר שייכות בינו לבין תלמידיו, ולא רק מפני שהתחיל להכירם, אלא מפני שהוא מתחיל להכיר את מקומו מול כל תלמיד ותלמיד.

הקב"ה נתן לנו את כל הקרבות האלה כדי שנוכל ללמוד מהן אל הקירבה עמו. **השייכות שלנו עם הקב"ה היא שאנו מכירים בכל עת את מקומו.**

דרכו של נכנע

האדם קנה מכונית חדש, היא מבריקה ונוצצת והוא מלא אושר, והנה יום אחד

שהוא מתנה שהקב"ה נתן לו עכשיו. זהו המאה ברכות שהאדם אומר בכל יום. **הוא תלוי בהקב"ה על ידי המאה ברכות. למה? כי הוא מזכיר לעצמו נוכח כל דבר, הנה זה קירבת אלוקים.** כן כתוב בספרים* שבעת האכילה יאמר האדם על שולחנו מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. **האדם חושב בשעה שהוא אוכל - הנה הקב"ה נותן לי מה לאכול, הוא נותן לי לחם, הוא נותן לי מטעמים. זוהי הדרך להכניע את עצמו בשעה שהוא מקבל השפע.**

וזהו אחת הסיבות שאם האדם אוכל מעדנים ומותרות, הוא מגיע לידי גאות, וכמו שכתוב (עקב ה, יב-יד) "פן תאכל ושבעת... ורם לבבך", **כי כשהאדם לוקח שפע ואינו זוכר שהקב"ה נתנו לו, הוא מאבד את הקירבה, ונמצא שאינו יושב יותר כתלמיד אצל הרב.**

חייב אדם לברך על הרעה

עד כאן במי שמקבל שפע, ועכשיו לענין מי שמקבל יסורים. **כשהאדם מקבל יסורים אף לו יש אפשרות להיות תלמיד, כי הוא יכול לומר אז: הנה אני מכיר שאני לא יכול לעשות כלום בעצמי.** אני נהנה שהדברים מסתדרים באופן אחר מכפי שרציתי. **האדם ירגיל את עצמו לחשוב מחשבה זו - אני מודה לך ה' שכך וכך אירע לי, ולא מפני שאני מאמין שעכשיו אקבל טובה אחרת כנגד זה. זה אמנם אמת, אם יבין**

א. כמובא בספר קישור"ע מב, ה. ובמשנה ברורה קע, א בשם השלה"ק.

אובד עצות. אם אתה מרגיש שאתה אובד עצות, דע לך שאינו מקרה, אלא תכלית הוא, כי זה נותן לך את ההרגשים הנצרכים לקרבת ה'. נצל את המצב לדבר עם ה'.

יש לך שעת הכושר

כשהאדם בא אובד עצות אל הקב"ה ושופך בפניו את לבו, יש לו אז את כל הכלים הנצרכים להרגיש קרבת אלוקים. והקב"ה נותנה לנו, אנו כבר עומדים שם, אלא שפעמים הרבה נלחמים בזה, ברגע האחרון אנו אומרים לעצמנו – הלואי לא תהיה לי ההרגשה שאני אובד עצות. חבל! הלא תכלית הבריאה היא להרגיש הרגשה זו ואז לדבר עם הקב"ה. זוהי התכלית. מה תהיה התוצאה? מה יהיה סוף המעשה? איני יודע. יותר מעניין אותי הקרבת אלוקים מאשר התוצאה.

כל יהודי יכול להרגיש זאת, ואפילו איש פשוט שאינו בעל מדרגה, אם הוא מרגיל את עצמו להרגיש את ההרגשים הנכונים, יכול להרגיש זאת. כל אחד יש בכוחו להרגיש אובד עצות, וכשהוא קולט שהתכלית היא קרבת אלוקים והנה הוא נעמד ומדבר עם הקב"ה בהרגישו שאין לו שום מהלך להושיע את עצמו, ואומר: רבונו של עולם אני יודע שאתה עשית זאת ואתה יכול להושיעני, אנא הושיעני. ואז כשהוא סומך על הקב"ה, הוא מרגיש את התענוג של קרבת אלוקים. ירגיל את עצמו להתפלל באופן זה, והיינו שיבין שהתפילה היא המטרה עצמה ולא אמצעי להגיע על ידה אל הישועה.

הוא יוצא לאחר התפילה ומגלה שאחד התחכך במכונית ושרט בו שריטה מכוערת בקדמת המכונית החדשה שלו. אם איש נכנע הוא, הוא רואה בזה קרבת אלוקים. אינו צריך שזה יהיה כסגולה למשהו. הוא קולט שהקב"ה מדבר אליו ואומר: מותר שתהיה לך מכונית חדשה, אבל זכור נא שאני נתתיה לך ואל תעלה בדעתך לחשוב שאתה כבר כל יכול בגלל שיש לך מכונית חדשה. הירגע והיכנע. תבין שהקב"ה נתן לך מתנה בזה.

קניית שולחן חדש מעץ יקר מאוד בכמה אלפי דולרים, ותכננת לקנות פלטה של זכוכית כדי להגן על השולחן, ועוד לפני שהספקת לקנותה, הגיע ילד ושרט בו שריטה גדולה. מתנה היא מהקב"ה. אנו צריכים להבין זאת. אין צריך להיות בשביל זה בעל מדרגה גבוהה, צריך לקלוט מה צריך לעשות עם זה. **צריך להבין שהקב"ה הזכיר לי עכשיו את מקומי בבריאה, ולהודות על זה – תודה על התזכורת שלא תתעה בדרך. הרי מי שתועה בדרך מאבד את קירבתו לגמרי, כי הוא מרגיש 'כוחי ועוצם ידי'... וגאות זו הורסת את חייו הרוחניים, זאת למרות שהיא גאות הנובעת מדבר קטן בלבד כמו שולחן חדש.**

ואח"כ כשמגיע לדברים גדולים יותר, אף שם הוא כך. האדם עשה שידוך ובאחד הימים הוא מתחיל לחשוש שמא הכשילו אותו. לבו הולם בחזקה. נתברר לו שיש חסרון פלוני וחסרון פלוני. אין הוא יודע אם השדכן התכוון להכשילו או שהוא עצמו לא ידע מזה, והוא מרגיש

באמת מרגיש אובד עצות, כי מי הוא זה אשר יאמר שהוא יכול להושיע את עצמו בעניני הרוחניות? הוא יכול לנסות, אבל מי מבטיח לו שיצליח לעלות ממדרגה למדרגה. ואם כן זוהי התכלית, שידבר עם הקב"ה באופן זה, וזוהי הקרבה, הרגשה זו, כי אז הוא מקבל אמיתי, וכשהאדם באמת נכנע והוא מקבל אמיתי, אז הוא במצב הראוי.

ויהודי שחי כראוי, מנסה לאט לאט לסדר את חייו שבכל יום יהיו לו הרבה דברים שהוא מרגיש בהם שאינו יכול להסתדר, והוא מדבר עם הקב"ה על זה, והוא מתחיל לקלוט שתפילת שמו"ע מיוסדת על זה, הוא אינו יכול להבין ולהשכיל בעצמו עד שיידע מה לעשות, אינו יכול לעשות תשובה בכוחות עצמו עד שיוכל לשנות את הרגליו לגמרי, אין לו דרך איך למחוק את עוונותיו הישנים, אין לו דרך לרפואה ולפרנסה, והוא מתפלל בכל יום מתוך ידיעה שבזה הדבר תלוי, רק בזה, כי אינו יכול לעשות שום דבר אחר מלבד התפילה. הוא מתחיל להשקיע בזה. יומו סובב מתחילתו לסופו על ציר התפילה. עכשיו הוא אחרי תפילת שחרית, וכעבור זמן מועט הוא כבר לפני תפילת מנחה. כך הוא חי, והוא מתחיל להרגיש תענוג נפלא מקרבתו לה'. הוא חי כראוי. זה מה שרצה הקב"ה.

כל היסורים שיש לאדם, האדם מדבר עליהם בשמונה עשרה. חסר לאדם רפואה, חסר לאדם פרנסה, חסר לאדם שכל, חסר לאחד מבניו אחד מהדברים

אהבה התלויה בדבר

דמו בעצמכם שיש שני חברים ואחד מהם מרגיש שפלוני מתקרב אליו אך ורק מפני שהוא רוצה את כספו. אין הוא צריך אותו, הוא צריך רק את כספו. כמה זמן תוכל הקרבה להתקיים? הרי שניהם מרגישים שזו קרבה מזויפת, ואם כן אין שם את התענוג שיש למי שיש לו חבר קרוב. הן מי שיש לו חבר קרוב יודע כמה תענוג יש מזה, וכל מי שיש לו חבר מזויף, יודע כמה סולד ממנו כל פעם שהוא מדבר אתו.

האדם יכול, בכל מדרגה שהוא נמצא, ואפילו בעל עבירה, להבין זאת ולהתחיל לנצלו - אני במצב אבוד ואני מבין שזה הכלי שלי לקרבת אלוקים, כי כך אני מרגיש נכנע ומקבל, ועכשיו אני יכול לדבר אל הקב"ה, לשפוך לפני שיחי, לומר תהלים, לדבר בשפה שלי, ואז אזכה לתענוג של קרבת אלוקים. ואף אומר: אני יודע שהקב"ה יכול להושיע אותי. **איני יודע איך, אבל אני מאמין, ואני מפיל את עצמי לתוך זרועותיך כי אני יודע שאתה רוצה שאהיה קרוב אליך.**

האדם אינו צריך להיות בשפל המצב ממש כדי שיגיע להרגשה זו, אלא שלפעמים מי שלא הרגיש אף פעם הרגשה זו, לא יוכל להרגישה עד שלא יגיע למצב קיצוני, אבל אין הדבר מוכרח, בכלל לא. זוהי הסיבה מדוע **הקב"ה רוצה שהאדם יבין שמה שחסר לו הוא ברוחניות, ושידבר עם הקב"ה באופן זה, שהרי בעניני הרוחניות האדם**

העיקר שלא ליצור קרבה קבועה עם הקב"ה. הוי אומר: יש מי שסוחט ישועה מהסטרא אחרא אשר עליו כבר דובר בשיעור הקודם, אך יש שהאדם שמע איך פלוני מספר שנושע בענין זה ובענין זה – באמת? כשעושים כך וכך נושעים? כן, בוודאי, זה בדוק ומנוסה, תעשה סעודה לכבוד צדיק פלוני, אמור תהלים באמצע הלילה משלוש עד שש, ישר והפוך, ארבעה לילות בזה אחר זה, וכהנה וכהנה. הנה ישועות הבאות על ידי סגולות אלו מקורן בהקב"ה ולא בסטרא אחרא. כשהאדם אומר את כל התהלים בבת אחת או פעמיים בזה אחר זה, או נוסע לצדיקים, שורש דברים אלו ברוחניות, אך יש בזה גם טעות, כי לפעמים מוצא האדם עצמו אומר להקב"ה: אני אמנם רוצה לבנות קרבה, אבל אני רוצה שהקרבה תהיה לכמה שעות, קרבה חזקה מאוד לכמה שעות בלבד, והכל כדי לסחוט ישועה פלונית, ואח"כ ניפרד ונלך לחיים ולשלום.

זה אומר שסגולות אלה אינן מועילות? לא! הן יכולות להועיל, כי סוף כל סוף כשהאדם אומר תהלים הוא נוגע בקרבת אלוקים, ובמשך אמירת התהלים מסתמא הוא מרגיש באמת קרבת אלוקים, ועוד יש בסגולה זו כוח לפתוח איזה שער המביא ישועה מסוימת. אבל אין זה הולך לבנות את קרבת האלוקים שלו באופן שיחיה חיי תענוג, וכל חייו יהיו תמיד בעליות ומורדות, כאשר כל פעם כשתפקוד אותו צרה יתרומם אל-על כדי לסחוט איזו ישועה, ומיד לאחר מכן יצנח למטה וימשיך לחיות חיים יבשים.

הללו, חסר לו דירה, יש לו חובות. כל אלה ודומיהם נכללים בשפה שלימדו אנשי כנסת הגדולה לאדם – דבר על כך עם הקב"ה, בנה את קרבתך! חסר לך משהו? אה! הפלא ופלא! כי אילו לא היה חסר לך במה היית בא אל התפילה? עכשיו שחסר לך, הלא אתה עומד מכוון שתוכל לזכות לקרבת אלוקים.

ביני ובין בני"א אתה היא

אתה עומד מכוון להרגיש טעם בשבת, כי אף השבת מיוסדת על ענין זה שיפיל האדם עצמו בזרועותיו של הקב"ה. איני מוצא שום עצה לעצמי, אבל אלך אל הקב"ה ואשהה אתו בשבת. הנה הוא עוזב את כל עסקיו וטרדותיו מאחוריו ונוסע לשבת התאחדות, שבת התוועדות עם הקב"ה. איפה היית? נסעתי. לאן נסעת? נסעתי להיות בשבת עם הקב"ה. דיברתי עמו, שוחחתי עמו, שבת נפלאה היתה.

זוהי תכלית ביאת האדם לעולם. כל הצרות שיש לך, כל היסורים שיש לך, התבונן בהם, ותבין שרק בזכותם יש לך היכולת לדבר עם הקב"ה כמו שצריך ולהתקרב אליו. לאדם יש פגישה והוא נבוך, אינו יודע מה לדבר. עכשיו יש לי מה לדבר עם הקב"ה, אומר לו שאיני יכול, אומר לו שיש לי הנאה לדבר עמו. כך רצה הקב"ה שנחיה, ולכן הוא מסבב לנו שיחסרו לנו צרכינו.

סחיטת ישועות - רעה חולה

השבר הוא שאנשים עושים הכל כדי לסחוט ישועות ממקום רוחני, ומוכנים להתאמץ בשביל זה ולעשות כל דבר,

בסגולות! התשובה היא: הסגולות מיועדות כדי שיוכל האדם לנסותן פעם, ואף אז כשינסה אותן, לא ישים את כל יתרונו על חלק הסגולה, שהרי אין זה מהלך חיים בריא. אותם אנשים שמהלך חייהם הוא מהלך של סגולות, לא קלטו את עומק מהלך התורה. הדבר פשוט עד מאוד, ואין זה אומר שכוח הסגולות אינו נובע מרוחניות, אך זה אומר שפשוט לא הבינו.

פתח חומש, תלמד קצת פרשת ואתחנן, פרשת עקב, פרשת בחקותי, ותראה שזה מה שהתורה אומרת לנו. ליראה ולאהבה אותו, לדבקה בו. תלמד את מה שהקב"ה מצוה אותך תמים תהיה עם ה' אלוקיך, תלמד את מה שהוא מצוה אותך שלא לכעוס כשיש לך איזה צרה, שהרי הקב"ה מתכוון לטובתך, תלמד את מה שהוא מצוה אותך להתפלל. למה לא מצאת את התענוג שלך בתפילה? השאלה איננה אם מותר לעשות את הסגולה, השאלה היא למה היה חסר לך לקנות איזו אבן מאבני החושן? למה הלכת לחפש זאת? כפי הנראה משהו חסר לך! אם היית צריך להגיע לדברים כאלה, הרי זה מוכיח על חיי היום יום שלך, שאין לך בהם את התענוג והמתיקות והקרבת אלוקים. **בריאתו של הקב"ה נתייסדה באופן שהאדם יהיה לו את הקב"ה עמו עד שלא יבין כלל מה צריך לכל אלה.**

אמנם כשתדקדק תמצא שרבים מן הסגולות האמורות בספרים הקדושים הן מחלקי עבודת השי"ת, כשמקיימים אותם כראוי כמובן. ולדוגמא, כשמדובר בענין השייכות לצדיקים, לעסוק בדברי

חיי תענוג כנגד חיי צער

הנה מי שאורח חייו מאכלו משתהו ושינתו מסודרים לפי מהלך בריא, מרגיש בריא ופניו מאירות ומוחו צלול ושכלו זך וחי חיים ארוכים, התוכל לדמותו למי שאוכל מכל הבא ליד?! הלא זה מכניס לבטנו בכל עת מאכלים מזיקים וחי תמיד על ניסים, הוא מרגיש תמיד עייפות ונרדם בכל עת וכו'. הוא חי חיים כאלה, פעם הוא עצב, פעם הוא שמח, פעם הוא בכעס. הן הן, בוודאי הוא כועס, שהרי גופו השתגע. הוא חי חיים כאלה. והנה יום אחד שמע על איזו דיאטה חדשה, הלך ירד במשקלו שלושים ארבעים ק"ג ונהפך לאדם חדש. הוא נכנס לבית הכנסת ומספר לכולם על המופת - הדיאטה החדשה. אין הכי נמי, הוא ירד כמות נכבדה של ק"ג, אך זה מהלך חיים הוא?! אמור לי! זה מהלך חיים?! ואכן בדרך כלל יחזור עד מהרה לסורו ועוד ישלם בריבית על מה שלא אכל בתקופת הדיאטה, כי לא למד לחיות חיים בריאים. זה חיי צער, ואע"פ שרואים אותו פתאום בשמחה נפלאה בתוך חיי הצער, אין זה חיי תענוג.

להתרוצץ כל פעם מסגולה לסגולה ולהתרגש ולהתפעל מכוחן, הלא הוא חיי צער. אין זו תכלית התורה. הקב"ה לא נתן לנו תורה כזו. הקב"ה נתן לנו תורה שמלמדת אותנו לחיות בריא, חיים בריאים.

מקרא מלא דיבר הכתוב

ישאל השואל: היתכן שאסור לעשות סגולות מעתה?! הלא הספרים מלאים

אף כאן, הקב"ה נותן לנו חיים כאלה שנוכל להרגיש בהם כל היום את התענוג של קרבת אלוקים ושלא נצטרך להיות בעליות ומורדות. הנה כאן הוא שוכב במיטה שבור ורצוף, וכאן הוא מצא איזה מהלך של סגולה. לא זו הדרך! יש סדר. ואם האדם זקוק לקרבת אלוקים גדולה יותר, הלא בשביל זה נתן לנו הקב"ה ימים טובים במהלך השנה. האדם מתכוון כמה שבועות קודם יום טוב, ולאט לאט נכנסים אל האור. וכשמגיע חנוכה, הלא הוא חי מאור החנוכה במשך כמה חדשים. כך חי וראי ה'. אם אתה רוצה לדעת איך לעבוד את ה', היצמד למהלך שהקב"ה מלמד אותך. כך חיים. איך חיו חסידים הראשונים?! הם חיו עם חנוכה, ואח"כ חיו עם שובבי"ם שהוא עוד מתנה שנתן לנו הקב"ה וכן הלאה, והכל בתורה, זוהי פרשה זו שבתורה, וזוהי פרשה זו שבתורה, זוהי עבודה אחת וזוהי נקודה אחרת בעבודת ה' כי האדם זקוק להרבה סוגי פרטים בעובדו עבודת ה'.

אבל אם לא תחיה חיי ביטול והכנעה להקב"ה, לא תדע מה זו קרבת אלוקים. בלי ביטול והכנעה, לא תדע, וביטול והכנעה הם בכל עת. **סגנון חיים הוא – אינני יכול לשית עצות בנפשי, ואני רוצה להיות קרוב אל ה'.** ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דורך מין, **רצוני להיות קרוב אל ה' יותר משאר דברים אע"פ שהם באים מרוחניות.** אין כדאי לא מצד העולם הזה ולא מצד העולם הבא שהאדם יחיה מהלך חיים של הישענות על סגולות. **האדם השלם**

תורתם, עריכת שבת אחים גם יחד לכבודם. האדם יש לו עבודה להבין שהצדיקים כל-כך ביטלו את עצמם להקב"ה, עד שיש להם שמירה מהסטרא אחרא ומקבלים סייעתא דשמיא בעבודת ה' שלהם, ולכן הוא רוצה שתהיה לו שייכות עם הצדיקים. הלא דבר פשוט הוא כל-כך. ננקוט לדוגמא את ה'בת עין' זיע"א, האדם יכול להתעלות מאוד מלימוד הספר בת עין, עליו להבין שהבת עין גילה אור בעולם איך יחיה האדם את חייו בהכנעה להקב"ה, וכי פליאה היא שהתבטא הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א על ספר זה שזהו הספר שלו?! שהרי הכנעתו של הרבי מזוועהיל היתה גדולה כל-כך כידוע וכמפורסם ומצא את דרך עבודתו בספר ה'בת עין', ונמצא שקיבל שייכות להקב"ה דרך ספר זה. הוא הרגיש קרבה גדולה כל-כך לצדיק, כי הרגיש – אה! אה! הנה הוא אומר את האמת, את כל האמת, וזכה על ידו לקרבת אלוקים, וכך התגלגלו מופתים מביתו בכל יום מגודל קרבתו אל האלוקים.

אבל לעסוק בעניינים מקודשים אלו רק מפעם לפעם ולא כדרך עבודה וכמהלך החיים, אינו נכון. הגעו עצמכם! מה עדיף? לצום כל היום ואח"כ לעת ערב להתנפל על האוכל ברוב תיאבון, או לאכול כל היום כאדם מן הישוב? הרי מי שצם כל היום, סובל כל היום מרעב, וגם אח"כ כשהוא אוכל, ראשית כל הוא נהנה רק במשך כמה רגעים, וחוף מזה הלא הוא סובל אח"כ כל הלילה מפני שקיבתו ובני מעיו לא היו רגילים לעכל כל כך הרבה.

כוחות נעלמים כדי שנוכל לסלק את היסורים שלנו ולא נצטרך להגיע אליך. הפלא ופלא! הכנסת בעולמך אפילו דברים רוחניים בשביל זה. אתה עושה טעות גדולה בעקרי הדברים.

זהו עיקר ויסוד ושורש ומסכם את כל ששת השיעורים בענין סוגית ההכנעה השייכת לקבלת יסורים באהבה. הא"ב של קבלת יסורים באהבה הוא, שתבין שעליך לחיות חיי הכנעה קודם היסורים, בשעת היסורים, ולאחר היסורים, וחיי הכנעה פירושם - איני יכול להסתדר בלי הקב"ה. והמהלך היחיד להצליח הוא להסתובב ולהתחיל לחיות חיי אמונה - אני סומך על הקב"ה ואני יודע שאיני יכול לעזור לעצמי בשום דבר, ואני נהנה שהקב"ה מסדר את ענייני באופן אחר משאני רוצה, כי הוא עוזר לי להיכנע. זה יביא את האדם להבין את מהות היסורים ואז יוכל לקבלם באהבה ולקיים את המצוה "ואהבת את ה' א-להיך ... בכל מאדך".

נשען רק על הקב"ה, הוא בונה את הכל על קרבת האלוקים.

ואז מבין האדם שכך הוא גם **בענינים הרוחניים**. חסר לך ברוחניות? יש לך בעיה ברוחניות? זו הזדמנות! זו הזדמנות לדבר עם הקב"ה על זה. אל תתיחס לזה כאיזה דבר שמפריע לך בדרך. **זו הזדמנות לשפוך צקון שיח בפני הקב"ה ערב ובוקר וצהריים שתוכל להצליח**. כשהאדם יתחיל לחיות כך, יבין שזה באמת כך ושאינן שום טעם לחיות אחרת, שהרי כך מפורש בהרבה פסוקים בתורה. ואמנם יש בזה הרחבות רבות להראות איך כל חלק בחיים צריך להיות באופן זה. אך עכ"פ זה יכול להועיל לאדם להבין שהיסוד והתכלית והתפקיד של היסורים הבאים לאדם, אינו בשביל שיברח מהם. אל תברח מהם! הוא הולך לעשות כך וכך, כמה זה עולה? חמשת אלפים דולר והיסורים מסתלקים ממני? מצוין! מקובל זה לוקח כך וכך, סגולה זו פועלת כך. הוא הולך לסדר את היסורים ואומר: תודה לך ה' שגילית

נלמד לע"נ הרה"ח ר' אברהם אלעזר בן ר' משה יהושע העשל ז"ל צעהנוויט
הנו"מ ביילא יוטא

יום שני פרשת וישב - ח"י כסלו תשפ"ב

חובת ההודאה על מתנת הצדיקים

לרגל יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז זיע"א

התורה בתורת ירושה, אך כל יהודי מחויב כל יום ללמוד תורה שאינה באה לו בירושה, והיינו שהוא צריך לחדש בעצמו ולפעול בתורה שזה נקרא תורה שבעל פה, שאיש ישראל צריך לחדש בתורה בכל יום ופשיטא בכל שבת ובכל חודש לחדש הילוכים וחיות בעבודת הבורא, עכ"ל. תורה שבעל פה אינה בהכרח משניות וגמרא, אלא היא כוללת כל מה שיהודי מחדש, ועל זה נאמר התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך. ואדרבא, בגלל שנולדת עם שייכות בתורה ויש בכך ההבטחה של לא ימוש מפיד ומפי זרעך, לכן יש לך כוח להתחבר בתורה, וכשתתחבר לתורה, תוכל לחדש. על כך אמר הרה"ק ר' ברוך: כל יהודי צריך לחדש בתורה בכל יום, ופשיטא בכל חודש ובכל שבת. ומה נקרא לחדש? לחדש הילוכים וחיות בעבודת הבורא.

כל יהודי צריך להכיר בכוחו, מאחר שאתה בן אברהם יצחק ויעקב והתורה ירושה לך, אתה צריך לחדש בתורה שאינה ירושה לך. עבודת ה' נפלאה היא אשר האדם יכול לקבל ממנו חיות מרובה, כי כשהאדם מחדש חידוש או

להודות ולהלל לשמך הגדול

נמצאים אנו בימים נעלים, כי הנה היום הוא יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז ולמחר הוא יומא דהילולא של המגיד הק' ממעזריטש זיע"א. ובכן, עבודה גדולה היא להתבונן בטובה זו שהקב"ה שלח לעולם, הנשמות הקדושות ששלח בשבילנו ולטובתנו. צריכים אנו להכיר בטובה זו, וליתן שבח והודיה להשי"ת עליה. מה גם שכבר מתכוננים לחג החנוכה אשר הוא זמן להודות ולהלל, ותמיד צריך להוסיף בהבנה בכמות ובאיכות איך להודות לה'.

כל יהודי צריך לחדש כל יום בתורה

בספה"ק "בית אהרן" (פרשת נח) הביא שהקשה הרה"ק ר' ברוך זצוק"ל על מה שאמרו חז"ל (אבות ב, יב): התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, והרי כתיב ולא ימוש מפיד ומפי זרעך, הרי שהבטיח לנו הקב"ה שהתורה תעבור לדורות הבאים אחרינו באופן ממילא. ותירץ שבוודאי יש לכל יהודי כוח בהיותו בן אברהם יצחק ויעקב לקבל את

ואמר לו: אל תדאג! אני כבר אשלח לך את כל הכלים הנדרשים כדי לכבדני, כי אז האדם מכבד את המלך במה שהוא שולח אליו ואין בזה שום בזיון למלך.

אף כאן, הפירוש הוא כך: אם נרצה לבוא להודות למלך מלכי המלכים הקב"ה לפי ערכו, אפילו יהיה פינו מלא שירה כים וכו' לעולם לא נספיק להודות לו. אבל למעשה הקב"ה ברא אותנו כדי שנודה לו, כלשון ה**כתוב** (ישעיה מג, כא) עם זו יצאתי לי תהלתי יספרון, ונתן לנו את הכלים בשביל זה. הקב"ה אמר לנו: **אני בורא אתכם ואל תדאגו, בכלים שאתן לכם, בהם תתנו לי הודאה**, ואם כך הוא – על כן אברים שפלטת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפנו ולשון אשר שמת בפינו, אשר כל אלה אתה נתת לנו, הן הם יודו יברכו וישבחו ויפארו וכו'.

ולענייננו מי שרוצה לחדש סתם בהבנה בעבודת ה' או בהבנה בנתינת הודיה להשי"ת, כל שיתבונן בעבודה זו, ייווצר אצלו חיבור אליה ואז תיוולד הבנה חדשה במוחו. יאמר האדם: הלא בעל כשרון חלש הנני! או יאמר: לא למדתי הרבה ואין לי ידיעות רבות! התשובה היא: אעפ"כ! **גש אל התורה עם מה שיש לך, גש עם האברים שהקב"ה נתן לך ועם הרוח והנשמה שנפח בך ועם הלשון אשר שם בפיך וכך תתבונן**. וכפי שנער בר מצוה יכול כבר החל מהיום הראשון שנעשה בר חיובא לעסוק בזה לפי ערכו ומצבו ושכלו, כך יכול כל אדם אפילו בן חמישים ושישים שמרגיש עם הארץ להתבונן בתורה, וכך יוכל לחדש כל יום בתורה ובהודאה לה'.

מבין הבנה חדשה, הוא נעשה מלא חיות. כוח הוא אשר אם האדם אינו יודע שהוא נמצא אצלו, אינו יודע להעריכו ואינו מנצלו.

ואיך מגיע האדם להבנה חדשה? על ידי שהוא מתבונן בדבר, כי על ידי ההתבוננות נעשה האדם מחובר לאותו דבר, וכשהוא נעשה מחובר, הוא מקבל הבנה חדשה והוא זוכה לאור חדש, חיות חדשה, וזוהי הנקראת תורה שבעל פה. ידיעה נפלאה היא כשלעצמה בנוגע לכל ענייני עבודת הבורא, אך בענין ההודאה החיוב כפול ומכופל. **האדם צריך לחדש בהודאה ללא הרף**, ואף הרבי ר' ברוך עצמו היה מרבה לדבר על גודל החיוב להודות לה', והרבה אמרות קודש נמסרו משמו בענין זה, וכל אחד יכול להוסיף בהודאה על ידי שהוא מתבונן כראוי בהודאה.

על כן אברים שפלטת בנו

הנה ידועה הסתירה בתפילת נשמת, בתחילה אומרים אילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקים להודות לך, ובסוף אומרים על כן אברים שפלטת בנו וכו' הן הם יודו וישבחו ויפארו וכו' הרי שאפילו באברינו הפשוטים אנו יכולים להודות. אתמהא!

אכן הרבי ר' ברוך השיב על זה על פי משל שאם אחד מזמין את המלך שיבוא אליו, אפילו יתעטף במלבושים הנאים ביותר, יהיה זה בזיון למלך, כי אי אפשר באמת לכבד את המלך לפי כבודו במלבושי האדם הפשוט. מה שאין כן אם המלך הודיע לו שהוא רוצה לבוא אליו

שלום עליכם - מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי, עצר ואמר: מה זה שאנו מודים על העתיד? הרי הודאה באה תמיד על העבר, לא על העתיד! המתין והמתין, ואז פרץ בבכי ואמר: אנחנו חוששים שכאשר ייטיב לנו הבורא נהיה במצב שלא נוכל להודות לו, ולכן אנו מקדימים להודות לו כבר מעכשיו.

היה שם תלמידו הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זיע"א, שאל את רבו: לבכיה מה זו עושה? הלא תשובה במקומה היא! אמר לו רבו הרבי ר' ברוך: **כששמתי אל לבי שאני עלול להיות במצב שלא אוכל להודות לה** התעוררתי בבכיה.

ועל הכל אנחנו מודים לך

עוד הביא בספה"ק "בית אהרן" (לפסח) משמו שפירש הלשון שאומרים בברכת המזון "ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך" בזו הדרך: הנה בברכת "נודה לך" אנו מודים על כמה דברים בפרטות, על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה, ועל שהוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים, ועל בריתך שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלימדתנו ועל חוקיך שהודעתנו וכו' ואז אנו אומרים ועל הכל, כלומר, ועל כל אלה. ה' אלוקינו אנחנו מודים לך, כלומר: **על זה שאתה הוא ה' אלוקינו, על זה גופא אנחנו מודים לך יותר מכל השאר.**

עבודה נפלאה, כי באמת על כל דבר וחוני שהאדם נותן הודאה, הוא צריך

ויתבוננו חסדי ה'

דבר נפלא הוא וצריך לדעת להשתמש בו למעשה. אנשים שואלים פעמים הרבה: מהיכן אתחיל? איזה ספר אלמד? מהו הסוד? איך אוכל להבין היטב ענין זה או ענין זה בעבודת ה'? האחד רוצה ללמוד ענין התפילה, השני אמונה, השלישי שבת קודש, וכן הלאה. איזה ספר צריך ללמוד? רבותי! אין סוד, אין ספר מסוים שצריך ללמוד. הדבר היחיד שצריך לעשות הוא להתבונן במה שלומדים. הוי אומר: **על האדם להבין שהוא צריך להבין הבנות חדשות בעצמו.** כל ספר שהאדם פותח, עליו לעצור לאחר כמה שורות ולשאול את עצמו: הבנתי מה שכתוב כאן? אני יכול למסור שיעור על זה? איך אוכל להרצות על זה בטוב טעם ודעת? להתחיל מההתחלה או מהסוף? איזה משל אוכל להוסיף עליו כדי שאפילו ילדים קטנים יבינוהו? **העושה כן, יידע שחוצץ ממה שהוא עוסק בדברי תורה, הוא מביא את עצמו למצב שיוכל לחדש, וכשהוא מחדש הוא לומד תורה שבע"פ. חידוש פירושו שנוולדת אצלו הבנה חדשה שהוא לא הבינו מעודו.** התורה ניתנה באופן זה, וכל יהודי הוא כלי לזה כי התורה ניתנה לו בירושה, וכל אחד לפי ערכו יכול לעשותו ויקבל חיות נפלאה על ידי כן.

ואשר אתה עתיד לעשות עמי

פעם בליל שבת קודש כשהתחיל הרבי ר' ברוך זי"ע לומר התפילה לאחר

ודרך אחרת להודות לה' בכללות. האדם יכול להודות לה' בכללות שבחר בנו מכל העמים, אבל הפרט הוא זה שמביא אל הכלל. הוי אומר: אם האדם אינו מתבונן בפרטים שברוחניות, אינו מתחבר לכלל הרוחניות ואין זה מביא אותו לידי התרגשות והתפעלות. כשהאדם מבין מה זו ארץ חמדה טובה ורחבה, ומה זו בריתך שחתמת בברשנו, ומה זו תורתך שלמדתנו, אז הוא יכול לגשת אל הכלל ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך, כי הפרטים נתנו לו את הטעם בזה.

הרי גם בעניני הגשמיות הוא כך, האדם יכול לומר ברוך ה'! חיי נפלאים! אבל כשהוא מתבונן בפרטים, זה מעורר אותו ומביאו לידי התרגשות והתפעלות.

עמד ושתלן בכל דור

ובכן, לאחר כל ההקדמות, ניקח **דבר רוחני אחד שצריך להתבונן בו** ואשר נוגע בפרט בימים אלה כפי שהוזכר מקודם, והוא **מה שהקב"ה שותל בינינו צדיקים בכל דור ודור. טובה נפלאה היא וכל אחד צריך להתבונן ולראות איך הוא מוציא מזה תועלת עצומה.** כל אחד באשר הוא ובכל מקום שהוא מחויב להתבונן בזה, **כי אם אין האדם מתבונן, אין הוא מודה,** ואם אינו מודה, הוא נשאר בעל חוב.

יש שהאדם חושב לפעמים שהדבר תלוי אם הוא חסיד של צדיק זה או לא, אם הוא מרוויח מהחסידות שלו או אינו מרוויח, אם הוא מרגיש מאושר עם החסידות שלו אם לאו. טעות גדולה היא!

להתבונן מה טיבו של אותו דבר שהוא מודה עליו, וכשיתבונן יראה שטיבו הוא להביאו לקרבת אלוקים, **ולאחר שיבין שכל הדברים הרוחניים מיועדים להביאו לקרבת אלוקים, יבין ממילא שעליו ליתן הודאה על הנקודה העיקרית, והיא היכולת שהעניק לנו הקב"ה להיות קרובים אליו.**

לסיכום עד כה: א. למדנו שהאדם צריך לחדש כל יום בעבודת ה'. ב. למדנו שהחידוש נעשה על ידי התבוננות. ג. למדנו שסוגיא זו, דהיינו סוגיית ההתבוננות והחידוש, נוגעת עד מאוד בענין ההודאה להשי"ת, שהרי האדם מחויב להודות בכל עת להשי"ת, וכדי שיוכל האדם להודות כדבעי, עליו לחדש בה, **ואי אפשר לחדש בלי התבוננות.** ד. ראינו מדברי הרבי ר' ברוך שדבר זה אנו יכולים לעשות בכלים שנתן לנו הקב"ה. **באברים שהקב"ה נתן לנו, בהם אנו מודים ומשבחים להשי"ת.**

והנה הרבי ר' ברוך זי"ע לימדנו שיותר ממה שצריך להודות על הגשמיות צריך להודות על הרוחניות, שהרי עיקר תכלית האדם בעולמו הוא הרוחניות שלו, והחלק הגשמי שבו אינו אלא כלי שיוכל לעסוק ברוחניות, ואם כן הדבר מובן שאם צריך להודות לה' על הטובות שהוא עושה לנו, הלא הטובות הרוחניות גדולות בהרבה, ואם כן מחויב האדם להתבונן בטובות הרוחניות שהקב"ה נתן לו, ולחדש בהן, ולהודות עליהן, ומתוך יזכה לקרבה נפלאה עם הקב"ה.

ולימדנו הרבי ר' ברוך כך: בברכת המזון יש דרך אחת להודות לה' בפרטות

הטוב, שעל האדם לשמוח ולהודות לה' על הצדיק ששתל בדורו, כי חסד עליון הוא כדי שהעולם יתקיים, וכתב שם בלשונו: וזהו שתקנו חז"ל כשרואה חכמי ישראל מחויב להודות להשי"ת ברוך שחלק מחכמתו ליראיו, היינו שישבח ויתן תודה לה' שיש צדיק כזה בדור שיוכל לשכון בו כבוד ה' וחכמתו לחלקו לעולם. כמו שנשמע כזה מאת כבוד אדומ"ו הרב הקדוש [ה'חווה'] מלובלין זי"ע, שכל ששה עשר שנים שהיה הרב הקדוש מבארדיטשוב חי לפניו, הנה בכל יום ויום היה מייחד לו שעה אחת להודות ולהלל להשי"ת אשר שלח לעוה"ז נשמה גדולה וקדושה של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע.

הבה ונתבונן! מתי מברכים על השמש בגבורתה? פעם בכ"ח שנים. ומתי מברכים על הים? כשרואים אותו, אחת לשלושים יום. ומתי מברכים על האילנות? פעם בשנה בתקופת ניסן, כשהם מלבלבים. ובכן, נשאל: מתי מברכים על הצדיק? התשובה היא, שהדבר תלוי מתי האדם נהנה מהצדיק, אילו היה נהנה ממנו רק פעם בשנה, כגון בראש השנה כשהוא נוסע להסתופף בצלו, כפי הנראה היה צריך לברך על הצדיק בראש השנה, ואין הכי נמי, יש שאינו מרגיש שייכות עם הצדיק ולכן הוא מברך עליו רק כשרואה אותו, אבל ה'חווה' מלובלין גילה לנו שאם האדם מבין את התועלת שיש לו מהצדיק, עליו לברך עליו בכל יום.

הקב"ה ברא את העולם שפועל באופן מסוים, ואם אין האדם מבין זאת כראוי ואינו מודה, הוא נשאר חייב להקב"ה. האדם מחויב ללמוד אותו ולהבינו, ולהודות על זה, ואם לא יתבונן הלא בוודאי לא יודה.

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו

הנה בספה"ק "באר משה"^ב (פרשת וישב) הביא שזה מרומז בפסוק (תהילים קלו, א) "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". כי הנה ידוע שהצדיק נקרא טוב, שהרי הוא מביא השפעה לעולם, וכן הוא מרומז בפרשה זו ויוסף בן שבע עשרה שנה, טוב הוא במספר שבע עשרה, והיינו כי יוסף שהוא המשביר, נקרא טוב. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו פירושו שהאדם מחויב להודות לה' על ששתל בינינו צדיקים שנקראים טוב. ואחת מהסיבות שצריך להודות על זה, כי לעולם חסדו, והיינו מפני שהם ממתיקים את הדינים ומביאים בכל עת את חסדיו של הקב"ה לזה העולם.

ובכן, אם הקב"ה הביא לך חסד, ואחת מהדרכים שהביא לך את החסד היא על ידי ששתל צדיקים בדור אשר ממשיכים את החסדים, ואם כן אתה מחויב להודות לה' על מתנה זו.

ושמחת בכל הטוב

כעין זה יש בספה"ק "תפארת שלמה" על הפסוק (פרשת כי תבוא) ושמחת בכל

ב. להרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ זיע"א.

לנשואם ולהגביהם. וילך ארצה – הולך לעולם הזה שנקרא ארץ. בני קדם – נשמות גבוהות שנקראו בני קדם, כדי שיגביהו את הנשמות הנמוכות.

כעין זה יש בספר "אגרא דכלה" (פרשת עקב): **ידוע שגם בדורות הקטנים הללו שולח השי"ת לפנינו למחיה איזה נשמות להיות לראש לדורות, והנשמות הללו הם נשמות גדולות מדורות ראשונים, וישלחם אלוקים לפנינו לשום לנו שארית בארץ להודיענו הדרך אשר נלך בה.**

התועלת שיש לנו מהצדיקים

הנה אנו רואים מדברי הצדיקים קדושי עליון זיע"א שבלי הצדיקים שהקב"ה שתל בדורות האחרונים, היינו שרוים בסכנה גדולה ונוראה. והרי אנו רואים בחוש איך החושך תכסה ארץ כאשר היצר הרע מרים ראש מיום ליום ר"ל, וזה כולל את כל התחומים, גם במה שנוגע לתאווה וגם במה שנוגע ללשון הרע וגם במה שנוגע לקנאה, תולדותיהן ותולדות תולדותיהן, והאדם אינו יכול להינצל לבדו מכל אלה. אך הקב"ה נתן לנו עצה להחזיק בשולי בגדיהם של הצדיקים, וכך נינצל מן החטא, ועוד זאת נקבל סיוע לעבוד את ה' בקום ועשה.

ודבר זה פועל בכמה אופנים, האופן הראשון על ידי שהם מיישרים את מחשבתינו והשקפתינו וסוללים לנו דרך לעבוד את ה'. היצר הרע הלא מבלבל את מוח האדם, וכפי שפירש

אם הקב"ה שלח לנו את הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזי"בוז והמגיד הק' ממעזריטש, אם שלח לנו את אור שבעת הימים הבעש"ט זיע"א, אם שלח לנו את האור הגדול של ה'בת עין' זיע"א, והכל כדי שיהיו לנו חיים אחרים בזכות אותם צדיקים, הרי סיבה היא שנודה לו בכל יום ויום. הנה החוזה מלובלין הרגיש שכל עוד הרב מבראדיטשוב חי, יש לו חיים שונים, ולכן ראה זאת כחובה להודות לה' בכל יום.

התועלת שהאדם יכול לקבל מהצדיקים הוא בכל יום ממש. ואפילו כשאין האדם פועל בזה יש לו תועלת, וכל שכן כשהאדם מתבונן בזה ופועל שתהיה לו שייכות עם הצדיקים, שהתועלת שהוא מקבל הוא בכל יום, וממילא הוא מחויב להודות לה' על כך בכל יום.

וילך ארצה בני קדם

והנה נבוא להבין זאת לפי מדרגתנו כדי שנוכל להבין איזו טובה גדולה הקב"ה עושה עמנו בכך ונוכל להודות ולחדש בהודאה. בספה"ק "אור לשמים" (פרשת כי תשא) מביא מה'חוזה' מלובלין זיע"א שפירש הפסוק (פרשת ויצא) "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם" – יעקב אבינו הסתכל בדרא בתראה וראה שהם קטני השגה והמשיך עליהם נשמות גדולות כדי שיהיו להם סיוע בעבודת הבורא, וזהו וישא יעקב רגליו, יעקב אבינו ראה את הנשמות של עקבתא דמשיחא שהם בחינת רגלים, ואמר

לאיבוד מרוב יסודות. הבעש"ט אסף את הדברים והורה דרך לאדם שיידע – דברים אלו הם העיקר ובהם תעסוק ותשקיע, מהדברים הללו תתרחק כמטחווני קשת, הדברים הללו אינם חשובים כל-כך.

העמידו על האמת והיושר

בשׁו"ע יו"ד (רמב, ל) בהלכות כיבוד רבו המובהק, כתב הרמ"א בשם מהרי"ק: ובימים אלו עיקר הרבנות אינו תלוי במי שלמדו הפלפול וחילוקים שנוהגים בהם בזמן הזה, רק במי שלמדו פסק ההלכה והעיון והעמידו על האמת והיושר.

אכן כן, הצדיקים שהקב"ה שתל בתוכינו הביאו לנו אור מופלא שהעמיד אותנו על דרך האמת והיושר. אלמלא הם, מי היה יודע, אולי היה עלינו לעסוק כל היום בתורת הקבלה. הרי תמיד אפשר למצוא מקורות שצריך לעסוק בתורת הקבלה! הצדיקים גילו לנו כמה צריך לעסוק במסחר, כמה צריך לעסוק בתורה, איזה אור! הם לימדו אותנו לזכור שלכל דבר יש מטרה בפני עצמה ואינו אמצעי בלבד ואשר לכן אפשר לעבוד את ה' בכל מקום ובכל מצב, הם הניחו דגש על רוב האהבה שיש להקב"ה לכל אחד מישראל. סוף דבר, יש כל-כך הרבה חלקים ופרטים שהצדיקים הם אלה שנתנו לנו את הבהירות בהם, אלא שכבר התרגלנו, ועל זה אנו צריכים להודות לה' על ששתל בתוכנו צדיקים המעמידים אותנו על דרך האמת והיושר.

הבעש"ט הק' זי"ע"ל מאמר **חז"ל** (שבת עה, א) "השוחט משום מאי מיחייב, משום צובע". היצר הרע שיישחט לעתיד לבוא, על מה ישפטהו? על שבלבל אותנו וגרם לנו לראות מצוה כעבירה ועבירה כמצוה, עיקר כטפל וטפל כעיקר. **הצדיקים תלמידי הבעש"ט** ותלמידי תלמידי, המשיכו לנו אור גדול ונפלא בענין זה. ספריהם מלאים אור בהיר, ומי שנצמד אליהם, מבין שיש כאן דרך נפלאה בעבודת ה'.

סולו סולו המסילה

יש השואלים תמיד מה הבעש"ט חידש לנו, הרי כל היסודות מיסודי החסידות כבר נמצאו להם מקורות בראשונים, אפשר למצוא בדרשות הר"ן את ענין ההתקשרות לצדיקים, וכן אפשר למצוא את כל היסודות בענין הגישה הנכונה אל לימוד התורה עוד בספרי חז"ל. זה שצריך ללמוד בביטול ובקדושה וטהרה, ושצריך ללמוד תורה לשמה. היעלה על הדעת שהצורך ללמוד תורה לשמה הוא חידוש מהבעש"ט?! וכן כל דבר, דביקות בתפילה, שבת קודש, שמחה, אהבת ישראל, אמונה ובטחון, השגחה פרטית.

אך התשובה פשוטה (חוץ ממה שהבעש"ט הדגיש על הדברים הללו) שהבעש"ט סלל דרך בה אסף את כל הדברים בסדר מסודר והניחם לפני האדם כשולחן ערוך, שיידע האדם כזה ראה וקדש, בזה תעסוק ומיניה לא תזוע. כשאינן לו לאדם מורה דרך, הלא הוא פוגש אין סוף דברים שצריך ליתן עליהם דגש, הוא פותח ספר והולך

שיעשה כן יגלה איזו אור גדול יש כאן. בני אדם אינם מבינים את המתנה שיש לנו בספרי החסידות. הם לומדים פעם בזמן רב, וגם כשלומדים, הם בבחינת נים ולא נים תיר ולא תיר ולומדים רק כדי לצאת ידי חובה. אינם מבינים שבכל פרשה יש דיבורים בהירים ונפלאים אשר יכולים להאיר את דרכי עבודת האדם. **כשהאדם לומד אותם בהכנעה כדי לקבל מהם מהלך אחר או רעיון אחר בעבודת ה', הקב"ה מסייע לו ומתגלים לו מעיינות.** ספרי החסידות אינם סתם ספרים, אלא **דיבורים של רוח הקודש הם אשר הקב"ה שלחם לעולם בעקבתא דמשיחא ובהם נמצאים הפתרונות לכל הקשיים שהאדם מתקשה בהם.** האדם אינו מחויב להיות מבולבל. הרבה פעמים האדם מתהלך בהרגשה שהכל מבולבל ואי אפשר לדעת אף פעם מה הדבר הנכון, הוא סבור שהדבר היחיד שהוא יכול לעשות הוא לשאול מישהו, ואומר לעצמו: הלואי שהיה לנו נביא או כהן השואל באורים ותומים, כי אז הייתי יכול לעבוד את ה' בבהירות, אבל עכשיו שאין לנו, איך אוכל לעבוד את ה', הרי הכל בלול ומבולבל. כל זה מפני שאינו לומד. אמץ בשתי ידיים את המתנה שהקב"ה נתן לך, ולכל הפחות אל תזלזל בה. הקב"ה הביא לנו צדיקים שהשאירו את אורם בזה העולם. יש דיבורי הצדיקים, יש הסיפורים והעובדות, יש ספרי החסידות. למד את הספרים ותתקשר אל הצדיקים. הלא הם הכניסו את נשמתם לדיבוריהם שיצאו מפייהם, והקב"ה עזר ונתן לנו

צדקתם עומדת לעד

עוד כתב ב'**תפארת שלמה'** (פרשת קדושים) שהצדיקים גם לאחר שמסתלקים מהעולם הזה, הם ממשיכים להאיר את העולם, וזה לשון קדשו: **אחרי אשר האיר השי"ת מאורו הגדול שהם הצדיקים המאירים לעוה"ז** מתחילת הבריאה מאז כמו שעלה הרצון לפניו ית"ש להוציא ולהאציל נשמות הצדיקים המאירות לעולם כולו מתחילת הבריאה, לכן גם אח"כ כאשר באו לעוה"ז והאירו תבל בצדקתם, **גם אחרי אשר אספו נגהם ונסתלקו מעוה"ז, עדיין צדקתם תצהיר לעולם כאור שבעת הימים, ואורם קיים לעולם להאיר כל הימים בלי הפסק כמו שכתוב** (אבות ב, ב) **צדקתם עומדת לעד.**

הוא אומר: הקב"ה אינו מביא את הצדיק לעולם בשביל להאיר לבני דורו בלבד, אלא מביאו כדי שיאיר את דורו ואת כל הדורות הבאים אחריו, ונמצא שעכשיו כשאנו באים לעולם, כבר נמצא בעולם הארת כל הצדיקים שהיו לפנינו. וכן איתא מהרה"ק **מקאריץ** זיע"א שאמר שהוא מודה לה' שהביאו לעולם לאחר שכבר היתה נשמת רשב"י בעולם. **אנו מודים ומהללים לה' שהביא אותנו בזה העולם רק לאחר שהיו בו כל הצדיקים, אשר האירו לנו ומאירים לנו.**

דרך הלימוד בספרי החסידות

ואם האדם מרגיש שאינו שרוי בשמחה, יפתח ספרי חסידות וילמד בהם בעיון, כל יום קטע אחד, יתבונן בו ויראה איך אפשר להסבירו באופן אחר, וכיון

הצדיק הוא המשביר

והדבר השלישי הוא **שהצדיקים מביאים שפע גדול לעולם והאדם מקבל את שפעו דרך הצדיקים**. אלו הם שלושת הדברים הכלליים (אשר אפשר להרחיב בכל אחד מהם הרבה מאוד) שבגללם צריך האדם להודות לה' על ששתל בינינו צדיקים, הן הצדיקים שכבר היו בעולם ומלווים את כל אחד מאתנו, והן הצדיקים שעדיין נמצאים אתנו. א. מה שהצדיקים **מעמידים אותנו בדרך האמת והיושר**. ב. מה שהם **מחזקים את אמונתנו בה'** בעצם היותם אתנו. ג. **מה שהם מביאים אלינו את השפע שהקב"ה מוריק לנו מאוצרו הטוב, שהרי האדם מחויב להודות לה' גם על הצינורות שדרכם עוברים השפע אליו**, וכדאיתא באוה"ח **הק' (פרשה זו)**, ולא רק על מקור השפע.

שלושה ששורשם אחד

והאמת שאם נתבונן, נראה שכל **שלושת הדברים אחד הם**. הקב"ה צוה לאדם להידבק בו, **וכיון שהוא מתדבק בו, הקב"ה משפיע עליו שפע גדול, וזאת על ידי שהוא משפיע עליו עוד רוחניות מה שגורם שהרוחניות הנמצא באדם יהיה פרה ורבה**. צריך להבין זאת. אין זה שהאדם הוא כלי גשמי וכשהקב"ה משפיע עליו רוחניות, הוא מחזיק רוחניות מלמעלה כמים בתוך כלי. לא כך הוא. אלא **כשהקב"ה שולח שפע רוחני לאדם, זה גורם שהרוחניות שכבר קיימת אצל האדם מצד נשמתו היא חלק א-לוה ממעל, תהיה פרה ורבה**. זהו סדר ירידת השפע. ואפילו אצל הגשמים

שארית בארץ כאשר סיבב שיעלו את דבריהם על הכתב, ועכשיו אנו חייבים לעסוק בהם.

ויאמינו בה' ובמשה עבדו

והנה חוץ ממה שהצדיקים נתנו לנו בהירות בעבודת ה', הלא אנו יודעים שהם נתנו לנו בהירות גדולה באמונה בעצם זה שהיו כאן בעולם, בין הצדיקים שכבר היו בעולם ובין הצדיקים שעדיין נמצאים אתנו. הצדיקים מחדירים אמונה נפלאה בלבות האנשים. **כשהאדם רואה ירא שמים וצדיק, הוא רואה בבהירות את מציאות השם, ובוה מתחזקת אמונתו**. הוא רואה את רוממותו, את תפילתו, את מידותיו, ויוצא מכליו. הוא רואה איך השכינה שורה עליו, וכשרואה השראת השכינה, הלא הוא רואה את השכינה עצמה ומתרומם מזה. כשהאדם מרוחק ואדוק בעבירות, ממילא מתחיל להתעורר ספיקות בלבו. יש לו לילך ויסתכל על הצדיקים ויראה שיש מנהיג לבירה. המופתים הם רק חלק מזה. החסידות לא נתייסדה על המופתים, אך תמיד ראו בחוש, שאיפה שיש השראת השכינה, אין הטבע תופס שם מקום.

רואים היו את הצדיקים עובדים את ה' מחוץ לדרך הטבע. מי אמר שצריך לאכול הרבה כל-כך? מי אמר שצריך לישן הרבה כל-כך? והרבה יותר מזה רואים היו אצל הצדיקים. היו רואים איך מעבירים על מידותיהם, איך הם עובדים את השי"ת שש עשרה שעות ברציפות בשלוח וברגע, הלא **כל אלה מחוץ לדרך הטבע הם, וכשהאדם רואה אותם, מתחזקת אמונתו בה'**.

לעשות, אלא הוא מביא לך את התורה באופן מצומצם כדי שתדע איך לקיימה. **הצדיק פועל שאור התורה יגיע אליך מפורש לפרטים באופן שאף אתה תבין מה הקב"ה מדבר אתך. הקב"ה מדבר עם האדם באמצעות התורה, אבל אנו קטני השגה הננו ואיננו מצליחים לשמוע את דברו, לכן העמיד לנו הקב"ה מתורגמן (בלשון מושאל) והצדיק אומר לנו: הבה ואסייע לך, אביאך אל המקור ואלמדך שתוכל להבין מה הקב"ה מדבר אתך באופן פשוט ביותר.**

כשהצדיק מעמידך על דרך האמת והיושר ומלמדך מה העיקר ומה הטפל, הוא מדבק אותך אל אור השי"ת, כי הוא פועל שאורו יגיע אליך מצומצם כל-כך שתוכל להבינו ולהכילו, וברגע שאתה מבינו הוא נקלט אצלך ואתה מתחיל להשתנות, ואז נשמתך תתעורר (כי ברגע שיש חיבור בין אור השי"ת והאדם, נשמתו מתעוררת לתחיה), והיא תתחיל לחדש אתה בעצמך תרגיש שיש לך נשמה. אני חי! אני מרגיש מלא חיות! ואז האמונה שתתחזק אצלך תהיה מבפנים ולא מבחוץ, כי תרגיש שיש לך נשמה, תרגיש קרבת אלוקים בעת התפילה, תרגיש שיש אלוקים בעולם, וממילא לא תצטרך להוכחות מבחוץ.

נמצא שענין התקשרות לצדיקים הוא שהאדם יבין שהוא צריך להיות מקושר לה' ולתורתו ולהיות איש נכנע, ורק על ידי הצדיקים הוא יכול, כי בעצמו אי אפשר. אנו בוודאי איננו יכולים לעשות בעצמינו, שהרי אנו קטני השגה. אנו הולכים עם ספרי החסידות, אנו הולכים

הוא פועל באופן זה, כשבאים גשמים מלמעלה, זה גורם שמי התהום יעלו מלמטה והארץ תהיה פרה ורבה.

והנה מי שמזכך עצמו להיות דבוק בה' בכל עת, הרי הוא מקבל שפע גדול ועצום, וממילא נשמתו מתחילה להאיר, ואז האדם מרגיש את נשמתו. ברם אנו נשמות קטנות אנו, שהרי אנו בעקבתא דמשיחא, ואין אנו יכולים לקיים ולדבקה בו כראוי, אך הקב"ה ברצונו הטוב רצה שאף אנו נוכל לזכות לאותו שפע ושהרוחניות שבתוכנו תהיה פרה ורבה ונרגיש את נשמתנו, **לכן נתן לנו את נשמות הצדיקים בעולם וצוה אותנו להידבק בהם, וכשהאדם מתדבק בתלמידי חכמים, הרי הוא מגיע על ידי כן לדביקות בה'.**

משל למה הדבר דומה למי שרוצה ללמד לבנו חכמה מסוימת, אך הוא מרגיש שאין בכוחו ללמדו אותה כי יש לבנו מוח קטן. מה הוא עושה? הוא מלמדה למי שידוע ללמד לילדים קטנים, ומשלם לו שהוא ילמדה לבנו. אף אנו, עדיין איננו במדרגה שנוכל להידבק בהשי"ת עצמו, לכן צוה אותנו להידבק בתלמידי חכמים, וכמאמר חז"ל וכי אפשר להידבק בו?! הלא אש אוכלה הוא! **אלא הַדְבֵק בתלמידי חכמים. וכיון שהצדיק דבוק בהקב"ה, כשהאדם מתדבק בו, הרי הוא מתדבק על ידי כן בהקב"ה, וכמו שפירש רש"י בפרשת עקב (יא, כב).**

הצדיק מקרב את האדם לאורו של הקב"ה

ומעתה הפירוש הוא כך: הצדיק אינו אומר לך סתם מה לעשות ומה לא

להגיע אל התכלית, כמה אנו צריכים להודות לו שנתן לנו את הצדיקים הקדושים, הרבי ר' ברוך והמגיד, ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם עד דורנו אנו. כל יום אנו צריכים להודות על זה.

בדרך שהם מלמדים אותנו, וכשהאדם עושה כן, אז הוא מבין שיש אלוקים בעולם, ואז הוא מקבל ישרות ושפע ונשמתו פרה ורבה וכך הוא מגיע לתכליתו. **ואם הקב"ה נתן לנו את הדרך**

יום שני פרשת מקץ - כ"ח כסלו ה'תשפ"א

ההודאה בחנוכה על הקשר הפנימי שביננו לבין הקב"ה

להתאסף ולצעוק אל ה' בצום ובכי ומספד כמו שעשו בימי מרדכי ואסתר, ואם כן לא היה איתערותא דלתתא כל-כך לישועה ונס, והיה הדבר כעין מעשה בראשית שהספיק מחשבתן של ישראל מה שיסגלו אחר כך, כמו שאמרו **רז"ל** (ב"ר פ"א ד') ישראל עלו במחשבה, הגם שלא היו עדיין במציאות, הספיק מחשבתן של ישראל מה שיסגלו אחר כך (דהיינו מה שיקבלו את התורה ביום ו' ניסן), כמו כן היה מעין אותה דוגמא במעשה הנס הלזה, שהספיק מחשבתן של ישראל מה שיסגלו אחר כך בעת הישועה.

כך היא המציאות, כל פעם שהקליפה מתגברת, נפגמים על ידה אנשים מבני ישראל ונופלים ממדרגתם. כך היה במצרים כמו שנאמר "ואת ערום ועריה", וכך היה בתקופת אחשוורוש, וכך היה כאן בתקופת היוונים. בכל גלות אין בני ישראל ראויים שיוציאום ממנה, אלא שהקב"ה באהבתו אותם מסתכל על העתיד וחותר חתירה כדי להוציאם. ואמנם לדברי ה"בני יששכר", החידוש כאן גדול היה יותר מהחידוש בתקופת אחשוורוש, כי שם עכ"פ עשו תשובה, ואילו כאן לא עשו תשובה, והקב"ה הוציאם רק באתערותא דלעילא.

בימים ההם בזמן הזה

ובספיה"ק **"ייטב פנים"** ביאר מה הוא אותו דבר שהקב"ה ראה, שבגללה הושיע

בני ישראל היו בשפל המדרגה

בספיה"ק **"ישמח ישראל"** (חנוכה אות א) כתב שבתקופת יון היו בני ישראל בשפל המדרגה. ואע"פ שהיו אז קומץ קטן של חשמונאים שונתרו דבוקים בה' ובתורתו, המון העם הושפע מטומאת יון ונפגמה בהם אפילו הנקודה הפנימית שבלב שבדרך כלל איננה נפגמת, ואכן הרשעים הללו הרגישו זאת אשר המה במצב רע כזאת, ולכן באו עליהם למלחמה כדרך טבע עמלק.

ובכן, מאחר שהיו במצב שפל כזה, יש להבין מה הועיל להם להיעשות להם נס גדול כזה, אשר בו המעטים והחלשים נצחו את המרובים והחזקים, שהרי על-פי דין לא היה צריך להיעשות להם נס מחמת מצבם שהיה בכי רע. אכן על זה יש להביא מה שכתב בספיה"ק בני יששכר, שהקב"ה ברוב אהבתו את בניו, עשה להם נס אע"פ שלא היו ראויים לו באותה שעה, וזאת מפני שהסתמך על העתיד, שכאשר תבוא להם הישועה, יעשו לו נחת רוח.

נס על שם העתיד

וזה לשון ה"בני יששכר" (כסלו-טבת מאמר ד אות כד): בנס הלזה לא היה אתערותא דלתתא, כי הדור לא היו צדיקים כל כך, וגם לא הניחום היוונים

להבין שכדאי לו להקב"ה לשדד מערכות הטבע ולו בשביל שיוודו לו בניו.

ונבאר: הקב"ה אוהב את בניו למעלה מהשגת בן אנוש, ולעולם לא ינתק את הקשר אתם, אע"פ שיהיו בשפל המדרגה. והלא זה אחד מיסודות היהדות, שהקב"ה קשור כל-כך לבן ישראל, שאע"פ שחטא ופגם והקליפה שולטת על נשמתו, הקב"ה עדיין אוהב אותו כבבת עינו ויעשה הכל כדי להטיב לו.

וככל שיהודי מוסיף להכיר בזאת, כך הוא מוסיף להוציא לאור עולם את גילוי אלוקותו יתברך ולקיים בזה את תכלית הבריאה. וכפי שהאדם מגיע אל תכליתו על-ידי האמונה בהקב"ה, כך הוא מגיע אל תכליתו על-ידי שהיא מרבה להכיר שהקב"ה טוב ומטיב בלי גבול, והוא רואה זאת מעצמו ובשרו בבחינת "מבשרי אחזה א-לוה", כי אע"פ שחטא ואינו ראוי, הקב"ה מטיב לו בלי הרף.

הודאה על שאין הקב"ה מטיב לנו כרעתנו

והנה אם יהיו למשל שני ידידים שהטיבו זה לזה ימים רבים, ויהי היום ואחד בגד בחבירו והתחיל לביישו ברבים ולגרום לו נזק רב, אם יגלה ביום מן הימים שלמרות כל מה שעולל לחבירו, עדיין חבירו ממשיך לחבבו ולהטיב לו כפי שהטיב לו מקודם, הלא בוודאי יתמלא בושה ויהיה מלא הכרת הטוב לחבירו על שלא השיב לו כרעתו.

אף כאן, כאשר האדם מתבונן במה שעולל להקב"ה במעשיו הרעים ורואה

את ישראל בחנוכה, וזה לשונו: **בשביל שראה הקב"ה שיקבעו ימי חנוכה יהודות ולהלל, זהו שעמד להם אז להיוושע על-ידי ניסים ונפלאות.**

ומבאר על פי זה לשון הברכה "שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" - **הקב"ה עשה ניסים לאבותינו בימים ההם, מפני שראה שבזמן הזה נודה ונהלל לשמו יתברך.** וכן הוא מפרש הלשון שאומרים בעל הניסים "ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה" - פירוש, כהיום הזה שאנו עומדים ומשבחים, זהו שעמד להם לזכות לאותה תשועה.

והנה באמת צריך להבין טעם הדבר, כי אם הוא בנוי על ההגיון, וכאותה שאמרו מוטב שיחללו עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, או כאותה שיאמר האדם שכדאי לו להשקיע כמה שעות ביום בשביל ילד שמתקשה להתרכז בלימודו, כדי שבעתיד כשיגדל הילד ויהיה לאיש, יקים בית נאמן בישראל ויפיץ הוא עצמו תורה בישראל, אם כן היה צריך לומר שהקב"ה ראה שבעתיד ישובו אליו ויעבדוהו בלבב שלם ולכן גמר אומר שכדאי הוא הדבר להושיעם עתה מצרתם אע"פ שעכשיו אינם ראויים לכך. אבל מה שייך לומר שבגלל שידוד אותו בעתיד על הנס, לכן ישדד בעבורם מערכות הטבע, הרי סוף סוף אינם ראויים עשיו לנס ואין זה שוה בשוה.

קשר בל ינתק

אכן כאשר נשכיל ונבין כמה גדולה היא מעלת ההודאה להשי"ת, שפיר נוכן

לעמוד בו, וכל-כך למה? כי בני אהובי אתה. האמן בזה בכל לבך, וקום מתוך אמונה זו לעזוב את מה שעשית עד כה ולקבל על עצמך שלא לחזור עליהם יותר, ואז - אוותר לך על הצער שגרמת לי עד כה ואטיב לך בזה ובבא.

זה מה שכתב ה"בני יששכר". כאשר בני ישראל נשבו בקליפת יון, אמר עליהם הקב"ה: **אם בעתיד, כשיהיו שבויים בקליפה אחרת, יודו וישבחו על הנס שאעשה להם עכשיו, והיינו שיגיעו להכרה הפנימית שאני פודה את האדם באיזה מצב שיהיה, הגם שהוא למטה מעשרה, ואע"פ שהוא נמנה על הפתילות הגרועות שאין מדליקין בהן בשבת, כדאי לי עכשיו לעשות להם נס זה, כי תצא ממנו תועלת גדולה, שהרי כך יודו ויהללו אותי בתוך גלותם, ואמונתם תלך ותתחזק בנפשותם, ולא יתהלכו דוויים ונדכאים.**

משל לילד שלא שמע לאזהרת אביו ותעה ביער

משל למה הדבר דומה לילד, שהוזהר על-ידי אביו חזור וזההר שלא ללכת לבדו ביער, אך הוא לא שמע לאזהרותיו והלך לבדו ותעה בין עצי היער. כעת אביו עומד ומסתפק אם כדאי לו לחלצו מן הסבך, או שמא כדאי לו להשאירו שם זמן מה, כדי שיפחד מחיות הטרף וילמד לקח שאם לא ישמע לדברי אביו, ישלם מחיר כבד.

לאחר רגעים אחדים, האב מתיר לעצמו את הספק, וכך הוא אומר: אחלץ את בני מן הסבך, שהרי הלקח שילמד כאשר יראה שאינני מזניח אותו אע"פ

שאעפ"כ הקב"ה אינו מזניחו אל ממשך להטיב לו כמקודם, הרי הוא מתעורר מתוך זה להודות להשי"ת בכל עצמותי תאמרנה, והודאה זו היא אשר מביאה אותו אל תכליתו.

אין הקב"ה מזניח את החוטא

זה מה שהתרחש בחנוכה. בני ישראל היו אז בשפל המדרגה, ולסבר את האזון, אם קשה לנו להתחבר לאותה קליפה ששלטה אז, דהיינו לחכמת יון שהשתלטה אז על בני ישראל ושהכריחה אותם לכתוב על קרן השור אין לנו חלק באלוקי ישראל ח"ו, נוכל להתבונן בקליפה ששולטת בדורנו, ולראות איך העולם מסובב מכל עבר בטומאות ובנסיונות קשים, כאשר בני אדם אינם מתביישים היום לעשות ככל העולה על רוחם ויכולים לעשותו בקלי קלות, ובאמת מתקיים בו בדור הזה בעקבתא דמשיחא חוצפה יסגי מקליפה זו נוכל להקיש לקליפת יון, שהרי כל הקליפות שורשם בשלוש הקליפות הטמאות שנבראו בשביל ישראל, כדי שילחמו בהם ויתקרבו אל הקב"ה.

אמר הקב"ה ליהודי שנשבה על-ידי הקליפה ושקע בטומאתה: **אע"פ שאתה שקוע עמוק עמוק בבור, לא עזבתיך, כי ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, והריני אוהב אותך אהבה עזה, ולכן אוציאך הן מהקושי הרוחני שלך, הן מהקשיים הגשמיים שהסתעפו ממנה, אכבס אותך בבורית ואעלה אותך מעלה מעלה. למרות כל מה שעשית - לא אוותר עליך, אלא אביא אותך למקום שצדיקים גמורים אינם יכולים**

לשאלו: העוד יש לי תקווה? האוכל עוד לחזור לתחיה? הלא כבר ראיתי בספרים איך שמתארים את חומרת הדבר, וכבר שמעתי מרבנים על אודותיה, ובכן נפשי בשאלתי האם כבר נגזר דיני לגמור את חיי בתוך החושך שאני שרוי בו, או שמא אוכל לקום ולצאת ולהתחיל לחיות חיי אורה ושמחה?

אמר הקב"ה בימים ההם: **כדאי הוא שייעשה להם נס לבני ישראל אע"פ שאינם ראויים מצד עצמם, הכל כדי שיהודי זה בבוא העת יוכל להתבונן בזה ולהודות על זה, ומתוך כך יבין שלא אזניחו אלא אחתור חתירה מתחת כסא כבודי כדי לחזור ולקרבו אלי וליתן לו חיי אושר בעולם הזה ובעולם הבא.**

עיקר קבלת התורה

ובספיה"ק "מאור עינים" (פרשת יתרו) ביאר שזה היה עיקר קבלת התורה, לזכור תמיד שהקב"ה אינו עוזב אותנו אף לא כשאנו נופלים ומידרדרים אל המדרגה הנחותה ביותר, וזה לשון קדשו: **זה הוא עיקר קבלת התורה שקבלו ישראל, ולכן התפאר השי"ת בזה מאוד שקיבלו התורה בגודל האמת, והשיגו האמת שלעולם יהיו דבוקים בהשי"ת ולא יפרדו ממנו אף בנפלים ממדריגתם, וזהו עיקר ההילוך וההנהגה הישראלית, ובזה צריך להלך.**

ומבאר: ובמה יבוא להשי"ת כשנפל ממדריגתו, שהרי ניטל ממנו המוחין והדעת? אך שהשי"ת הוא מלא כל הארץ כבודו, דהיינו אפילו במקום

שאינו שומע לדבריי ומצער אותי, הוא לקח הרבה יותר גדול, כי זה ילווה אותו גם בהמשך חייו כאשר ייקלע לסבכים אחרים, שיאמין בלבו שיש מי שלא יזניח אותו, יהיה מה שיהיה.

הוא אומר: כשהאב מקבל את ההחלטה להוציא את בנו מן היער, אין הוא נאלץ לוותר אז על עקרון החינוך, אלא להיפך, עקרון החינוך הוא זה שעוזר לו להגיע להחלטה זו, כי הוא מורה לו שלקח זה חשוב יהיה לחיי בנו יותר מן הלך הראשון.

בדרך אגב, כבר הזכרנו כמה פעמים מה שאמרו הצדיקים, שאם התינוק בוכה בערשו, ונדמה לנו שלשם חינוכו אין כדאי לנו לגשת אליו להרגיעו, שהרי הוא צריך ללמוד אחת ולתמיד שבשעה זו ישנים ואין מעוררים מהומות, מכל מקום כדאי יותר לשם חינוכו שניגש אליו להרגיעו, כי מזה ילמד לעתידו שכל אימת שיבכה, אע"פ שהצדק לא יהיה עמו, יהיה מי שישמע לו, והרי זה מסר חשוב שאין למעלה ממנו.

אף כאן אמר הקב"ה על בני ישראל: בני ישראל אינם ראויים שאוציאם מגלות יון, שהרי חוטאים המה ופוגמים בנפשותם, אך אני אתעורר מלמעלה לריב את ריבם ולדון את דינם ולנקום את נקמתם, הכל כדי שלאחר מכן כשהיו שוב בשפל המדרגה, יידעו שיש להם תקווה ולעולם לא אזניחם.

כי אמרתי יש לי תקווה

וכמו כן האיש הפרטי כשיראה את עצמו שקוע ברפש וטיט, ויתעורר

על זכרוננו שהקב"ה כרת עמו ברית שלא להזניחו לעולם, אלא להיות קשוב לו תמיד, אף גם כאשר ציערו.

מנהיגי ישראל לדורותם

הן כך לימדנו הקב"ה בתורתו, שגם אם יפול האדם לשאול תחתית, ימצא סולם אשר דרכו יוכל לעלות עד שמי רום. לכן לא תמצא אחד ממנהיגי ישראל לדורותיו שלא היה לו פגם. היו אמנם אנשים צדיקים שמתו בעטיו של נחש, אבל הללו לא נמנו על מנהיגנו ולא נכתבו מהם כמעט בפסוקי התנ"ך. מנהיגינו שפסוקי התנ"ך מלאים מקורות חייהם, הם אנשים שפגמו (לפי מדרגתם אשר בוודאי אין לנו שום השגה בהן) וחזרו והתקרבו אל בוראם.

כך היה אצל משה ואהרן עם מי מריבה, וכך היה אצל דוד המלך ע"ה עם מעשה דאוריה ובת שבע, אשר בגינו התחנן להקב"ה במזמורי תהלותיו שיחונן אותו וימחול לו מחילה גמורה. וכך היה אצל שבטי י-ה, והרי לא מצאנו ידינו ורגלינו בכל מה שנעשה ליוסף ובכל מה שהיה עמו בהיותו בבית פוטיפר, אין זה אלא שהקב"ה רוצה ללמדנו זאת, שגם אם יפול האדם, כל שיחזיק בחבל וישתוקק בכל לבו לחזור ולהתקרב אל הקב"ה, יוכל לעלות ולהגיע למעלות רמות.

יודר ישראל נדר לה'

הנה בפרשת חוקת, לאחר פטירת אהרן, נאמר: וַיִּשְׁמַע הַפְּנַעֲנִי מִלֶּךָ עֶרְד

שהוא כל הארץ, שכולו ארציות, שהוא רק חומר עב, אעפ"כ הוא מלא כבודו יתברך, והנה השי"ת נקרא חיי החיים, דהיינו שכל החיים שבעולם בהמות חיות ועופות ומין האדם, החיות שלהם הוא השי"ת, וזהו חי החיים, שהוא יתברך החיות של כל החיים, ויחשוב כשנפל ממדריגתו: הלא חי אני, ומי הוא החיות שלי, הלא הבורא יתברך, ונמצא שיש כאן גם כן הוא יתברך, אך שהוא מצומצם מאוד.

אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה

ומוסיף שם עוד: וזהו מאמר דוד המלך ע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טז, ח), רצה לומר שהיה שוה אצלו הוי"ה דהיינו כשאני דבוק בהשי"ת במוחין בהירים, ולנגדי הוא לשון נגדיות, דהיינו כשנפלתי ממדריגתי, הכל היה שוה אצלי, שהיה דבוק בהשי"ת גם בעת נפלו. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה (קהלת ז, י) אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זאת, רצה לומר שיש שוטים שבנופלים ממדרגתם שוכבים לעפר ואינם עולים שוב אל השי"ת, וזהו אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, דהיינו שאז הייתי עובד השי"ת ועכשיו נפלתי ממדריגתי, אל תאמר כן, כי לא מחכמה שאלת על זאת.

הנה האדם לאחר נפילתו מרגיש שאינו יכול להתפלל עכשיו, עכשיו להתפלל! הלא אין לזה שום הגיון! אך טעות גדולה היא בידו, כי אם יעצור ברוחו מעט, יעלה

זקני החסידים אומרים "א פאטש פאר א פאטש" [מכה עבור מכה, כלומר על כל מכה שהיצר הרע מכה אותנו להפילנו נחזיר לו מכה בהתחזקות בעבודת השי"ת]. הנה בדרך כלל קשה לו לאדם להתפלל לאחר נפילתו, מפני שסבור שעכשיו אין הקב"ה חפץ לשמוע את דבריו, אבל אם יזכור שהקב"ה עדיין חפץ לשמוע את דבריו ושאהבתו אליו לא נתמעטה כלום, לא יימנע מלהתפלל לאחר נפילתו, אלא אדרבא, יוסיף בהתלהבותו כדי לסטור ליצרו הרע, וירבה בלימוד ובנתינת צדקה וכו'.

ביקשו לקבוע פרשת בלק בק"ש

עוד יש להביא בענין זה מהספר **"שפתי צדיק"** (פרשת בלק): חז"ל אמרו (ברכות יב, ב) ביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע משום דכתיב כרע שכב כארי, שמעתי מפ"ק זקני [ה'חידושי הרי"ם'] ז"ל בשם רבו ר' **בונים [מפרשיסחא]** ז"ל שצריכים לייגע להבין הוא אמינא דגמרא, שהרי זהו חיות עוה"ז אע"פ שהוא רק הו"א ואין המסקנא כך. ואמר שאולי כוונתם שלא יפול לב ה'כרע', רוצה לומר על-ידי מעשה שלא כהוגן, או ירד יותר, והוא כבר בחינת שכב ח"ו, דהיינו מי **שעבר ושנה שנעשה לו כהיתר וקשה לו מאוד לחזור לקדושתו כמו שוכב תחת המאפיל הנברא מהעבירה, מכל מקום כארי יתנשא, שיש בכל אחד מישראל ניצוץ קדושה**, כאשר שמעתי מפ"ק זקני ז"ל **"כל זמן שהוא חי בכוחו לחזור כמקדם"**, כי אם ירד במצוה זו,

יִשָּׁב הַנֶּגֶב פִּי בָּא יִשְׂרָאֵל דְּרָךְ הָאֲתָרִים וְיִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וְיִשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׂבִי, וְיִדָּר יִשְׂרָאֵל נָדָר לֵה' וַיֹּאמֶר אִם נִתֵּן תִּתֵּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיַדִּי וְהִחַרְמְתִי אֶת עַרְיָהֶם.

וכתב על זה בספה"ק **"שם משמואל"**: נראה שאז היו ישראל שבורי לב מאוד, שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד, ובאותה שעה עדיין לא חזרו, שהרי מצד העדר ענני כבוד בא [עמלק] והלחם עם ישראל, ועוד זאת שהתגברו ושובו מהם שבי. וכענין שהיה (בימות יהושע) במלחמת העי שהכו אנשי העי כשלושים וששה איש, וכתוב (יהושע ז) וימס לבב העם ויהי למים, כמו שכתב **הרמב"ן** שבמלחמת מצוה של יהושע לא היה ראוי שיפול משערת ראשם ארצה, קל וחומר לימי משה. ואף שכאן לא היתה אלא שפחה, מכל מקום הרגישו בזה שפלות מצבם, והיתה עצתם להיפוך, לאחוז בדרגין גבוהין, היינו שעוררו בקרבם את הנקודה הפנימית שבלבם וקפצו לנדרים, כי ידוע שנדר הוא בשער הנו"ן מלשון נ' דר.

ביאור דבריו הקדושים: **בני ישראל בראותם שהם נמצאים בשפל המדרגה, תחת אשר יישברו בלבם, אזרו חיל והזכירו לעצמם שהם גבוהים מאוד ודבוקים להקב"ה גם בעתות כאל.**

ירידה לצורך עליה

ומפטיר שם: **וזה לימוד אדם המרגיש שפל מצבו, שיעשה להיפוך ויאחז דוקא בגבוה ממנו בתוספת כח ואומץ.**

רצונו לומר שיתפלל עכשיו אל ה' בתוספת חיות והתלהבות, וכמו שהיו

להודות ולהלל לשמך הגדול

עכ"פ ימי החנוכה נותנים כוח גדול למי שנכשל בעבירות, כי על-ידי ההתבוננות בנס שנעשה בימים ההם, הוא מבין שלא אבדה ממנו תקוה, אלא להיפך, דווקא מחמת נפילותיו, יוכל להגיע לפסגות רמות ביותר, מה שלא היה יכול להגיע אליהן בלעדיתהן.

ועל זה אנו מודים ומהללים את השי"ת. וכאמור לעיל, לא בחג החנוכה ניתנה לנו מתנה זו, אלא כבר ניתנה לנו בשעת קבלת התורה, ואדרבא, נס החנוכה נעשה לאור הברית שכרת אתנו הקב"ה אז בשעת קבלת התורה, ואז נתגלה לנו הדבר בחוש.

כן יש להזכיר את דברי הגה"ק **מבוטשאטש** זיע"א, שחבלי משיח הכוונה לצרות רוחניות ולא לצרות גשמיות, וכמו שכתבו הספרים שזה מרומז בנגיעת שרו של עשו בכף ירך יעקב, וכפי שרואים היום איך הצרות הרוחניות האחרונות משכחות את הראשונות. אך על זה דייקא אנו אומרים "מחבלי משיח יוצלו לרווחה", **כי אם יבין היהודי מה זה יהודי, יודה ויהלל ויתפעל ויתרגש, ויהיה ראוי שייעשה לו לנס כפי שנעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.**

יש בו ניצוץ התלהבות במצוה אחרת שלא פגם בה, ועל ידה יוכל לשוב ולהתגבר על כל המאפיל, שיהיה לאור וכל הזדונות ייפכו לזכויות, וכלביא מי יקימנו - מה שהוא בבחינת מי, שכמעט אין לו חיות, בחינה זו יקימנו שתהיה לו תקומה ותחי רוחו.

אכן כן, כאשר האדם מתהפך לטובה, ודווקא מחמת נפילתו מתחיל להתייגע יותר מכפי שהתייגע בתחילה, הרי הוא עושה בזה תשובה מאהבה וזדונותיו נהפכים לו לזכויות, משום שמתברר למפרע שנפילותיו היו לצורך עליה.

וזהו הפירוש בהוא אמינא של הגמרא, שהרי בקריאת שמע יסדו לומר כל מה שנחוץ ביותר ליהודי כדי להיות יהודי כשר, כגון חובת לימוד התורה עם הבנים, זכירת המצוות, שמירת הלב והעינים, ולכן הדין היה נותן שיקבעו לומר גם פרשת בלק מפני שכתוב בה "כרע שכב כארצי", שהוא יסוד גדול ביהדות, שגם אם נכשל האדם בפרשת ציצית או בחטאים אחרים, עליו לדעת לקום ולהתחזק יותר ויותר דווקא מתוך נפילתו.

יום שלישי פרשת וישב - י"ט כסלו תשפ"ב

דביקות בה' על-ידי איסוף כל הכוחות

**לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי דוב בער זיע"א
המגיד ממעזריטש**

תיבות התפילה, ואמרו שעל האדם להכניס עצמו לגמרי אל התיבות. וכן ידועה אמרתו של הבעש"ט הק' צהר תעשה לתיבה (שם ו, טז), **שהאדם יצהיר את תיבות התפילה**, וזאת על ידי שיכניס בה את כל כוחותיו כדברי הקדושת לוי' בשם המגיד הק' ממעזריטש.

ואתם הדבקים בה' אלוקים

ובכן נבוא בע"ה להתבונן ביסוד זה ולראות איך אפשר לקיימו להלכה למעשה ומהי התועלת שנקבל ממנו. והנה הא"ב של יסוד זה מיוסד על דברי המגיד בכל מקום שתכלית התורה והמצוות היא שהאדם יגיע לדביקות בה', כי על זה לימדנו המגיד כאן שכאשר האדם מוציא מפיו את תיבות התפילה והתורה, הוא מתחבר אל האותיות הקדושות ועל ידי כן הוא נעשה מדובק ומקושר להבורא ית"ש כלשונו.

אך המגיד התנה זאת בהבאת כל הכוחות אל התיבות, כי הנה האדם יש לו כוחות רבים מאוד, ולכן אם יאמר את התיבות רק מן השפה ולחוץ, לא ייכנס אל תוך האותיות וממילא לא יידבק בהקב"ה. ובאופן אחר: האדם זקוק להיות מקושר למשהו שנותן לו חיות בלי

בא אתה וכל ביתך אל התיבה

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א היה מגדולי מעתיקי שמועותיו של המגיד הק' ממעזריטש, והנה אנו מוצאים אותו כותב בספרו "קדושת לוי" (פירושי אגדות, סבי דבי אתונא) בזה הלשון: ששמעתי ממורי הגאון החסיד המפורסם מוהר"ר **דוב בער מ"מ דק"ק מעזריטש** פירוש הפסוק (נח ז, א) בא אתה וכל ביתך אל התיבה, והיינו שישים האדם כל כוחותיו בתורה ובתפילה, בכל תיבה שאומר שישם כל כוחותיו באופן שיבוטל מכל פעולותיו הגשמיים, ועל פי התיבה שהיא רוחניות האותיות, מדובק ומקושר האדם להבורא ית"ש.

כעין זה ראיתי בספר מתורת המגיד הנדפס מחדש מתוך כתב יד [וכפי הנראה הם מכתבי הרה"ק מבארדיטשוב] ובתוספת דברים, וזה לשונו (פרשת נח): כשהאדם מתפלל העולם מלא קליפות שנקראים מים הזידונים, ומה תקנתו? ישים את עצמו בתיבה, פירוש תיבות התפילה, וינצל.

וכן אנו רואים הרבה בספר "בעש"ט" עה"ת' ובספרי תלמידיו הקדושים שפירשו את התיבה שבפרשת נח על

להבלי הבלים ולינוק מהם את חיותו. זהו הכלל! האדם צריך להתקשר בכל עת למשהו ולקבל ממנו חיות, והיות שאנו נמצאים בעולם גשמי שבו החומר נחמד למראה ואפשר למשוש בידים, ועוד זאת היצר הרע גורם לאדם לחשוב שזהו הדבר המועיל ביותר, לכן בני האדם פונים לדברים גשמיים שוב ושוב ומתקשר בהם, יש כאלה שפונים בכל רגע פנוי לחדשות העולם, ויש כאלה שפונים בכל רגע אל עסקיהם, תמיד מעיינותיהם נתונים לראות כמה כסף הם מרוויחים, שוב ושוב הם מסתכלים על הגרף לראות אם הרווחים עולים או יורדים. הם שקועים בזה ומתחברים לזה, ונמצא שכוחותיהם, הרגשותיהם, מחשבותיהם ומחשבתם, הכל קשור ותלוי באותם דברים גשמיים.

ועוד ישנם בני אדם שעוברים מענין לענין בין התקופות השונות בחייהם, ולפעמים השינויים נעשים משבוע לשבוע ואפילו מיום ליום. כל פעם שעובר עליו איזה ענין, הוא נעשה דבוק בו עד מאוד. כשהוא מתכנן לנסוע לשבת, מוחו פועל ללא לאות כאשר הוא חוזר שוב ושוב לבדוק עוד ועוד פרטים ועניינים. כשיש לו איזה מעבר שהוא עובר בבית, אם זו צרה אם זו שמחה, זה עוטף אותו יום ולילה, כי כך הוא המציאות, בכל עת האדם מחפש להתקשר למשהו ולקבל ממנו חיות.

כל אחד יודע דביקות מה היא

אומר לנו המגיד: אל תחשבו שאין האדם יודע מה זו דביקות. האדם יודע

הפסק, ולכן אם ימשיך האדם לעסוק בדברים אחרים ותוך כדי יוציא מפיו תיבות של תורה ותפילה, יהיה קשור בשמונים אחוז לענינים גשמיים (או שמו ר"ל לדברים אסורים), ורק בעשרים אחוז הנתרים יהיה קשור לתיבות התורה והתפילה, ואז יהיה בזה סתירה למה שאנו נקראים דביקות בה'.

מסירות נפש

מסיבה זו צריך האדם הבא להתפלל וללמוד לבטל את כל החיות שהוא מקבל ממקומות אחרים. ומה יעשה כדי שדבר זה באמת יקרה? יקח את כל כוחותיו ויכניסם אל התיבה. והיינו שיצמצם את מוחו לעזוב את המחשבות הקודמות, וכמו כן יצמצם את לבו להתחיל להתבונן במה שהוא עומד לעשות עכשיו וכך יעורר את הרגשותיו. ואז מתבטל שייכותו לגשמיות ומתאפשר לו להתדבק לגמרי לרוחניות של האותיות. זוהי הגדרת הדבר, הוא מפריש עצמו מכל חיות חיצונית, והוא מביא את כל כוחותיו אל התפילה.

דבר זה נקרא בספרים מסירות נפש, כי כל אחד מרגיש בכל רגע שהוא צריך לקבל חיות ממהו. כשאינו לאדם כלום, אין לו מה לעשות, אין לו מה לחשוב, אין לו עם מי לדבר, הוא מרגיש מת. כך האדם מרגיש תמיד שהוא צריך להתקשר למשהו. וזה אחד מהקשיים שניצבו לפנינו בדור זה עם התפתחות הטכנולוגיה, כי מאז כל פעם שהאדם מוצא את עצמו ברגע שאין לו מה לעשות או לחשוב, הוא מתקשר מיד לגשמיות

תענוג ממחשבות אלו, מחשבות של גדלות הקב"ה ושל שפלות עצמו. כל הדברים שבהם חשב שיעשה כך ויעשה כך ויראה הצלחה גדולה ובסוף ירד הכל לטמיון, נכללים בשפלות עצמו, וכל הישועות שהגיעו אליו ואל אחרים מעל לדרך הטבע, נכללים ברוממות הא-ל. כשהאדם מכניס למוחו מחשבות כאלה, אזי כשהוא מגיע לחלק הדיבור, לא פיו בלבד נמצא שם, אלא גם לבו נמצא עמו.

לדברי המגיד, **זוהי העבודה בעת התפילה - בטל את הדביקות שיש לך בדברי חולין, ונצל כוח זה להתרבק בדיבורי תורה ותפילה**, והיינו שכמה שעות קודם לכן כבר יתחיל להחליף את המחשבות בלבו, וכל זה מפני שהוא מבין שאלמלא כן, יחשוב באותם דברי חולין בשעת התפילה.

לא זו הדרך

כל אחד מכיר את הסיטואציה שהוא עסוק בטלפון באיזה נושא חשוב, ובאמצע השיחה הוא אומר לעומד מצד השני: יסלח לי כבודו! אני צריך לקפוץ למנחה, ואין לי ברירה אלא לקצר את השיחה. וזה כבר מדובר במי שמגיע בזמן למנחה ואף מקדים לומר קרבנות. כל אחד יודע איך מנחה כזו נראית. חוץ מביטוי שפתיים אין כמעט כלום, כי המוח שקוע בכל כוחותיו בעולם הגשמי.

מהלך זה אינו מהלך, אומר המגיד. מההלך הוא שיכניס את כל כוחותיו בתיבות התפילה, ומשכן יבין שאינו יכול לנהל שיחה כזו בטלפון קודם מנחה, כי

היטב מה היא, שהרי יש לו דביקות, לכל אדם יש דביקות באופן החזק ביותר והוא משתמש בתכונה זו יותר משהוא משתמש בכל תכונה אחרת, אלא שכל אחד דבוק בדבר אחר, אחד דבוק בחדשות העולם, השני דבוק בכבוד כאשר הוא בודק בכל עת אם כיבדוהו מספיק אם לאו, והשלישי דבוק בכסף או באוכל. כשאנו אומרים שאנשים דבוקים בכסף וכדו', אין הכוונה שהם עושים כסף, אלא שהם חושבים עליו שוב ושוב, ובמה שהם חושבים עליו שוב ושוב, הם נראה שהם מקבלים ממנו את חיותם כי לכן הם מרגישים תענוג כל פעם שהם חוזרים אליו במחשבתם.

ועל זה אמר לנו המגיד, **שעבודת האדם בבואו אל התפילה היא לעצור את כל כוחותיו ולהכניס אותם ואת מחשבותיו והרגשותיו כולם לתוך תיבות התפילה**. השלב הראשון הוא שיתנתק מכל העניינים האחרים באופן שלא יעניינו אותו, ויתכונן במחשבתו וכה יאמר: **קעת רצוני לחשוב אך ורק בשבחו של הקב"ה, רצוני להתבונן עכשיו בגדלותו, רצוני להגיע אל ההכרה שאיני יכול לשית עצות בנפשי**, לא בתחום זה ולא בזה ואף לא בזה. אתם יודעים איזו הכנה נפלאה היא?! כל יום יחשוב על עשרה דברים שונים בחייו שאינו יכול לעשות מאומה בעניינם. הכנה אמיתית לתפילה היא! בהמשך יוכל להגיע לעשרים, ואח"כ יזכיר לעצמו דברים שהיה בטוח ששום דבר לא יועיל, וכיון שהתמלל, הקב"ה עוזר לו מעל לדרך הטבע. הוא נכנס לקבל

יצא מזה? והוא משיב: מה זה נקרא? הרי קיבלתי תשעים אחוז במבחן, כיוונתי כמעט בכל התיבות.

זוהי הטעות שהמגיד בא לעקור. הכוונה באופן זה אינה דביקות, כי דביקות מביאה תולדה, משהו הולך לקרות אתך, הולך לחול עליך השראת השכינה, וכן נשמתך הולכת להתעורר ולהתגלות. זה מה שצריך להתחולל כשהאדם מדבר דיבורים של רוחניות, כי דיבורים של רוחניות גורמים לאדם להתקשר ולהתחבר, וכשהאדם נעשה קשור שורה עליו השכינה ונשמתו נעשית פרה ורבה. זהו התענוג רוחני שיש לאדם כשהוא מתדבק לרוחניות.

הכאב הגדול הוא שהאדם עובד אך אינו קולט שזה מה שצריך להתרחש. הוא יודע שצריך לכוון, אבל שום דבר אינו קורה אצלו, כי אע"פ שהוא מכוון בתיבות התפילה, בין תיבה לתיבה הוא חושב מדברים אחרים, וזאת משום שאינו מצליח להתדבק. והדרך להתדבק היא כאמור, ההכנה במחשבה למה שהוא הולך לעשות, היא זו שגורמת לנפש שתנתק מהדברים הקודמים, ורק אז נעשה האדם פנוי שיוכל להתחבר לגמרי למה שהוא עושה עכשיו.

ערכות ומתיקות התורה

המגיד אומר זאת **לא רק לענין תפילה, אלא גם לענין תורה**, כי זה מה שצריך להתחולל בעת לימוד התורה, וזה מה שהבעש"ט הק' אמר לתלמידיו שהתורה צריכה לגרום תענוג לאדם, ולא סתם תענוג של סברא, שהרי זהו תענוג חיצוני, אלא תענוג פנימי. **הוא מרגיש**

זה יפריע לו להכניס את כל כוחותיו ומחשבותיו בתיבות התפילה. איי, אם לא אעשה עכשיו את הטלפון, אימתי אעשנו? והרי המקום נסגר עוד רבע שעה! ובכן, שתי דרכים לפניך, או תאמר: אין לי ברירה אלא לעשות את הטלפון, או תאמר: **אני מוסר את נפשי, ואני מאמין שהקב"ה יעזור לי. אני רוצה פעם אחת להתפלל מנחה כזו שבאה לאחר שפיניתי את מוחי החל משעה אחת קודם התפילה מכל ענייני חוליו.** כשהאדם עושה כן ומרגיש תענוג של קרבת אלוקים, או אז הוא מבין טעמו ונימוקו של המגיד.

חיבור יוצר תולדה

הנה עד כה אמרנו שצריך להכניס את כל ההרגשות והמחשבות לתוך התיבות, וזה כולל לעצור את כל המחשבות המקשרות אותנו לעולם הגשמי, וכשעושים כן ומתחילים לחשוב מחשבות אחרות, נעשים מוכנים להכניס את כל הכוחות אל תוך התיבות, ואז נעשה האדם דבוק בה', וכשהאדם נעשה דבוק בה', יוצא מזה תולדה.

נבאר בדרך משל: כשמלמדים פירוש המילות לילד, בדרך כלל, אע"פ שיכוון את פירוש המילות, לא יקרה כלום, כי עדיין אין לו דעת שהוא כוח החיבור, וכיון שכן, אין אצלו כוח התולדה. הוא אינו יודע עדיין מה צריך לקרות, הוא יודע רק שצריך לכוון, ובמקום לחשוב את המילים רק בלשון קודש, הוא חושב אותן גם בשפתו המדוברת. זה המקסימום שהוא יכול. שואלים אותו: תכלית! מה

כל פעם שהאדם מודה לה' אם באמירת תהלים אם בשפתו שלו, עליו לדעת שהוא אומר דיבורי קדושה, שהרי הוא מדבר עם הקב"ה, וכן כתוב ב'אשרי' - זכר רב טובך יביעו. כל אשרי עוסק בדיבור, בדברי נפלאותיך אשיחה, ועוזו נוראותיך יאמרו, וגדולתך אספרנה, להודיע לבני האדם גבורותיו. אם אירע לו לאדם נס, היה לו חסד נגלה שהקב"ה עשה עמו, והוא רוצה להודות לה' כפי שיהודי צריך לעשות, עליו לדעת שאם הוא עסוק בעת ההודיה בדברים אחרים, הוא מפסיד דביקות שהיה יכול להשיג. חבל! הלא אתה נמצא שם כבר!

הרבה פעמים בוער באדם הרצון לספר את נסו לאחרים תיכף ומיד. זה אמת. צריך לספר כמו שנאמר רוממוהו בקהל עם. אך אל תערבב בין השנים. **כשאתה נותן הודיה להקב"ה על הטובה שעשה לך, דבר עמו לבדו.** אל תפרסם עכשיו, כי אם תעשה כן, תיקח את כוחותיך ותחלקם לכמה מקומות, ואם כן לא תגיע אל הדביקות ולא תרגיש את התענוג המוכן לכל אדם באשר הוא.

יש שחושבים שהוא מדרגה גדולה. הם אינם קולטים שאף הם יש להם מידה זו של דביקות, אלא שהם משתמשים בה להידבק בחבריהם או בדברים אחרים במקום להתדבק בהקב"ה. **צריך פשוט לאסוף את כל הכוחות ולהוציא בהם דיבורים של קדושה.**

מחלק המחשבה לחלק המעשה

ועל זה אומר לנו המגיד, שכדי שדבר זה יקרה, אין די בחלק המוח והלב, אלא גם

בשעת לימודו שמשוה קרה לנשמתו, הוא מרגיש לאחר לימודו מרומם מאוד, הוא מרגיש שנעשה קרוב יותר. התלמידים שאלו את הבעש"ט הק' אם מותר להרגיש תענוג לאחר הלימוד או שמא הוא מפחית במדרגת הלימוד לשמה, והשיב להם שמותר, כי תענוג זה שמרגישים לאחר הלימוד לשמה, הוא תענוג שנובע מהרגשת רוממות.

הנה אם האדם קורץ בעיניו לחבריו באמצע התפילה, הלא בוודאי לא יזכה להרגשה זו, שהרי חלק מכוחותיו לא הכניס לתוך התיבות. ובכן על האדם לדעת שכמו כן קיימת מציאות זו בנוגע ללימוד. וצריך לעבוד הרבה שנוכל להגיע לאותו דרגה גם כשעסוקים בלהסביר ולהבין דברי הזולת. והרי גם בתפילה יש דברים המפריעים. אם יש לו לדוגמא שכן שמתפלל בניגון מוזר ובתנועות מוזרות וצורם באזניו והדבר מפריע לו, השולחן מתנדנד, הסידור, כוח הריכוז, וכן הלאה. אבל **כשהאדם מכיר את המציאות הוא יכול לעבוד על מנת להתגבר על הדברים המפריעים.**

זכר רב טובך יביעו

וכוונת המגיד שכן הוא גם בענין ברכת המזון וכן בכל הברכות, כי בכלן יכול האדם להגיע להרגשה זו. על האדם להבין זאת, עליו להבין **שההלכה בשו"ע** (או"ח קצא, ג ובנו"כ) **שלא לעסוק בשום דבר אחר בשעה שמברך, אינן דברים חיצוניים, אלא כלים הם לעזור לאדם להתדבק אל האותיות הקדושות.** ולא רק בתורה ותפילה ומאה ברכות, אלא גם

מה לחשוב, יגיע אליו אורו של הקב"ה. זוהי מידת הוד.

ובכן, אם האדם רוצה לתקן מידה זו כדי שיחול עליו אותו אור רוחני, אף הוא צריך להשתמש בזה. אין הוא יכול להסתפק במחשבה בלבד או בהתרגשות בלבד, אלא הוא מחויב לקחת את ההוראה ולהוציאה בפה.

מודים מכלל דפליגי

הנה כמה צדיקים הסמיכו לזה הלשון השגור בחז"ל "מודים מכלל דפליגי", כי הנה בחלקי המחשבה הגבוהים של האדם שם אין ספק במציאות ה', שהרי זה ברור, ורק כשהאדם נכנס לעולם החושך, אז יש לו אי בהירות, אז הוא צריך להתייגע שתהיה לו אותה בהירות במציאות ה' ובהשגחתו, ולכן צריך האדם להוציא בפיו את שבחו של הקב"ה, כדי להודיע גם בעולם החושך, איפה שיש מקום לבעל דין לחלוק, שיש אלוקים בעולם. זהו מודים מכלל דפליגי, שצריך להודות במקום שיש מחלוקת, במקום שיש חוסר בהירות.

יכולים לראות כעין זה שכאשר אחד פגע בחבירו ורוצה לבקש ממנו מחילה, לפעמים מאוד קשה לו להוציאו בפה. יש לו רעיון במוח ואף יש לו הכנעה, אך להוציא מפיו קשה לו עד מאוד. בדרך כלל מה שמעכב הוא גאווה, אבל נקודת הדברים היא, שכאשר הוא צריך להוציאו בפה, הרי הוא צריך להכיר שעשה עוול. גאווה זו היא מן חושך. כל נטעה לחשוב שזה רק תכונת הנפש. הסיבה האמיתית היא מפני שיש חושך. וכשהאדם מתגבר

הוא צריך גם להוציא דיבורים מפיו, כי עקימת שפתים הוי מעשה, וכשהאדם מוציא את הדיבורים מהפה, הוא מביאם עד למדרגה האחרונה, שהיא בעולם העשייה, ואז יש לו את האותיות בשלמות. הקב"ה היה יכול לצוות שיעבדוהו במחשבה, יחשבו על גדלותו, יתבוננו בטובתו ויודו לו במחשבה. אך לא, רצונו היה שעבודת האדם תעבור את כל כולו, מהחלקים הפנימיים ביותר עד לחלק החיצוני שבו, דהיינו עד לאמירה בפה, ועד לרקד ברגליים, כי אז נמצא שהאדם משתמש בכל כוחותיו להודות לה', ולזה ייקרא דביקות.

כי כל פה לך יודה

בספר "אורה ושמחה" מדברי תורתו של הרה"ק מבארנוב זי"ע (עניני ל"ג בעומר) הוא עוסק בענין הוד שבהוד, וכותב שמי שרוצה לתקן מידת הוד, עליו להוציא את הרגשות ההודאה שלו בפיו דווקא. וכן הוא ב'נשמת' - כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבע. ומוסיף שזה מרומו בסוף ברכת מודים "הטוב שמך ולך נאה להודות", שהוא ר"ת הלשו"ן, היינו שצריך להודות לו בפה ובלשון דווקא.

כן דיברנו ביום שני פרשת וישלח שמידת הוד היא המידה המצמצמת את אורו של הקב"ה שיוכל להגיע למדרגות הנמוכות ביותר. חסד נפלא הוא של הקב"ה, כי כך אורו מגיע גם לילדים קטנים וגם לאנשים חלשים ברוחניות. אורו אינו מוגבל. הוא מגיע גם למטה עשרה, ואפילו בעל עבירה גדול, אם יידע

ואפשר להשוות לזה דברי רש"י בפסוק "וענית ואמרת" - לשון הרמת קול. וכפי שהיו מקפידים אצל החסידים להתפלל בקול, כי הקול מעורר את הכוונה ומועיל עד מאוד שתהיה מחשבתו יחד עם הדיבור.

אחד הצדיקים ראה פעם איך אחד מתפלל בבוקר ואומר "לפיכך אנחנו חייבים להודות" בקרירות, אמר לו: הכ"ף של לפיכך באה עם דגש, לפי-קאך, כלומר צריך להודות ולהלל עם קאך, עם התלהבות.

יש איזה חיבור שכאשר הוא נעשה לאדם, הוא מתרומם מעלה מעלה, וכל תפילה וכל ברכה יכולה להביא את החיבור הזה, וכן כל דיבור של תורה יכול להביא את החיבור, אבל צריך לעשות זאת.

אשר יצר בליווי כלי זמר

והאמת שהוא פלא לראות כמה היצר הרע משקיע בזה, האדם מסכים לעבוד, אבל קשה לו לאסוף את כל כוחותיו ולומר את הדיבורים בכל החוזק. כמה קשה כבר יכול להיות לומר ברכת אשר יצר עם כל התלהבות? כשאומרים לאדם שלא לעשות שיחות טלפון משעה קודם מנחה, זה באמת דבר קשה, מה גם שעל פי ההלכה הדבר מותר, אבל לברך אשר יצר?! מה כל-כך קשה בזה? אין לך מושג מה כתוב בברכת אשר יצר? ה'בית אהרן' זיע"א לאחר שעבר ניתוח, צוה להכין כלי זמר ובירך ברכת אשר יצר בליווי נגינה וסיים את הברכה בניגון של הלל.

על זה ועושה את הדבר הנכון, הוא לא רק משבר את מידותיו, אלא גם מאיר את החושך, וזה נקרא תיקון מידת ההוד, הוא מביא את האור למקום חשוך.

כמו כן לענין נתינת ההודאה לה', לא די לו לאדם שיעורר את מחשבותיו והרגשותיו, אלא הוא צריך גם להוציאה בפיו, כי אז יהיה לו אור מושלם, את חלק המחשבה וחלק ההרגש וחלק הדיבור, ויידע שאלו הם הכלים לדביקות. הקב"ה נתן לנו כלים, לכל אחד ואחד מאתנו, ואלו הם הכלים, ואם ישתמש בהם ויתפלל לסייעתא דשמיא, יכול לזכות לאותה הרגשה נפלאה.

וענית ואמרת בהרמת קול

הנה החינוך במצות מקרא ביכורים (מצוה תר"ו) נותן לנו הבנה נפלאה, אנו רואים בתורה שמי שהיה לו שדה וצמח שם רמון חדש, הוא כורך עליו גמי ומביאו לירושלים בתופים ובמחולות. אך אין די לו במה שהוא טורח להביא את הביכורים לירושלים, אלא הוא מחויב לקרות בפה, כי הקריאה בפה תועיל לאסוף את הרגשי האדם. ובלשונו: משרשי המצוה, **לפי שהאדם מעורר מחשבותיו ומצייר בלבבו האמת בכח דברי פיו**, על כן בהיטיב אליו השם ברוך הוא ובברכו אותו ואת אדמתו לעשות פירות, וזכה להביאם לבית אלוקינו, **ראוי לו לעורר לבבו בדברי פיהו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל עם ישראל דרך כלל.**

ואם בלילה הראשון עוד אפשר לראות אותם נחפזים לטבול במקוה, בלילות הבאים ובפרט בליל שישי כשצריך לקנות צרכי שבת, כבר אינם מרגישים כלום. הא לך שכאשר האדם טרוד ואין כוחותיו ומחשבותיו אסופים לעסוק אך ורק במצוה העומדת לפניו, אין הוא יכול להתחבר אליה, וממילא אינו יכול להתדבק ולהרגיש תענוג. עליך לסלק במסירות נפש את כל עניני החולין כדי שתוכל להיות לגמרי כאן, וכשתהיה לגמרי כאן, אז תוכל להרגיש דביקות, כאן בתוך ביתך, כשאתה מקיים מצוה זו שהיא למטה מעשרה, תרגיש אותה דביקות.

כל יהודי יכול להגיע לזה, עם קצת תשובה, הרהורי חרטה, ועם תפילה לה' ואמירת כמה פרקי תהלים להתקרב אל ה'. **עוזב את כל השאר, כבה את הפלאפון לגמרי. היכנס אל המצב ויהיה לך תענוג זה.** אם אינך יודע על מה אנו שחיים, לך אל הרופא! תיכף ומיד! אינך בקו הבריאות. נשמתך חולה.

והנה לא תמיד מצליח האדם לעשות כן, שהרי האדם רדוף בטרדות ויש מים הזידונים. אכן לא היתה כוונתנו לומר שמי שיודע מה מהותו של אותו תענוג מצליח תמיד להגיע לכך. לא לזה התכוונו. ואפילו אנשים גדולים מאוד, יש טרדות וקשיים ובלבולים של היצר הרע. באים להתפלל בשבת ויו"ט ואין עולה בידו. הוא כבר חשב שיצליח והנה נפלה עליו איזו טרדה חדשה, ואף בלאו הכי, יש עוד סיבות למה אין עולה בידו. הדברים ידועים.

עכ"פ **אם ישכיל האדם לאסוף את כל כוחותיו בשעה שהוא אומר דיבורי קודש, יוכל להגיע לדביקות בה'.** וכאן אנו מגיעים ליסוד גדול מאוד, אם היה לו לאדם אפילו מעט דביקות, הלא הוא יודע כבר מהי אותה דביקות והרי הוא יכול לבדוק את עצמו. יש איזו רוממות שהרגיש משום שנשמתו התעוררה, וזהו אותו תענוג שהצדיקים ובראשם המגיד היו אומרים שהאדם צריך לבדוק את עצמו אם יש לו, ואם הוא רואה שאין לו, סימן הוא לו שהוא רחוק מעבודת ה'.

כשור לעול וכחמור למשא

והנה לפעמים יש השואלים איך דברי הצדיקים שאמרו שהאדם צריך להרגיש תענוג בעבודת ה' עולה בקנה אחד עם מה שאמרו שצריך לעבוד את ה' כשור לעול וכחמור למשא. מהיכתי תיתי שצריך להרגיש תענוג? האדם אומר: לא הרגשתי כלום בחנוכה. מי אמר שהיית צריך להרגיש? כך היו הצדיקים מדברים תמיד, אתה מחויב לעבוד את ה', אין אתה מחויב להרגיש. איך שני אלה עולים בקנה אחד?

התשובה היא כך: **האדם נצטוה לעבוד את ה' כדי להרגיש דביקות, ואם ירגיש דביקות, ירגיש תענוג העולה כל תענוגי העולם הזה** - אף גם בשנת תשפ"ב. וזה מה שצריך להתרחש בשעה שהאדם מתפלל, ובשעה שהוא לומד, ובשעה שהוא מקיים מצות הדלקת נר חנוכה. חנוכה היא דוגמא טובה, כי בדרך כלל בני אדם מגיעים אל המצוה כשהם טרודים ונרדפים משאר ענייני החיים,

והוא עושה זאת שלא על מנת לקבל פרס, אך ורק לשם מצוה, והנה הוא בא לשכנע עשיר אחד שיוזיל מכספו, הוא מוסר לו דרשה שלמה ומציג בפניו תמונות, אך הלה אינו רוצה ליתן ודוחה אותו בלך ושוב, הנעלה על הדעת שצדיק זה אשר קדוש ייאמר לו לא פעל מאומה?! **בוודאי עשה, והוא צריך להמשיך ולעשות ככל אשר מוטל עליו. זה נקרא לעבוד את ה' כשור לעול וכחמור למשא. אתה צריך לעשות את חלקך, זה שפלוגי אינו נותן? זה אינו קשור אליך. הקב"ה עשה זאת כדי לבחון אותך האם תמשיך לעבוד למרות שאין אתה רואה תמיד תוצאות.**

אך זאת תדע שאם אתה כבר הולך חמש שנים לאסוף כספים ואף אחד עדיין לא נתן לך, אתה צריך לעשות בדיקה יסודית, כנראה משהו אינו כהוגן, כי לפי מה שהקב"ה סידר את הבריאה, לפעמים זה מביא תוצאות ולפעמים אינו מביא, ואם אף פעם אינו מביא, אינו סימן טוב.

ואל הנמשל: האדם התכונן קודם התפילה כדבעי, אך כשהגיע לתפילה, לא קרה אתו כלום. הוא התפלל אך מצא את עצמו בלייפציג ועכשיו בצאתו מן התפילה אינו מגיש שום רוממות. תמשיך הלאה! היצר הרע נלחם בך, יש מים הזידונים שנלחמים בך, אך אל תאמר אם כן מחר לא אעשה הכנה. תמשיך הלאה, וכך תהיה בבחינת עבד. והרי מטעם זה נתן לנו הקב"ה חוקים ומשפטים, אשר מהחוקים אין לנו תענוג שהרי אין אנו יודעים טעמים, אך אנו עבדים ועובדים אותו באופן זה.

לפיכך אומרים לו לאדם: אין הדבר תלוי בתענוג, אין אתה יכול לקום ולומר היות שהיום לא הרגשתי תענוג למרות כל ההכנות שעשיתי, אני יכול לכבות את התלהבותי. לא! אתה צריך להמשיך הלאה, עליך לעשות מה שאתה יכול ולהתפלל בקול כדי לעורר את הכוונה. הנה האדם מוצא את עצמו מתעורר באמצע התפילה ושם לב שעד עכשיו שוטט היה בשווקים וברחובות ולא כיוון כלום. כשהוא מסיים את התפילה הוא יודע שעכשיו לא היה כמצופה. אומרים לו: מהיכתי תיתי? מי אמר לך שתמיד אתה צריך להרגיש תענוג? הרי תענוג תמידי אינו תענוג נאמר גם בענינים הרוחניים, והרי זוהי הסיבה שיש לאדם עליות וירידות. הן לא רק נפילה לתהום נחשבת כירידה, אלא גם מה שהאדם רואה שאינו מצליח להיות כאן בכל כוחותיו. אכן כן, הקב"ה מביא ירידות לאדם. אל תיבהל!

אם כבנים אם כעבדים

אכן האדם צריך לעבוד את הקב"ה גם בתורת בן וגם בתורת עבד, היינו גם כשהוא מרגיש תענוג וגם כשאינו מרגיש תענוג, וכן אמר הרה"ק מקאריץ זיע"א שהקב"ה חפץ בשני אלה, כי זה מוכיח על הביטול ועל הקשר עם הקב"ה לא רק כשהכל מאיר. כך אמרו הצדיקים: **אתה צריך לעבוד יום אחרי יום, שחרית מנחה מעריב, אתה כן מרגיש אתה לא מרגיש, אתה מחויב לעבוד.** אך יחד עם כן האדם צריך לדעת לאן הוא צריך להגיע, מה צריך להתחולל...

משל למה הדבר דומה, ליהודי אחד שאוסף כספים בשביל אלמנות ויתומים,

איננו במקום הנכון. סוף כל סוף, הרי צריך לעזור לאלמנות ויתומים, אלא שהקב"ה סיבב שיהיו קליפות שיניחו עיכובים ולא תמיד יהיו תוצאות, אבל בסוף אם אינך עושה כלל כסף סימן הוא שאינך שם. כך הוא בכל ענין של השפעה. ואף לענין הדביקות, **אם אתה עובד את ה' ולעולם לא הרגשת תענוג בתורה ותפילה ובהדלקת נרות חנוכה, תדע שלא הבנת מה זה חיבור עם הקב"ה ואתה שרוי במצוקה.** תן לחכם ויחכם עוד.

אך **אם אין האדם רואה אף פעם תוצאות, הוא משקיע כבר שנים הרבה ועדיין לא הרגיש אף פעם תענוג של דביקות, סימן הוא שאינו עושה זאת כראוי.** הלא כעין זה כשרב משקיע בתלמידיו ורואה שאין קורה בהם שום שינוי, סימן מובהק הוא לו שאין תפקיד זה תואם את מידותיו ועליו לחפש תפקיד אחר. הנאמר בגלל כן שתמיד הוא צריך להצליח!?, לא, אבל אם שום שינוי אינו קורה אצל אף אחד מתלמידיו, כנראה

יום חמישי פרשת מקץ - נר ז' דחנוכה - ב' טבת תשפ"א

הודאה מתוך הכרה עמוקה שאין מגיע לי כלום

היא נעשית אצלו מצות אנשים מלומדה, ברוך ה', יש לי חיים ובנים ובריאות וכן הלאה, וההודאה אינה מעוררת אצלו הרגשים עמוקים. אכן **כאשר תגיע לו לאדם מתנה מסוימת שמעולם לא חלם אפילו שתגיע אליו, אזי יתפעל מאוד ולבו יתמלא הכרת טובה להקב"ה, ואז תהיה הודאתו עמוקה מאוד**, ולא תדמה כלל לאמירת הלל או לאמירת מזמורי תהלים על-פי סדר קבוע מראש.

עד כדי כך לא תדמה הודאה כזו בה האדם מרגיש שקיבל מעל ומעבר למה שחשב שיקבל - להודאה פשוטה, עד שרשב"י התייחס אליה כאל הודאה מאוד מיוחדת, והתבטא עליה שלא היה מי שהודה באופן כזה עד שבאת לאה והודתה.

ונקודת הדבר, כי **על האדם להגיע להרגשה עמוקה שאין מגיע לו, ואם יודה מתוך הרגשה זו, תהיה הודאתו הודאה אמיתית^ט**, מה שאין כן אם לא יגיע להרגשה זו, שהודאתו תהיה במדרגה נמוכה בהרבה.

שני מיני הודאה

אמנם כן, **בודאי יש לו לאדם להודות כל היום על כל הטובות שעושה עמו**

הפעם אודה את ה'

שנינו במסכת **ברכות** (ו, ב): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר (ויצא כט, לה) "הפעם אודה את ה'". ותמהו **המפרשים**^ה, שהרי אפילו אדם הראשון נתן הודאה להקב"ה, וכפי שאמרו **חז"ל** שכאשר שמע אדם הראשון שתשובתו נתקבלה, אמר שירה להקב"ה. וכן נח אמר שיר' ולאחריו האבות הקדושים, ומדוע נחשבת לאה כמי שהודתה ראשונה להקב"ה.

ו**כתבו הרשב"א**^ה ועוד מפרשים, **רשב"י** (בחומש, ויותר מפורש בגמרא על אתר שם) נתכוון ליישב קושיא זו, כי לאה הודתה ראשונה על שנטלה יותר מחלקה, כי ראתה ברוח הקודש שעתידי יעקב להעמיד י"ב שבטים, והיות שיש לו ד' נשים, צריכה כל אחת ללדת שלוש בנים, וכיון שראתה שילדה בן רביעי, הבינה **שקיבלה יותר מחלקה, ועל זה הודתה**, ובהודאה זו היתה היא ראשונה.

הודאה מתוך הרגשים עמוקים

ונראה לבאר כי הנה בדרך כלל אע"פ שהאדם נותן הודאה להקב"ה, עם הזמן

ה. ראה 'פתח עינים' שם. ו. בראשית רבה פרשה כב, טז. ז. שם פרשה לד, א. ת. 'חידושי אגדות' כאן.
ט. ראה ב'חובת הלבבות' שער הבחינה, פ"ז בביאור הדברים המפסידיים את הבחינה.

ויש לי ילדים, אלא פירושו שכל יהודי נוצר כדי שיגיע לאותה הרגשה שלא דיברה עליה, ולכן הוא נקרא יהודי.

אור מיוחד שנתגלה על-ידי לאה

ובכן, הבה ונתבונן בזה: לכאורה קשה להבין מה החילוק בין הילד הראשון לילד הרביעי, והרי הקב"ה אינו חייב לנו כלום. ובאופן אחר: איך שייך לומר שיש משהו שהוא יותר מחלקי, וכי אפשר לחלק בשפע שמקבלים מאת ה' לומר על משהו מסויים שהוא חלקי המגיע לי ועל היתר שהוא יותר מחלקי?! הלא כל מה שהקב"ה נותן לנו הוא יותר מחלקנו! ובכלל קשה להבין: היתכן להעלות בדעתנו שהאבות הקדושים בשעה שהודו להקב"ה הרגישו שכל מה שיש להם מגיע להם?! ועוד זאת יש לשאול: איך באמת נוכל לפעול שמאמר גמרא זו יגרום לנו לזכות לאותה הרגשה נפלאה שהרגישה לאה ושלא יישאר מאמר בעלמא?

אכן אפשר לראות בזה דבר נפלא, הלא ידוע שכל אחד מהאבות הקדושים הגיע לעולם לגלות אור מיוחד, אברהם מידת החסד, יצחק מידת הגבורה, יעקב מידת התפארת, ולכן היה לכל אחד מהם את הנסיונות המיוחדים שלו ואת דרכו המיוחדת, הכל כדי להמשיך לעולם אותו אור שהיה צריך להמשיך על-פי שליחותו. וכפי שהיה עם האבות, כן היה עם האמהות, ולכן היו כמה מהן עקרות, וכל אחת עברה את התלאות שלה. שרה לא ילדה בנים עד גיל מאה, רבקה סבלה מקרוביה וגם מעקרות, וכן הלאה.

הקב"ה, ולא רק על טובה מיוחדת במינה שעשה עמו הקב"ה. אך עם כל זה, כאשר יגיע האדם לאותה הרגשה שקיבל מעל ומעבר, אזי תהיה הודאתו נעלית ביותר.

והאמת שיש ראייה גדולה לזה, שהרי אף לאה עצמה כבר הודתה קודם לכן, והרי לכן קראה את שם בנה הראשון 'ראובן' "כי אמרה כי ראה ה' בעיניי", ולכן קראה את בנה השני 'שמעון' ותאמר "כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה", ומה נתייחדה הודאתה בלידת בנה הרביעי עד שרמזה היא עצמה בקריאת שמו 'יהודה' "הפעם אודה את ה'?" אין זה אלא מפני שהגם שהודתה גם קודם לידת בנה הרביעי, היתה הודאתה תמיד בדוגמת הראשונים, וכיון שילדה את בנה הרביעי, היתה הודאתה מתוך הרגש פנימי שקיבלה יותר ממה שמגיע לה, ולכן אמר עליה רשב"י שמיום שברא הקב"ה את עולמו, לא היה מי שהודה לו כפי שהיא הודתה לו אז.

עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' (פרשת ויצא) שמשמע זה נקראים אנו יהודים, כי כל יהודי צריך לדעת שהוא מקבל יותר ממה שמגיע לו, ומפני שתכליתו להגיע לאותה הרגשה שהיתה לה ללאה.

ונראה לפי זה שמה שאמר הפסוק (ישעיהו מג, כא) "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו", אין פירושו סתם לספר את תהלותיו - ברוך ה', אני בריא ויש לי בית

עכשיו משנודע לו שזה מה שהוא נותן לכל אחד, על מה יש לו להודות.

וכעין זה אם יהיה האיש בטוח שיוכל להוציא מן העשיר חמשת אלפים דולר, שהרי מדובר במקרה נדיר שאינו בא אליו בכל יום. הוא ינסה לשכנעו, אך בסוף יתן לו העשיר רק אלף דולר כפי שהוא נותן לכל אחד, הלא בוודאי יתעצב אל לבו ואפשר שיזרוק לו את הכסף בפניו - זה מה שאתה נותן לי?! אתה נותן לי כמו לאחרים? הלא המקרה שלי שונה משאר המקרים...

כך הוא טבע האדם, כל שהוא מקבל מה שכל אחד מקבל, סבור הוא שאף הוא צריך לקבלו, ולכן אינו מרגיש שקיבל משהו, ואין זה מעורר בו כלל הרגשים של הכרת הטוב. והדברים באמת משתנים לפי הרגילות בעולם. הלא עדיין זוכרים אנו איך רק לעסקן של הקהילה, זה שהיה לו יד ורגל בכל ענין של עסקנות, היה פלאפון שאפשר להתקשר עמו למרחקים (רק להתקשר, מעבר לזה לא היה ניתן לעשות בו כלום). והנה בימינו, כאשר כל אחד מתהלך עם פלאפון, קטנים וגדולים, אין מי שחושב אפילו להתרגש על היכולת שלו להתקשר למרחקים בכל עת ובכל שעה, כי כל אחד יכול.

כך הוא הדבר גם לענין מכוניות, ולענין בגדים, ולענין כל דבר אחר - אין להם לבני אדם שום התרגשות בגללם ואינם מכירים טובה עליהם. כל כמה שהקב"ה מוסיף להשפיע עלינו טובה, ההתפעלות נחלשת ומפסיקים להכיר לו טובה. ואע"פ שאנו מתחזקים ואומרים שאין הקב"ה חייב לנו כלום, עדיין אין זה

והנה כך היה גם אצל לאה, הקב"ה התקין לה מהלך חיים מסוים כדי שעל ידו תוכל לגלות את האור שהיתה צריכה לגלות לפי שליחותה. ולכן הודיע הקב"ה לאמהות ברוח הקודש שעתידי יעקב להעמיד י"ב שבטים, הכל כדי שתדע לאה שעליה ללדת שלושה בנים, וכשתלד את הבן הרביעי, תוכל לגלות את האור הנמשך מן ההודאה.

טבע האדם שלא להתרגש כשכל אחד מקבל

ולמה הוצרך הקב"ה לעשות כן? כי כשהאדם נמצא בעולם שבו כל אחד מקבל את מה שהוא מקבל, קשה לו מאוד להרגיש שהוא מקבל את מה שאינו צריך לקבל על-פי דין.

כל אחד יכול לראות זאת בעצמו, ולמשל, אם ילך האדם לעשיר לבקש ממנו תרומה להכנסת כלה וכדו', ויאמר לו העשיר: מאוד כבשת את לבי, אתן לך סכום נכבד, אך אל תספר לאף אחד כמה נתתי לך, ויושיט לו אלף דולר. הנה אם יתברר לו לאחר מכן שהעשיר נותן סכום זה לכל מי שבא אליו, לכל מי שנכנס אליו הוא אומר: מאוד כבשת את לבי, אתן לך סכום נכבד אך אל תספר לאיש, ומושיט לו אלף דולר, הלא מיד תיפול רוחו של זה האיש.

עד עכשיו בטוח היה שהעשיר נותן לכל אחד חמישים או מאה דולר, ורק לו נתן אלף, ולכן רקד מרוב שמחה בצאתו מביתו והודה לה' בלב מלא רגשי שמחה - אינני יודע איזו מצוה עשיתי שזכיתי לכך... איזה יום נפלא הוא היום... אך

שיתעוררו בנו רגשי הודאה אמיתיים, היא רק מפני שאנו רואים שישנם אנשים שאינם בקו הבריאות.

אלמלא היו אנשים חולים בעולם, אע"פ שהיינו משתדלים לעורר בנו רגשי הודאה, לא היו מתעוררים, מפני שלא היינו מבינים מה זה. מוחנו לא היה תופס אותו כלל. ואפילו בימים מרגשים מאוד, כגון בפורים או בזאת חנוכה או מתחת לחופת בנו, לא היה מרגיש שם רגשי הודאה עבור בריאותו. לכן **סיבב הקב"ה שיהיו אנשים חולים בכל דור ודור, ורק כך יתעוררו בנו רגשי הודאה עזים כי נבין שהקב"ה נתן לנו דבר מיוחד שאין ערוך לו בעולם.**

הן כך נוכל לצפות במי שיוצא מבית החולים, שאומר בהתרגשות לכל מי שרוצה לשמוע: אם היית רואה את מה שאני ראיתי, היית מדבר אחרת. וכמו כן נוכל לצפות במי שיוצא ממחלקת קורונה, בה ראה איך אנשים מתקשים לנשום, איך שהוא מלא התפעלות והודאה לה' על כל נשימה ונשימה. הלא כבר שמעת על כך גם אתמול וגם שלשום, ולא מסתם אנשים ברחוב שמעת על כך, אלא מחברך הטוב שהיה שם באותה במחלקה ולא יכול היה לנשום, מה אירע עכשיו שכל-כך התפעלת? התשובה היא שאין הדבר כובש את לב האדם, עד שאינו רואה אותו בעצמו. אינה דומה שמיעה לראיה.

הודאת האדם על שקיבל יותר מכפי חלקו

כך ברא הקב"ה חסרון אצל האדם עצמו, אצל קרוביו, אצל שכניו, כי אין די

מדבר על לבנו ואינו גורם לנו להתרגש. הודאה פירושה ענווה והתפעלות, הוא מתבייש שקיבל מה שאחרים לא קיבלו, ונזהר שלא יראוהו אחרים בזה. ולכן אם הוא רואה שכל אחד קיבל, אין הרגשה זו קיימת אצלו כלל.

המפתח להגיע להרגשת הודאה

עשה הקב"ה חסד, הוא הביא לעולם את יעקב אבינו והשיא לו ד' נשים והודיע להם ברוח הקודש שיעמידו ליעקב י"ב שבטים, ואז תלד לאה ג' בנים תחילה, ולאחר מכן בן רביעי כדי שתרגיש שקיבלה יותר מכפי חלקה, וזה עורר בה אותה הרגשת הודאה עמוקה. ואמנם ללא ספק היתה לידת בנה הרביעי רק המפתח, ומעתה כבר הודתה גם על בניה הראשונים באופן כזה. **כי כן מסבב הקב"ה שיהיה לאדם היכולת להרגיש הרגשה זו, והאדם צריך ללמוד ממנה על כל שאר הדברים שקיבל, וכה יאמר:** מה איכפת לי שגם אחרים קבלו? וכי מפני שפלוגי בן יחיד למקום והקב"ה מוסיף לו טובה מיוחדת, אני איני יכול להיות לו בן יחיד?! הלא הקב"ה הוא ללא גבול, ואם כן כל מה שהוא נתן לי הוא יותר מכפי המגיע לי.

בורא נפשות רבות וחסרונן

וכשנתבונן בזה נבין דבר נפלא: הקב"ה מכיר אותנו ואת יצרנו, ולכן הביא חסרון לעולם בכל תחום וענין, עשה כן כדי ללמדנו שכל מה שיש לנו אינו מובן מאליו, כי אינו מוכרח שיהיה כך. ולמשל, אם אנו באים להודות להקב"ה על בריאותנו, הסיבה היחידה

בית כנסת מלא אנשים, אינני יודע מדוע רק בי בחר ה'! למה אני בריא? אינני יודע! אני מתבייש! תודה לך ה'! עד הנה עזרונו רחמיך ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח...

כך זה בענין בריאות, ובענין שלום בית, ובענין זיווגים, ובענין פרנסה, עם כל דבר שיש לו לאדם. וכן אפשר להבין את מה שאמר דוד המלך ע"ה "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו", לאחר שהבנתי כי כל מה שיש לי הוא מאת ה' ואינו מגיע לי, ממילא - היא נפלאת בעינינו. ואיך הוא הגיע לידי הרגשה זו? על זה כתוב קודם לכן "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה".

תהלותיו של דוד המלך

אכן כן, הלא יכול היה הקב"ה לסבב שמאז ינקותו יהיה לדוד המלך חיים קלים בלי שום חסרון, ומדוע סיבב הקב"ה שיהיו לו רדיפות רבות כל-כך ויבזוהו, הכל כדי שכאשר ימלוך על ישראל, ימלוך מתוך ענוה וצניעות. ואז יכול היה לכתוב את ספר התהלים. לא לחינם הוא מודה בכל עת בנוסח כזה: מלא אני חטאים, אין מגיע לי כלום, אך בה' חסיתי אל אבושה לעולם, שמרני א-ל אע"פ שאין בי מתום, כי חסיתי בך, קוה קויתי אל ה' ויט אלי וישמע את שועתי... ייחלתי אל ה', וה' נתן לי מתנת חינם... אינני יכול להסביר זאת, הקב"ה הלא יודע שאין מגיע לי, ואעפ"כ הוא נותן לי בלי גבול...

הקב"ה נותן חסרון לאדם, כדי שכשיתבונן במה שיש לו יתעוררו בו

לו לאדם שיידע שבאפריקה ישנו חסרון, זה לא יכבוש את לבו. לכן **סיבב הקב"ה שכל אדם יראה חסרון במעגלים הקרובים לו, הכל כדי שתהיה לו האפשרות אם ירצה להתבונן - להגיע להרגשה זו, ואז יוכל להודות ולהלל מתוך הרגשת הודאה עמוקה, ובוזה יהיה יהודי אמיתי.**

יהודי אמיתי מודה להקב"ה בכל עת מפני שמבין שקיבל יותר ממה שמגיע לו, וראייתו ממה שאחרים לא קיבלוהו, ולא שהוא מתרגש מפני שאחרים לא קבלו, אלא ראה זו עוזרת לו להבין שמה שקיבל אינו מובן מאליו.

מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו

וכעת לענין מה ששאלנו בתחילה: וכי האבות הקדושים חשבו שהכל מגיע להם?! וכי אפשר להעלות על הדעת שהאבות הקדושים לא הודו להקב"ה ורק לאה הודתה לו?! התשובה היא שבוודאי הודו אף הם כפי שהודתה לאה. והלא כך אמר יעקב אבינו "קטונתי מכל החסדים", הרי שבוודאי הרגיש שאין מגיע לו כלום. אלא שהקב"ה לא הזמין להם מציאות כזו שיהיה נראה לעיני בשר כביכול מגיע להם דבר מסוים וקיבלו יותר מכפי חלקם, ורק ללאה הזמין מציאות כזו, כאשר סיבב הקב"ה שתהיה צרה לרחל בלהה וזלפה, ותלד בן רביעי, הכל כדי להביא אור זה לעולם, כך שמעתה כל אימת שירצה האדם להודות, יוכל להרגיש שמה שיש לו הוא יותר מחלקי. הלא אין שום סיבה שאקבל יותר מחלקי, וכי חשוב אני מאחרים?! הלא יש כאן

על האדם להבין זאת, שאפילו לאחר ההכרה שהקב"ה הוא טוב ומטיב, עדיין אינו מובן מדוע הוא מקבל מתנות נפלאות כל-כך. הרי רואה אתה שיש מהלך של דין בעולם! הרי רואה אתה שיש אנשים שמתייסרים! **למד מזה שכל מה שיש לך הוא לא מפני שמגיע לך ותן תודה על זה.** אמנם אף אתה מרגיש חסרון פה חסרון שם, יש לך קשיי פרנסה וכו', אבל אם תיכנס לעולם זה של "יותר מחלקי", תוכל לגעת באותה הודאה אמיתית, ואכן כשהאדם נוגע באותה הודאה אמיתית, וזאת על-ידי התבוננות באופן האמור, אזי הוא מעורר שפע גדול.

כי חמת אדם תודך

הן סגולת ההודאה לה' להמשיך שפע גדול ידועה ומפורסמת, וכבר פירש כן רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער ד) לשון הפסוק (תהלים עו, יא): **כִּי חֵמַת אָדָם תִּוְדָךְ שְׂאֵרִית חֵמַת תִּתְּגֹר: כִּאֲשֶׁר צִעַר הָאָדָם יוֹדֵה אוֹתְךָ, כְּלוּמַר שִׁיּוּדָה אוֹתְךָ הָאָדָם בַּעַת צִעְרוֹ, מִלְשׁוֹן (איוב ו, ב): "לֹא שָׁקוֹל יִשְׁקַל כְּעֵשִׂי", שֶׁעֲנִינֵנו הַצֶּעַר, "שְׂאֵרִית חֵמַת" שֶׁהִיוּ מִפּוֹתְחוֹת לְבוֹא עַל הָאָדָם, כְּעֵנִין שֶׁנֶּאֱמַר (מ"א כ, יא): "אֵל יִתְּהַלֵּל חֲגֹר כְּמִפְתָּח", תַּחֲגוֹר וְתַעֲכַב אוֹתָם וְלֹא תִבְיָאֵם עֲלֵיו, וְזֶה הַדְּרָךְ מִשֶּׁל לְמִפְתַּח הַחֶרֶב וּמִשִּׁיב אוֹתָהּ אֵל נִדְנָה.**

הודאה מתוך הכרה שהכל תוספת חסדי ה' עליו

אך כאמור, אם רוצה האדם שההודאה באמת תפעל את פעולתה,

רגשי הודאה עמוקים ויוכל לחבר בעצמו ספר תהלים. גילוי עצום הוא, ואותו השמיענו רשב"י - כפי שאברהם אבינו הגיע לעולם כדי לגלות את מידת החסד, ויצחק הגיע כדי לגלות את מידת הגבורה, כך הגיעה לאה כדי לגלות אור זה שיוכל האדם להודות מתוך הרגשה זו.

הכרת האדם שהוא מקבל מעבר לכללי הבריאה

על האדם להבין שאע"פ שהקב"ה נותן לכל אחד, עם כל זה כל מה שהוא מקבל הוא יותר מכפי המגיע לו, שהרי הקב"ה אמר והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצוה אתכם היום יהיה לכם שפע, ואם לאו - ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר אני נותן לכם והארץ לא תתן את יבולה. ובפועל, האדם מהתלך בארץ ואינו מקיים את התנאי ואעפ"כ הוא בריא ושלם.

אתה בעצמך אמרת בבוקר שלפי סדר הבריאה אינך צריך לקבל את מה שאתה מקבל, שהרי אינך מקיים את התנאי, ולפעמים אתה מקיים אותו אבל רק למחצה ולשליש ולרביע, ואעפ"כ אתה רואה שהקב"ה נותן לך בלי גבול ומידה. אין זה אלא מפני שהקב"ה מאריך אף (לא מפני שהוא ותרן ח"ו), והיינו מפני שקבע בסדר בריאתו שיוכל האדם לחזור בתשובה ואז יוכל אפילו להפוך את זדונותיו לזכויות, ולכן הוא מאריך לו אפו ומטיב לו עתה על סמך העתיד בו יהרהר בתשובה. הקב"ה משפיע בעולם טוב גלוי באופן של חידוש על גבי חידוש, הכל כדי שיוכל האדם לקבל חיות וטוב בלי סוף הגם שאינו ראוי לעת עתה.

לי כלום. וכשהאדם נוגע באותה הודאה, הוא מעורר שפע גדול, ואז הוא נקרא יהודי על שם יהודה, ואז שורה עליו השכינה ומתקיים בו בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך.

פקידת עקרות בזאת חנוכה

ובכן, בעמדנו עכשיו בפתחו של היום המסוגל, זאת חנוכה, אשר הרה"ק מרוז'ין זיע"א אמר עליו שמה שצדיקים גדולים פועלים בראש השנה ויום הכיפורים, יכול כל יהודי פשוט לפעול ביום זה, וכן הוא בספה"ק 'בני יששכר' (כסלו-טבת מאמר ב' או' י'): "מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה".

הנה עלינו לדעת שבעוד העולם מתנהג לפי סדר קבוע, והיינו על-פי שבע המידות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, אשר כולן אך טוב המה (ואפילו מידת הגבורה, טוב היא, כי היא אופן מסוים של הבאת שפע לעולם), ישנו גם מהלך שיוצא מהסדר הקבוע, והיינו מהלך שבו הקב"ה נותן לאדם אע"פ שאינו ראוי ואינו כדאי.

למנצח על השמינית

והנה בעוד בכל הימים טובים כלולים משבעה ימים כנגד אותן שבע מידות, יש שני זמנים שיוצאים מגדר זה, והם: שמיני עצרת וזאת חנוכה. שני ימים אלו הם

מוכרח הוא לגעת באותה הודאה שחידשה לאה, וכפי שאמר רשב"י שכל עוד אין האדם נוגע בהודאה זו, אין הודאתו הודאה. עבודה היא להבין שזה נגד הסברא. האדם יושב עם דפי חשבונותיו, ומתבונן איך ששום דבר לא מגיע אליו - מדוע נתן לי הקב"ה את כל אלה?

יכולים היינו לשמוע את ניצולי השואה, שאיבדו את כל יקיריהם, ורק שאלה אחת ניקרה את מוחם: מדוע זכינו לשרוד ולהשאיר בין החיים? הם לא רק הודו על כך, אלא זה ממש לא נתן להם מנוח - איזו זכות היתה לנו שבגללה שרדנו תלאות רבות כל-כך? וכמו כן יכולים לשמוע גם מזקנים שלא עברו את תלאות המלחמה, אך אחיהם ואחיותיהם כבר אינם בין החיים, והם מתביישים - היתכן שהם כבר עברו לעולם האמת, והנה אנחנו מתהלכים בעולם בריאים ושלמים. יכולים לראות אותם בכל עת, איך הם מלאים רגשי הודאה לה' על כל יום שהם חיים וזוכים לקיים תורה ומצוות.

כמו כן שמענו אשתקד מאנשים שהיו במצב קשה בגין מחלת הקורונה, איך הם מלאים רגשי תודה עמוקים - איננו יודעים מדוע בחר הקב"ה להחזירנו לעולם חיים ושלמים, בו בזמן שרבים אחרים שהיו במצב שלנו, שבקו חיים... זוהי הודאה אמיתית. וכשרואים אותה ומרגישים אותה, יכולים ללמוד ממנה גם לענין שאר הדברים, ולהבין שאע"פ שהקב"ה נתן גם לאחרים, אין זה אומר שמגיע לי, שהרי לפי החשבון לא מגיע

לאחר שהודינו בימים הראשונים ועלינו על מעלות הסולם, נוכל להגיע עכשיו לראשו.

יש ואנו מתארחים אצל בעל הבית, ובעל הבית מאכיל אותנו עוד ועוד עד שאנו מרגישים שכבר האכיל אותנו די והותר. כך אנו צריכים להרגיש בחנוכה. הקב"ה נותן לנו עוד יום ועוד יום להודות ולהלל עוד ועוד, **עד שבסופו של דבר יגיע לאותה הרגשה עמוקה של הודאה, ולכן רואים ישועות גדולות בזאת חנוכה.**

**הר"ר שלום מרדכי יצא והעיר צהלה
ושמחה**

אין לנו לשכוח את יום פקידת הר"ר שלום מרדכי רובשקין הי"ו, איך שכל העולם נתרגש ונתפעל. מאין נבעה התרגשותם? מהנס שנעשה מעבר לכל מה שהיו יכולים להעלות על הדעת. לאנשים כבר היה שום תקוה, אם כל בתי המשפט כבר ענו בשלילה, איך יתכן שפתאום ייצא לחופשי? אלפי אנשים רקדו ברחובות והוזילו דמעות של שמחה. על מה ולמה? הדבר נגע בהם באיזו נקודה שהוציאה אותם מכליהם.

כך צריך האדם להרגיש באופן תמידי, וכך באמת הרגישו יראי ה' בכל הדורות. וכאמור, זאת חנוכה הוא הזמן להתבונן בזה. **יתבונן האדם ויגיע להכרה שאין שום סיבה על-פי סדר העולם שיקבל את כל מה שהוא מקבל, אלא שהקב"ה נותן לו מתנות חנים.**

למעלה מן העולם ומתרחשים בהם ניסים למעלה מדרך הטבע.

ולענייננו - ימי החנוכה אמנם נקבעו לימים של הלל והודאה, אך **יש הודאה שנובעת מהכרת האדם שהקב"ה מטיב עמו יותר מכפי המגיע לו,** והודאה זו שייכת ליום השמיני - למנצח על השמינית. הקב"ה נתן לי חג שהוא יותר מחלקי מפני שהוא רוצה לזכות לי ביותר מחלקי והוא נותן לי תמיד יותר מחלקי. **הקב"ה נתן לי יום זה, כדי שאוכל להתבונן במידתו של הקב"ה להטיב מעבר לסדר הקבוע ולהודות עליה.** הן ודאי שאפשר לפקוד ביום זה עקרונות! **אם האדם מתבונן שהקב"ה נותן לו יותר מחלקו, בוודאי בא עליו שפע גדול.**

לאה זכתה להביא אור זה לעולם עם לידת בנה הרביעי, יהודה, אשר ממנו יצא דוד המלך ע"ה שאף הוא המשיך אור זה לעולם. ומעתה יהיה בכוחו של כל אדם בעולם לבוא להרגשה זו, והיינו שירגיש: הגם שהקב"ה נותן לכולם, הלא אין מוכרח שיתן גם לי, והרי אפילו היה נותן לכולם ורק לי לא, לא הייתי יכול להתלונן על כך, ואם כן עכשיו שנתן גם לי - כמה אני צריך להודות לו.

ומפני שרצה הקב"ה שהימים טובים יהפכו אותנו ל'יהודים' יותר טובים, לכן נתן לנו שבעה ימים להודות ולהלל, והוסיף עוד יום אחד "זאת חנוכה" **שבו נוכל להגיע לאותה הכרה שהקב"ה נותן לנו יותר מכפי המגיע לנו, ותהיה הודאתנו אמיתית.** ואולם זקוקים היינו בהכרח לשבעת הימים הראשונים, כי רק

לא, לא, אל תאבד את הזאת חנוכה שלך. עבודת זאת חנוכה פועלת להיפך ממש. על צרותיך תדבר בזמן אחר. כעת צריך אתה ליגע בנקודה אחת שחז"ל אמרו שהנוגע בה נקרא יהודי. וכאמור, בשביל לגעת בה, נדרשת התבוננות מרובה, ואז תראה שאין זה מתאים לפי חשבון, **ותתעורר בכ אותה הרגשה עמוקה של הודאה. כך מודים בזאת חנוכה, וכך ממשיכים ביום זה ישועה ורפואה וגמר חתימה טובה לכל בני ישראל.**

המשכת ישועות בזאת חנוכה

נחוץ מאוד לזכור זאת ולא לאבד את מה שנותנים לנו. הנה האדם בשמעו שבזאת חנוכה אפשר לפעול מה שצדיקים פועלים בראש השנה ויוה"כ, נוטה להתיישב ולמנות את כל מה שחסר לו ולצעוק אל ה' - אנה ה'! אני מתחנן בפניך, אל תעשה לי כזאת! אל תעשה לי בזיונות! הלא אם תמשיך לעולל לי כל זאת, אפשרוט את רגלי, אנה, רחמנות....

מדור עיון תפלה

שיעור ל"א

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה

פטרון מדור עיון תפלה

ד' וישלח - יג כסלו תשפ"ב

כוח הפיוס - כוח הכרחי לתפילה

מלבו. וזהו מה שמבואר בפרשה, שיעקב שלח מתנות לעשו כדי לרצותו ולפייסו, והדבר פעל את פעולתו.

וכשבני אדם משתמשים בכוח זה, נעשה שלימות בעולם, כי על ידי כן אין פירוד ביניהם ואינם נלחמים זה בזה, אלא כולם גרים זה לצד זה בשמחה ובטוב לבב.

כוח הפיוס לרכך את הלב

הבה ונתבונן מהו כוח זה כדי שנוכל לדעת איך להשתמש בו ומתי, והרי הוא נוגע לענינים רבים בעבודת ה', וכפי שנראה בהמשך הוא אחד מחלקי התפילה. הנה כוח הפיוס הוא לרכך את לב הזולת. לבו של פלוני קשה עכשיו כאבן מפני שהוא כועס ושונא מחמת איזו סיבה שהיא, וכוח הפיוס הוא לרכך את לבו ולהפכו מלב אבן ללב בשר.

איך זה פועל? על ידי שהוא מבקש ממנו מחילה לבד? הרי לפלוני יש טענה

שפתי צדיק ידעון דעת

כתוב **במשלי** (י. לב): "שִׁפְתֵי צַדִּיק יִדְעוֹן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תִּהְפְּכוֹת". פירוש: הצדיק יש לו כוח מיוחד בדיבורו לרצות, ואצל הרשעים הוא להיפך, להם אין כוח זה. והזכיר **רש"י** פסוק זה בפירוש הפסוק בפרשת וישלח (לג, י): ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים ותרצני, וזה לשונו: ותרצני - נתפייסת לי, וכן כל רצון שבמקרא לשון פיוס וכו' וכן שפתי צדיק ידעון רצון, יודעים לפייס ולרצות.

והנה בעת עסקנו בענין ההתייחסות אל התפילה, יש לנו ללמוד היטב את ענין הפיוס, מה מהותו, איך הוא פועל, מהו שייך לתפילה, ולמה יש לצדיקים כוח מיוחד לעשותו. ובכן פיוס הוא כוח שהאדם יכול לפייס את חברו, ולמשל, אם חברו כועס עליו על שעשה לו משהו, יכול הוא לפייסו בדברים או על ידי מתנות ועל ידי כן להסיר את הכעס

שהייתי אז בגדר שיכור, כי הייתי אז עייף וכועס, ואם אתה שואל אותי, מעודי לא העליתי בדעתי שאתה משוגע כפי שיצאה מילה זו מפי, והרי אני מעריך אותך ואוהב אותך עד מאוד. **זהו פיוס אמיתי העוקר את הפגיעה מעיקרה.**

גילוי הפנימיות מסיר את הפירוד

והאמת שהוא הרבה יותר עמוק מזה, וכבר אמר **שלמה המלך** ע"ה (שם יז, כט) "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם", והביאור הוא כי הנה לכל אחד יש חלק חיצוני וחלק פנימי ובדרך כלל האדם מראה כלפי חוץ רק את החלק החיצוני. כך הוא בכל ההתנהגויות של האדם, ואפילו בדיבורו, יש את החלק הנראה ונשמע, ויש את מה שחשב והתכוון שזהו החלק הפנימי. ובדרך משל, שני חברים שהתחילו לריב מפני שאחד אמר לחבירו איזה דבר פוגע, באופן אמיתי הדיבור הפוגע היה רק חיצוני, שהרי שתי הנשמות מחוברות היו ואהבו זו את זו עד כה, והטורא שגבה ביניהם אינו אלא חיצוני, ואף אם אין האדם מרגיש כך, זהו האמת. **האמת היא שכל נשמות ישראל אחוזות ודבוקות זו בזו כי שורש אחד להן, וכל הפירודים הם חיצוניים בלבד,** אשר כעת פנימיותם של שני הניצים אינה מתגלית ולכן הם מתייחסים אל הפעולה החיצונית.

ובכן כשאחד הולך ומפייס את חבירו באופן אמיתי, הוא בעצם מגלה את פנימיותו, וכיון שהוא עושה כך, הוא גורם גם לפנימיותו של פלוני שתתגלה, כי פנימיותו של זה ופנימותו של זה

עליו, היתכן שבגלל שיבקש ממנו מחילה, תוסר טענתו. נניח שתדבר אליו תחנונים ותבקש ממנו בכל הרצינות שיסלח לך, למה ירצה למחול לך אם יש סיבה טובה למה שהוא כועס, כגון שביישת אותו או הזקת לו? הרי הסיבה לא נעלמה ולמה יוותר לך?

גילוי דעת שלא התכוון

אך הפשט הוא שכאשר האדם בא ואומר לחבירו: לא הייתי צריך לדבר אליך כפי שדיברתי, דיברתי כך רק מפני שהייתי בסערת רוח, ואני מתחרט על כך חרטה עמוקה, הוא מגלה דעתו שדיבורו הגיע לו מפזיזות ושבאמת אינו חושב עליו כך, אלא דבר חיצוני הוא שהתלבש בו וגרם לו לדבר כך. כשהלה שומע ומבין זאת, הדיבור שנאמר לו ופגע בו, מאבד עכשיו מערכו וממילא הוא מפסיק לפגוע בו כפי שפגע בו עד כה, ואז יכול הנפגע למחול בלב שלם.

ואמנם פעמים הרבה יש שהאדם עושה את פעולת הפיוס, איך העיקר חסר אצלם. הוא אומר שלא התכוון בעוד לכל ברור שהתכוון ועוד איך שהתכוון, וככל אלו שטוענים שדבריהם הוצאו מהקשרם, אשר בדרך כלל התכוונו לפגוע הרבה יותר, אלא שברצונם להתחמק כדי שהדבר לא יעמוד להם כאבן נגף בדרכם, הם מצהירים שלא התכוונו, אך אין לפועלתם ולפיוס שום קשר.

פיוס אמיתי יכול לבוא רק ממי שסבור באמת שלא התכוון לומר מה שאמר, כי הוא יכול לבוא אל הנפגע ולומר לו בלב שלם: לא התכוונתי, אלא

של חבריו, ואז לא תהיה שום סיבה לפירוד ביניהם. זהו סוד הפיוס.

פיוס בין אוהבים

אמור מעתה: פיוס הוא לא רק בין שנים הכועסים זה על זה, אלא גם בין שנים שאין ביניהם שום כעס, סוף כל סוף יש ביניהם מרחק מסוים, שהרי כל אחד יש לו עולמו שלו ודואג לעצמו, וכל זה מפני שפנימיותם מכוסה, כי אף הם **על ידי שיפייסו זה את זה, דהיינו שיגלו את רגשי האהבה המכוסים מזה לזה, הרי זה יעורר אחדות יותר גדולה בין הנשמות.**

דוגמא לדבר: **האדם טרח הרבה להגיע להשתתף בשמחת ידידו,** הנה עד כה הגם שהיו ידידים טובים, לא היה הדבר מוכרח שידברו על קרבתם וירגישו רגשי אהבה זה על זה, אך עכשיו כשהאחד טרח בשביל להשתתף בשמחת ידידו והוא יושב שם ושותה לחיים ומאחל את ידידו מעומק לבו שיזכה לרוב נחת, הלא זה פיוס נפלא, שהרי ריכך את לב חבריו וגרם שהאהבה השרויה בין שתי הנשמות תצא עכשיו מן הכוח אל הפועל ותפרוץ במלוא עוזה.

גדולה לגימיה שמקרבת את הלבבות

אכן זה אחד מהכוחות הנפלאים שהחסידים היו משתמשים בה, כי הנה

תלויות זו בזו, וכל עוד פנימיותו של היתה מוסתרת, גם פנימיותו של חבריו היתה מוסתרת, וממילא היה ביניהם פירוד לבבות, **ועכשיו שהוא גילה את פנימיותו, גם פנימיותו של חבריו מתגלית, וממילא אין יותר שום מחיצה ביניהם.**

כמים הפנים לפנים

אמור מעתה: פיוס פירושו שהאדם חושב לעצמו שבאמת היתה זו שטות בעלמא - למה אני צריך לנהל מלחמה בגלל שטות כזו? והרי ביחס לנשמותינו הדבוקות זו בזו, אפילו סכומי עתק של כסף אין להם כל ערך. ונמצא שהדבר המפריד בינינו הוא רק חיצוני. וזוהי הסיבה שהשני מתפייס, לא רק מפני שגילית לו שלא התכוונת, אלא מפני שאתה בעצמך הבנת לעומק שמה שאמרת היה רק חיצוני. המפייס עשה עבודה פנימית בעצמו במה שהבין שנכנסה בו רוח שטות, ובזה גילה את פנימיותו, וממילא תתגלה גם פנימיותו של חבריו, ואז בין שתי הנשמות לא תהיה שום סיבה לפירוד.

ולכן איתא בכמה ספרים¹ עצה מועילה למי שרואה שחבירו יש לו סינה בלב כנגדו, שיוסיף אהבה על אהבתו, וזה יועיל כמים הפנים לפנים, והיינו כנ"ל, כי על ידי שהוא מוסיף לאהוב את חבריו, הוא מגלה את פנימיותו, וממילא תתגלה אף פנימיותו

¹ ראה 'תקון מדות הנפש' (מדת השנאה). חברו החכם רבי שלמה ן גבירול ז"ל בשנת ד' תת"ה. 'בן פורת יוסף' לבעל ה'תולדות' ז"ע דרשת שבת הגדול.

ומפקידה לפקידה. והסיבה שהצדיק מחובר לנשמתו, משום שהוא מרבה בעשיית תשובה ומסיר בכך את כל המסתירים ממנו את נשמתו, ומשום שהוא מרבה בתורה ותפילה ונותן בכל מזון לנשמתו, אשר לכן נשמתו פעילה. כשאין האדם נותן מזון לנשמתו, היא נרדמת, ואז אין הוא מרגיש אותה. אבל הצדיק כיון שנותן לה תמידין כסדרן תורה ותפילה ומצוות, נשמתו ערה ולכן הוא מרגישה היטב, וכיון שהיא פעילה והוא מרגישה, בנקל הוא יכול לגלותה כלפי חוץ, ולכן יש לו לצדיק כוח מיוחד לפייס אחרים, וזה כולל גם לרצות את קונו.

צדקתך כהררי א-ל

הגאון מטשעבין זצ"ל נוהג היה לספר שכאשר נסע עם אביו להסתופף בצל הרה"ק **רבי ישראל מטשארטקוב** זיע"א^א, היה שומע אותו אומר בשולה"ט בכהאי לישנא: מדרך העולם כשהאדם עושה מצוה אינו מרגיש, וכשנכשל בעבירה, אז הוא מרגיש ומבין שעשה דבר חמור. אך אצל הקב"ה הוא להיפך ממש, וכמו שכתוב **בתהלים** (לו, ז) "צדקתך כהררי א-ל משפטיך תהום רבה, אדם ובהמה תושיע ה'" - צדקתך, דהיינו **מצוותיהם של בני ישראל**, כהררי א-ל - **הקב"ה מגביה אותם מעלה מעלה**. משפטיך, היינו **המשפט שהקב"ה עושה על העבירות של בני ישראל**. תהום רבה - **הקב"ה דן אותם במושגים של העולם**

הגם שהנשמות אוהבות זו את זו, במקרים רבים אין האהבה מורגשת ואינה אלא בכוח, והרי אין השפע בא רק כשהאהבה מתגלית לחוץ כי אז נעשה חיבור בין הנשמות ואז האחד יכול להשפיע על השני כמו שאמרו **הצדיקים**. אכן **כשאחים וריעים שותים לחיים ומאצילים ברכה זה על זה, אזי האהבה מתגלית לחוץ, וממילא נעשה החיבור ושפע רב יורד עליהם מן השמים**.

שתיית לחיים אינו דבר של מה בכך, ולכן אסור שתהיה מן השפה ולחוץ, שהרי **כל תכליתה להוציא את הפנים לחוץ**, וכפי שהמתפלל בעד חברו, נעשה צינור לשפע, כך כשהאדם מגלה החוצה את אהבתו לחבירו, ואכן כל פעולה של אהבת חברים מוציאה מן הכוח אל הפועל את האהבה ביניהם, ואז נעשה חיבור בין הנשמות, לא רק בכוח אלא גם בפועל, וזוהי עבודת ה' שנקרא פיוס, כי פיוס אינו דווקא לתקן פירוד לבבות, אלא גם לבנות, שהאהבה תהיה יותר חזקה ושהחיבור בין הנשמות ייצא מן הכוח אל הפועל.

הצדיק מחובר לפנימיותו

ומעתה נבין מדוע הצדיק יש לו כוח מיוחד לרצות כלשון הפסוק "שפתי צדיק ידעון רצון", כי ככל שהאדם מחובר יותר לפנימיותו, יכול הוא לגלותה יותר. והרי הצדיק מחובר בחיבור חזק לנשמתו ומרגישה בכל עת, ושונה מהמון העם שנזכרים מנשמתם רק מעת לעת

לפייס את קונם. וכן הוא הנוסח **בסליחות**²: אנשי אמנה אבדו, באים בכח מעשיהם, גבורים לעמוד בפרץ, דוחים את הגזירות וכו' יודעים לעתר ולרצף. לצדיקים יש כוח עצום לרצות את קונם ולכן הם מביאים השפע לעולם.

הנה הרב הבא להשפיע לתלמידו, מוכרח הוא לגרום לתלמיד שירצה לקבל ממנו, כי בלי זה לא יוכל ללמדו מאומה. והאמת שהרבה פעמים זוהי הסיבה שההשפעה מהרב לתלמיד אינה כראוי, כי אין הרב מקדים בעבודת הפיוס. מכניסים שלושים בחורים לשיעור - נו, נו, היכנסו! מאוחר! איפה היית אתמול? למה לא הכנת? נו, התיישבו. למה אין הגמרא שלך פתוחה? איפה העט שלך? ועכשיו הוא מתחיל לבחון: מה למדנו ברשב"א? הנה רב זה נעל את כולם ועכשיו הוא כבר יכול לדבר לקיר.

כוח הפיוס הופך את השני למקבל

הרב היודע לפייס את תלמידיו נוהג להיפך ממש. רב זה יוצא מנקודת הנחה שתלמידיו אינם נמצאים אתו, זה שבור בלבו מפני שיש לו קטטה עם פלוני, וזה שבור בלבו מפני שקם באיחור וכו' ואם כן הוא יודע שבשליש הראשון של השיעור הוא צריך להשקיע בשביל להכניסם אל המצב - מה נשמע? איך עבר עליכם היום עד עכשיו? הוא מספר להם סיפור, ולאט לאט מכניסם אל המצב. הנה רבה, האמורא הקדוש רבה, ידע שבפתיחת שיעורו הוא מוכרח לומר

הזה ולא כהררי א-ל. הקב"ה זוכר באיזה עולם שפל האדם נמצא ואיזה יצר הרע גדול יש לו, וכן הוא זוכר שאין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וזהו "אדם ובהמה תושיע ה'" - כשמבין האדם שהמצוות מראות על עצמיותו, והעבירות אינן אלא מהנפש הבהמית שלו, אזי באה ישועתו והוא עולה מעלה מעלה.

הצדיקים היו חיים תמיד עם אמתיות זו, ועם זה היה **הרה"ק מבארדיטשוב** זיע"א מלמד תמיד זכות על ישראל. הצדיקים יודעים לרצות את קונם. הם יודעים לפייס מפני שהם חיים עם האמתיות שהנשמה היא עצמיות האדם והגוף עם כל הבעיות שלו, הוא רק החיצוניות של האדם, ולכן כשהאדם עושה מצוה הוא עצמו עושה אותה, מה שאין כן כשעושה עבירה, שלא הוא עושה אותה, אלא היא נעשית מפני שלא היה בדעת מלאה.

צדיק יסוד עולם

ולהבין ביתר עומק מדוע הצדיקים יודעים לרצות, הנה בשיעורים הקודמים דיברנו בארוכה על מידת היסוד שמהותה לאסוף את כל כוחות הנפש, ובכך אף הפיוס חלק הוא ממידת היסוד, וכיון שהצדיק הוא יסוד העולם, ממילא יש לו כוח לרצות ולפייס.

ונבאר: הצדיקים בהיותם מביאים שפע לעולם, מוכרחים להקדים בפיוס, היינו

כמה שבועות עם פלוני כדי שיהפוך הדבר לדבר הנשמע אצלו, ואז תוכל לאמרו לו. ומהאי טעמא היו הצדיקים ממאנים לדבר דברי מוסר כשראו שאין השומעים מוכנים לקבל.

מתלמידיו של אהרן הכהן

יצא לי לדבר עם אחד, מתלמידיו של אהרן הכהן, שעוסק בהשכנת שלום בין בני אדם הנמצאים בפירוד לבבות. סיפר לי איך הוא עושה זאת. הוא ניגש אל הנפגע ומתחיל לדבר עמו על טענותיו שיש לו על פלוני: אה? הרי עשה לך עול גדול! איזה עול גדול הוא עשה לך. וכך הוא נותן לו הרגשה שהוא מבין אותו במשך שבועות וחדשים, וכל עוד אין הוא מרגיש שהלה מרגיש כבר שהוא מבין את כאבו יותר משהוא עצמו מבין אותו, אין הוא מתחיל לדבר אתו בענין השלום. כשהלה קופץ ואומר "הנה אני רואה שאתה מבין את הענין, אף אתה מבין שהלה אינו בן אדם", הוא נענה לעומתו ואומר: "מה? אתה חושב שאיני מבין שפלוני אינו בן אדם?! אוהו אני יודע. אני מכיר אותו יותר טוב ממך". וכך הוא מדבר עמו ומסביר לו פנים, עד שהלה רואה ומרגיש שהוא עומד בצד שלו ומבין אותו עד הסוף, או אז הוא נותן בו את אמונו ונעשה מוכן לשמוע את מה שיש לו לומר...

כך הוא בענין פירוד לבבות וכך הוא בכל מחשבה פסולה שיש לו לאדם, שהרי גם פירוד לבבות מקורו במחשבה פסולה הנוגעת בכפירה. ולמשל, אם אחד נקלע למצב מסוים שהורס לו את חייו, וצריך לשכנע אותו שיעשה אחרת. מה אתה בא

מילתא דבדיחותא. כי זהו היסוד, כדי שיוכל הרב להשפיע, מוכרח הוא לגרום לתלמידיו להיות מקבל, ואלמלא כן, ידבר שתי שעות תמימות ושניהם יסבלו, גם הרב וגם התלמיד. השפעה אין פירושה להוציא מילים מהפה, אלא להביא את המקבל אליך, וכשיהיה אצלך, תוכל לומר לו דיבור אחד וזה יישאר חרוט אצלו לנצח.

במאמר המוסגר, זוהי אחת הסיבות שמארגנים היום שבתות, והאמת שהחסידים ידעו תמיד מכוח זה, לקחת אנשים ולהוציאם מטרדותיהם ולהכניסם למצב שיהיו מוכנים לקבל, ואז יוכלו לומר להם דיבורים והם ייקלטו אצלם. אותם דיבורים ממש, לו היו שומעים אותם בביתם, לא היו נקלטים אצלם, ורק משום שהוכנו להיות מקבלים, הם נקלטים אצלם ומשפיעים עליהם.

הא לך שכוח הפיוס הוא הכוח להפוך את השני למקבל, וזהו תפקידו של הצדיק יסוד עולם, היות שהוא רוצה להשפיע, הוא מוכרח לפייס את השני ולהכינו לקבל.

הנה **חז"ל** אמרו שאסור ללמד לתלמיד שאינו הגון (מכות י, א), והיינו מהאי טעמא, כי אי אפשר להשפיע על מי שאינו מוכן לקבל. הרב צריך תמיד לאמוד אם הבא לפניו מוכן לקבל אם לאו, ואם הוא רואה שאינו מוכן לקבל, הרי הוא יודע שאין לו יכולת להשפיע עליו. וכן הוא בענין התוכחה שאמרו **חז"ל** (יבמות סה, ב) "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע". אל תאמר, כי אינך משפיע בזה. אולי תעבוד במשך

הרבנו של עולם ולבקש ממנו שימחול לבני ישראל, והטעם, כי הצדיק כבר יש לו שייכות להבין רוממות א-ל ולהרגיש את צער השכינה.

הצדיק יכול לפייס, משום שאינו בא ואומר: "נו, נעביר את הדף ונמשיך הלאה". לא! אם יעשה כך לעולם לא יוכל להתפלל, מה גם שאין צריך להיות צדיק בשביל זה. כל כסיל יכול לבוא ולומר: "בסדר, חטאנו, תסלח ונמשיך הלאה". לא! הצדיק יכול להרגיש את צער השכינה, כואב לו, הוא מבין היטב מהי משמעות החטא, הוא מבין את החורבן הגדול שנעשה על ידי חטאי בני ישראל. כשמשה רבינו הגיע לפייס את הקב"ה לאחר חטא העגל, הוא הבין היטב מה גרמו בחטאם ושהאומה צריכה להתבטל ח"ו מחמת כן. להיפך, דווקא לאחר שהצדיק מרגיש את צער השכינה, אז הוא יכול לומר להקב"ה: "אבל היצר הרע הרי גדול כל-כך ובני ישראל נמצאים בתהום רבה, ולא התכוונו, זה היה רק רוח שטות שנכנסה בהם". **הצדיקים יודעים לרצות את קונם, הם יודעים להקדים פיוס לתפילתם ועל ידי כן מביאים שפע גדול לעולם.**

פיוס מגלה את עומק הנשמה

ומה כל זה נוגע לנו? כי הנה כל יהודי העומד להתפלל משתדל לגלות את נקודת הצדיק שבו. כדי להתפלל צריך האדם להיות בר יכולת להוציא את חלקי נפשו העמוקים ביותר, והתפילה מביאה שפע גדול לעולם, בנגלה. **אין עוד דבר שמביא שפע לעולם כמו התפילה.** והאדם צריך להתקרב אל הרבנו של

לעשות כשאתה בא לשכנעו? עליך לדעת מה אתה בא לעשות. אתה בא להשפיע עליו איזה רעיון חדש שיגרום לו לחשוב אחרת. אל תאמר לו את הרעיון לפני שפייסת אותו, שהרי אז תאמר לו: "שוטה! למה אתה עושה כך? אין עושים כך!". תודה רבה! את זאת כבר שמע הלה מאה פעמים ואין תקוה שזה ישפיע עליו. עליך לפייסו קודם. כך תדבר אליו: "אין נהגת עד כה, כך וכך? נפלא! יש כמה ספרים שמדברים על זה, ואכן יש כמה בני אדם שנתעשרו מפני שנקטו בצעדים אלה. פשוט! אתה איש חכם. עד שהלה מרגיש שהוא מבין אותו עד הסוף, כי אז לבו מתרכך אשר זה תולדת הפיוס, ואז יכול הוא להשפיע עליו ולומר לו: ברם, אני רוצה לומר לך שגם אני חשבת פעם כך, ובאמת זה מהלך חכם, אבל בסוף אין יוצא מזה טוב.

משפיע שאינו יכול להתאפק ולא לומר את הקצות לפני שהוא בטוח שכולם יודעים כבר את הראשונים, אין הוא נקרא משפיע אלא מי שנותן דרור לתאוותיו. אינך מבין כלל מה זה השפעה. עליך להיות בטוח שהתלמידים כבר יודעים היטב את כל הסוגיא עם הראשונים, כי אז הקושיא תתעורר להם מעצמם ואתה תבוא ותאמר להם את התירוץ. זהו כלל הדברים.

הצדיק מפייס את קונו

הצדיקים, משה ואהרן, שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא, מפייסים את הרבנו של עולם ומפייסים את ישראל. וכאן אנו מגיעים אל היסוד הנוגע לתפילה. **הצדיק יכול לדבר אל**

שגרם לשכינה על ידי חטאיו, ואז הוא עומד ומתוודה שלא היה צריך לעשותם, אך זה לא היה הוא כי אם הרוח שטות שנכנסה בו.

כבר הזכרנו כמה פעמים שתפילת הרה"ק **הרבי ר' אלימלך** זיע"א בנויה על יסוד זה: גלוי וידוע לפניך כי לא במרד ובמעל חלילה וחלילה מרינו את פיך ודברי תורתך ומצוותיך, כי אם מרוב היצר הבוער בקרבנו תמיד, לא ינוח ולא ישקוט עד אשר מביאנו אל תאוות העולם השפל הזה והבליו ומבלבל את מחשבותינו תמיד. זהו פיוס, ולכן תיקן הרבי ר' אלימלך לאמרו קודם התפילה. זה מה שהאדם צריך לחשוב בעת שהוא מביא קרבן תמיד בבוקר בבוקר - ציערתי את השכינה הרבה מאוד, אהה על נפשנו, אוי עלינו מאוד אבינו שבשמים, אבל זה לא אני, זה הרוח שטות... זהו כוח הפיוס. עבודה גדולה היא.

ובמאמר המוסגר, **מי שאינו יכול לפייס את חבריו, אין לו את הרגש האמיתי לפייס את הרבוננו של עולם**. זוהי אחת מהסיבות מדוע פירוד לבבות הוא מעכב גדול. **כשהאדם יכול לפייס את חברו, יכול הוא לפייס גם את הרבוננו של עולם, כי זה מגיע מאותו שורש**, והיינו שאינו מכחיש שעשה עול, הוא אומר: עשיתי עול, אבל עדיין אני יכול להיות קרוב אליך, כי עול שעשיתי היה באופן חיצוני. זה אמנם אינו בסדר, כי גם באופן חיצוני אסור לדבר זה להיעשות, אבל אחרי שזה נעשה, אני אומר שזה היה רק באופן חיצוני ומתפלל שזה לא יקרה שוב.

עולם כדי שיוכל להביא שפע זה, אך כדי **שיוכל להתקרב, הוא מוכרח לפייס את הרבוננו של עולם. פיוס מגלה את עומק הנשמה והוא ההקדמה להבאת השפע**.

ובכן **איך מפייסים? על ידי אמירת הקרבנות**, כי הקרבן מפייס את הרבוננו של עולם, ומדוע? משום שזהו מהות הקרבן. האדם עוזב את ביתו והולך לבית המקדש, ואז יש את חלק הבושה, כשהוא הולך עם כבשה נקבה שכולם יודעים שהיא חטאת ובא אל הכהן ומתודה: "חטאתי, לא הייתי צריך לעשותו, אך נכנסה בי רוח שטות". מה אומר האדם שמקריב קרבן תמיד? הוא אומר כך: "אני מודה על האמת, ביטלתי זמן, פטפטתי בלי גבול ולא שמרתי על לשוני. אך זה לא אני, זה לא נשמתי. נשמתי היא חלק א-לוה ממעל, היא קרובה אל הקב"ה". זוהי האמת האמיתית אשר הצדיקים מרגישים אותה, ואף האדם הפשוט ככל שהוא עושה זאת הוא מרגיש זאת יותר. הוא מתודה: מה שעשיתי לא אני עשיתי, אלא זה נעשה מפני שלא יישבתי מספיק את דעתי, לא מספיק הכנתי את עצמי לחיות עם פנימיותי. הוא מפייס את הרבוננו של עולם באותו אופן שהאדם מפייס את חברו.

ונשלמה פרים שפתינו

זהו "ונשלמה פרים שפתינו", ולכן אמרו **הצדיקים שהקרבנות מנקים את האדם ועל ידיהם יכול האדם להגיע בתפילתו למדרגה גבוהה. על ידי הקרבנות והקטורת האדם מרצה את קונו, וזאת על ידי שהוא מקבל לב נשבר**, דהיינו שהוא מבין את הצער

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונאי מדור שבת קודש

נלמד לזכות ידידינו הר"ר בניהו שטרנהל הי"ו
לרגל אירוסי בתו בשעטור"מ עב"ג החתן **יוסף חיים שפירא** ניי"ו
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

יום חמישי פרשת וישלח - י"ד כסלו תשפ"ב

מלחמת יום השישי כהכנה לקבלת אור השבת

ואמר כך: לו ידעתם כמה חשוב הדבר למעלה בשמים כשרואים יהודי עומד עם סחורתו ומסביבו קונים רבים החפצים לקנות ממנו, ואינו נתפעל משום דבר אלא מקפל את הכל כדי שיוכל לחזור לביתו ולטבול במקוה לכבוד שבת, וכל שכן אם הוא מקדים לסגור עוד יותר כדי שיוכל לנוח קצת ולאגור כוחות לקראת שבת, **לו ידעתם כמה תענוג וקורת רוח זה מביא למעלה בשמים, בטוח הנני שלא הייתם משתדלים להעביר את יום השוק מיום שישי ליום אחר.**

פלא והפלא! הן ידוע שהגה"ק מצאנו היה פוסק גדול, וכוחו של פוסק הלא הוא לשקול את כל הפרטים והשיטות ואז להכריע כדת מה לעשות למעשה. אף כאן ראה הגה"ק מצאנו בקדושתו שני צדדים עומדים לפניו, צד אחד שאין יום השוק מתאים ליום שישי, שהרי ביום

יומא דשוקא - פסקו של הגה"ק מצאנו

בעיר צאנו היה יום שישי יומא דשוקא, אז היו כולם באים אל כיכר העיר וקונים ומוכרים. זאת ועוד, רוב סוחרי העיר לא היו מחזיקים ברשותם חנויות, אלא באים היו ביום השוק עם עגלות עמוסות סחורות אל כיכר העיר, ושם היו פורשים את סחורתם על השולחנות ומציגים אותן בפני הקונים. מובן שהדבר היה רע בעיני היהודים בצאנו באשר הוצרכו לטרוח ולהתייגע כל-כך בערב שבת קודש, ובפרט בערבי שבתות של ימות החורף אשר אז צריכים היו לקפל את סחורתם בשעה מוקדמת בעוד המסחר בעיצומו.

שלחו הסוחרים היהודים בקשה למושל העיר שיתחשב בשומרי הדת היהודית ויעביר את יום השוק ליום אחר. כשנודע הדבר להגה"ק מצאנו זיע"א, התנגד

לבריאה, והיא שאפילו במקום, במצב או בנפש שאין ניכר שם עכשיו שיש אלוקים בעולם, יבוא אחד ויאיר שם באור העליון. זוהי התכלית. בשביל זה נברא העולם. הן למעלה בשמים הכל ברור, כמו שאומרים "כולם אהובים כולם ברורים כולם גבורים כולם קדושים וכולם עושים באימה וביראה רצון קוניהם". למלאכים אין יצר הרע ואינם משנים ממה שנצטוו, כי שם אין שום חושך. אך את העולם הזה ברא הקב"ה בכוונה תחילה באופן שיהיו מקומות ומצבים אפלים, ואף כל אדם בפני עצמו, תמיד יהיו לו חלקים בנפשו שעדיין אינו רואה בהם שיש אלוקים בעולם. וכשהאדם עורך שם מלחמה, יש לו תאוה חזקה והוא מתגבר, אזי הוא מקיים את תכלית הבריאה.

לכל אדם יש חלקים בנפשו, כמו גם זמנים מסוימים במעגל השנה, שבהם אינו צריך לערוך מלחמה. העניינים כבר זורמים שם על מי מנוחות והנה הוא עובד את ה' לפי ערכו. במידה מסוימת עבודתו בחלקים אלו ובזמנים אלו נחשבת כעבודת המלאכים ולא בה מתקיימת תכלית הבריאה (אם כי בוודאי צריך שיישאר במדרגה זו, ועליו להתפלל שיישאר בה, כי בוודאי עבודתו זו פועלת גדולות ונצורות בשמים ובארץ, אך לא בה מתקיימת תכלית הבריאה). תכלית הבריאה מתקיימת במקום שהוא צריך עדיין להילחם בו. הוא כובש עוד שטח ועוד שטח להכניס גם שם את האור האלוקי. ואכן כשנלחמים, נופלים

שישי צריך האדם להתכונן לשבת, ואם כן נכון הוא הדבר להעבירו ליום אחר, שהרי עמך ישראל צריכים פרנסה. והצד השני שהשוק מתאים ליום שישי, כי כך נעשה נחת רוח גדולה לשמים. והכריע בכוח הפסק שלו, כיון שכבר נסבב מן השמים כך, לא ישתדלו להעביר את היום השוק ליום אחר, כי כדאי הוא הדבר לעשות נחת רוח לשמים.

מדרגתו של בעל משא ומתן

בניו של ה'חתם סופר' זצוק"ל הביאו שאביהם היה רגיל לומר: כמעט אי אפשר לעלות למדרגה בשמירת שבת של בעל משא ומתן או בעל מלאכה שצריך לסגור את חנותו ולהתכונן לשבת. הוי אומר: היותור שבעל משא ומתן צריך לעשות כשהוא סוגר את חנותו ומביא את עצמו להרגשה כאילו כל מלאכתו עשויה, מביא אותו למדרגה גדולה כל-כך, אשר כמעט אין שייך שאחר יגיע אליה.

כן ידוע מהמגיד מטריסק זיע"א בספרו "מגן אברהם" (פרשת בלק) שהביא בשם הבעש"ט הק' זיע"א², שמי ששקוע במסחרו כל היום ופתאום הוא נזכר שזמן מנחה מתקרב ובא, ומוציא אנחה מפיו, ועוזב את הכל והולך להתפלל אפילו אינו יודע מה הוא אומר, עושה בזה רעש גדול בשמים.

תכלית חיי האדם

צריך ללמוד יסוד זה היטב כי לימוד גדול הוא בעבודת ה'. תכלית יש

יג. הובא בספר 'בעש"ט' עה"ת 'מקור מים חיים' קדושים אות יח.

ומתן, עכ"פ קודם חצות, ואפילו אחרי חצות הלא ישנם דברים רבים שמותרים, אך מטרידים את לב האדם. הן! יש לך משיכה גדולה לעשותם, כי למה לא? הרי מדובר סך הכל בטלפון אחד! הוא הולך לחנויות, הוא הרי קונה צרכי שבת, אך על הדרך הוא מסדר עוד ענין ועוד ענין ונותן לטרדות לכבוש את כל לבו.

זוהי מציאות האדם בזה העולם. הילחם בזה. **יש הרבה דרכים להילחם בזה.** דרך אחת היא להכין כבר מיום חמישי, וזאת על ידי שהוא מרגיל את עצמו לחשוב שיום שישי אינו יום לסידורים. וכאותם בני אדם שנוסעים לשבת למקום רחוק, שיודעים שביום שישי לא יספיקו לעשות כלום ומסדרים הכל כבר ביום חמישי. הוא מכין את שולחן השבת ביום חמישי, וכן את הנרות, את המאכלים וכל השאר. הוא נלחם. וביום שישי עצמו עדיין המלחמה מתנהלת. אם הורגל מינקותו שביום שישי קונים כתבי עת ומתוודעים לכל חדשות העולם, עכשיו הוא קולט שאין זה מתאים לשבת. אין לך דבר שפחות מתאים לשבת יותר מלעסוק בקריאת חדשות והבלי העולם. אבל הוא רוצה כי מוחו הורגל לזה ומשתוקק עכשיו לזה. אך הוא נלחם. באמצע קניית מאכלי השבת, הוא חוטף מבט על הכותרות בעיתונים. הוא נמצא במלחמה. אך כשהוא מנהל מלחמה זו, יידע שהוא מקיים בזה תכלית חייו, ואע"פ שהוא נופל כפעם בפעם, ואפילו כשרואה שלאחר שוויתר על עשרה דברים, התפתה פתאום לחשוב שלא יקרה כלום אם יעשה כך וכך, עדיין יבין שהוא

לפעמים. לא יתכן שיילחם האדם ולא יארע לו כלום. אך זוהי תכלית הבריאה. נמצא שכל אחד, תכלית חייו משתנית, בתקופה הקודמת, היתה לו תכלית פלונית, ובתקופה זו, כבר יש לו תכלית אחרת, כי כשיש סיעתא דשמיא האדם מתקדם. הנה היה לו נסיון קשה לקום בזמן, הוא התפלל הרבה ונתן צדקה, ועכשיו הוא כבר מרגיש שאין לו מלחמה בענין זה, ואם כן מעכשיו נשתנתה תכלית חייו, ומעתה תהיה תכליתו לכוון יותר בתפילתו. וכשיעזור לו ה' וגם בזה לא יצטרך להילחם, יכניס גם אותו ברשימת הדברים שהוא מתפלל עליהם שיימשכו, אך אינם נחשבים לתכלית חייו, ואז תהיה תכליתו שכאשר ייצא לפרנסתו, יכבוש עוד חלק ביום לפעול כפי רצון הבורא.

כי תצא למלחמה

ובענין **עבודת ערב שבת קודש**, גילו לנו ה**צדיקים** כך: יש מלחמה. אל תחיה בטעות שכיון שאתה ירא שמים בוודאי כבר תתלהב בקדושת השבת מיום רביעי, ובלי לשישי כבר תהיה בהתפשטות הגשמיות ורק תרצה לשיר ולהלל להשי"ת, ושאם אין אתה מרגיש כך, סימן הוא שאתה מהאנשים הפשוטים ואם כן אתה יכול לעסוק במסחרך עד הרגע האחרון וליפול לבית הכנסת באמצע קבלת שבת. דע לך, שאותם בני אדם, בדורנו ובדורות הקדומים, שהיתה להם השתוקקות גדולה לשבת, יתכן מאוד שלא זו היתה תכלית חייהם. תכלית חייהם היא להילחם ביום שישי. היום הזה הוא יום מלחמה, שהרי יום הוא שמותר במשא

של מלחמה היא, שיום שישי אחד הולך יותר טוב ויום שישי אחר פחות טוב, אבל אם יחזיק בחבל ויתפלל לה' שיהיה בעזרו, בסוף ינצח.

דוד בשמים ולא עלתה לו

במסכת **יומא** (כב, ב) איתא "שאל באחת ועלתה לו, דוד בשמים ולא עלתה לו", והיינו ששאל המלך איבד את המלוכה בחטא אחד שעשה, והוא במה שהחיה את אגג, ואילו דוד המלך היו לו שתיים ולא איבד את המלוכה. ונאמרו טעמים רבים לבאר החילוק בין שאל לדוד. ובאזה"ח **הק'** (פרשת וזאת הברכה) כתב הטעם משום ששאל היה טבעו מזוג, מה שאין כן דוד, ולכן כששאל קיבל את ההחלטה להשאיר את אגג בחיים, נעשה בזה פגם גדול בהרבה. דוד המלך, הגם שיתכן שחטאיו היו גדולים יותר (עכ"פ לפי מה שהפסוקים מספרים לנו), עם כל זה לא איבד את המלוכה, מדוע? **כי מלחמתו היתה קשה יותר.**

אכן כשמתבוננים בדברי האזה"ח **הק'** מבינים שאין זה תלוי בתכונות הנפש בלבד, ומפני שהקב"ה בוחן את האדם לפי תכונות מזגו, אלא יש בזה יותר עומק, והוא **שיש ימים שבנויים למלחמה**, והיינו **מפני ששני כוחות מבקשים לשלוט והאחד בא על חשבון השני, כשזה קם זה נופל וכשזה קם זה נופל**. יכולים לראות כעין זה במפעל, שאם יש בעל הבית אחד אשר על פיו ישק כל דבר, הכל על מקומו בא בשלום

מקיים בזה תכלית חייו. והאנחה שאתה מוציא לאחר מכן – אתה רואה! התפילה כבר אינה אותה תפילה. אה! **בשביל מלחמה זו באת לעולם.**

מלאתך ודמעך לא תאחר

בספר **"נועם מגדים"**¹ (פרשת משפטים) כתב על הפסוק (משפטים כב, כח) "מלאתך ודמעך לא תאחר", שזה עולה על מי שבשעת תפילתו חולפות לו מחשבות זרות במוחו. זהו מלאתך ודמעך, שמוחו מלא במחשבות של הבל, ודמעך שהוא מעורב. קצת חשב על התפילה וקצת חשב על דברים אחרים. אומרת על זה התורה "בכור בניך תתן ל'", **זוהי התפילה המעולה ביותר. הלכת למלחמה.** אמנם אינך שולט על מוחך לגמרי, אבל **ניסית!**

עבודת יום השישי אינה עבודה ששייכת לצדיקים בלבד. היא שייכת לכולנו כאנשים פשוטים, ואף אלינו דיבר הגה"ק מצאנז. הגה"ק מצאנז אומר לאיש הפשוט: לא אמרתי לך שלא תלך לעבודתך ביום השישי. תלך אך כשיבוא הזמן ותרגיש משיכה בלב, תסגור את הכל ותשוב לביתך להכין את עצמך לקראת שבת קודש. ובמלחמה זו שאתה הולך, אתה כובש עוד שטחים להקב"ה, וחייב אתה להכיר את מעלתו של ההולך במלחמה זו, וכדברי ה'חתם סופר'² שעל ידי מלחמה זו בא האדם למדרגה יותר גדולה מזה שאינו עוסק במשא ומתן. כך היא דרכה של מלחמה. זכרו זאת! דרכה

¹ד. להרה"ק רבי אליעזר הלוי איש הורוויץ ז"ע אבד"ק טארניגראד, תלמיד הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ולאחר פטירתו קיבל מפי המגיד **הק'** מקאזניץ וה'חוזה' מלובלין ז"ע.

שלפעמים יום זה חשוך יותר משאר הימים. הלא אנו רואים במציאות שיום זה הוא יום שיש בו יותר טרדות משאר הימים, צריך להכין בו את צרכי השבת, ובפרט כשבאים הילדים הנשואים שאז צריך להכין להם מיטות וכו' וכן אם נוסעים לשבות בעיר אחרת, יום מלא טרדות הוא. ובר מן דין הלא אנו רואים שרוב בני אדם נופלת עליהם עייפות ביום שישי, ואין הכוונה לעייפות פיזית, אלא לעייפות נפשית. הוא מרגיש לאחר שבוע עמוס ואינו רואה עכשיו את עצמו מפשיל שרוולים ומתחיל לעבוד. כל השבוע עבד קשה על המחיה ועל הכלכלה ועכשיו הוא רוצה לנוח קצת. לבוא עכשיו ולומר לו שיתחיל עבודה חדשה של סידור המחשבות והסרת כל הטרדות, הלא כמשה כבד ידמה לו, שהרי הוא צריך בשביל זה להפוך את כיוון מחשבתו לצד אחר לגמרי, וזה דורש כוחות נפש מרובים.

יום של מלחמה

יום של מלחמה הוא. ואם כבר חשב שהכל מסודר והוא יכול להכין את עצמו בכמה שעות לימוד לקראת שבת, פתאום נופל עליו איזה דבר חדש שהוא מתבקש מהבית לסדר, ואין לו ברירה, כי יודע הוא שזה רצון ה' שיסדר אותו. אומר לו הגה"ק מצאנז: דע לך שאין לך דבר שמתאים לשבת יותר ממלחמה זו. אנחנו רגילים לחשוב שהמתיקות הגדולה ביותר של השבת היא לשיר י-ה אכסוף עם עינים עצומות מבלי לזכור כלום מהבלי העולם הזה. אומר הגה"ק מצאנז: זוהי

ואין שום חרחורים של ריב ומדון. אך אם יש שני בעלי בתים, אזי הוויכוחים ביניהם רק עולים וגואים, הוא רוצה לנהל את המפעל באופן זה והוא רוצה באופן זה. מלחמת עולם. זוהי המלחמה שרבים נמצאים בתוכה, אם בשלום בית, אם בשותפות עסקית ואם בשאר מיני שותפות.

כל מעיו היו מקשקשים

ליום שישי יש שני בעלי בתים. יום ששי הוא כאותם ימים ימים טובים נסתרים, מצד אחד יש בהם אור גדול ומצד שני מותר לעשות בהם מלאכה. אף יום שישי הוא כעין זה. מחצות היום הוא בוודאי כך, וכפי שנדפס במכתב מהגה"צ **המהרש"ם מברעז'אן** זצ"ל בזה הלשון: שמעתי מזקנים כי פעם אחת ישבו תלמידי הרה"ק **רבי ארון לייב** זצ"ל **מפרעמישלאן** ביום ו' ערב שבת קודש, וספרו מופתים מהבעש"ט. הרב הקדוש הנ"ל ישב בחדרו הסמוך ושמע את דבריהם. פתח הדלת ואמר להם: מה לכם לספר מופתים? ספרו נא גודל צדקתו ויראתו! כי בכל יום ערב שבת, בהגיע חצות היום, התחיל לדפוק לבבו, וכל מעיו היו מקשקשים עד שכל סביביו שמעו קול המון וקשקוש מפני הפחד והרעדה, שהיו כל אבריו רועדים מהכנת השבת וקדושת יום הבא.

אכן כן, יום של אור הוא, אך מצד שני אין אנו מרגישים את האור. וכיון שאין האדם מרגיש זאת, אע"פ שהוא רואה בספרים שביום שישי עליו להתכונן לשבת, הוא מרגיש שיש ליום זה בעל הבית אחר, וכבר הזכרנו בשיעור הקודם

שבת קודש הוא כך. המלחמה שיש לך בעת ההכנה להיכנס לשבת קודש, היא המפתח להרגשת טעם השבת.

כך הוא מפורש בגמרא (ע"ז יז, א): ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא (הלכו בדרך), מטו להנהו תרי שבילי (הגיעו לשני שבילים), חד פצי אפיתחא דעבודת כוכבים, וחד פצי אפיתחא דבי זונות (אחד עובר על פתח של בית ע"ז ואחד עובר על פתח של בית זונות). אמר ליה חד לחבריה: ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכיס יצריה (נלך בשביל העובר על פתח ע"ז שנחלש יצרו), א"ל אידך: ניזיל אפיתחא דבי זונות ונכפייה ליצרון, ונקבל אגרא (ונכוף את היצר הרע ונקבל שכר). כי מטו התם חזינהו לזונות, איתכנעו מקמייהו (לגודל קדושתם הזונות ברחו מפניהם ונכנסו לקובתם). א"ל: מנא לך הא? א"ל: מזמה תשמור עלך תבונה תנצרכה וכו' (משלי ב, יא) הכי קאמר: מדבר זימה תשמור עליך, תורה תנצרכה.

והנה אנו לפי מדרגתינו בוודאי אסור לנו לנהוג כפי שנהגו האמוראים, שהרי צריך לכוח תורה חזק מאוד כדי להינצל מהיצר הרע, וכפי שהאחד שאל את חברו מנא לך הא? מהיכי תיתי שמותר לך ללכת? וחבירו הסתמך על הפסוק ביודעו גודל כוח תורתו שיגין עליו מן החטא. אבל ביסוד הדברים, נניח שהאדם בטוח שלא ייכשל, מדוע ילך דווקא במקום זה? התשובה היא כפי שאמר אותו אמורא: נכפייה ליצרון ונקבל אגרא. ושאלו המפרשים: וכי סתם מבקש היה להגדיל שכרו?! הלא אין אנו מקיימים את

מבחינה אחת, אבל לא זוהי תכלית החיים, לא בזה אתה ממליך את הקב"ה בעולם, שהרי אין אתה עורך אז מלחמה. ומתי אתה מביא את הקב"ה בעולם? באותו יום שיש שקשה לך. כך פסק הגה"ק מצאנו וכך רואים יסוד זה מדברי כל הצדיקים, כי שם המלכת את הקב"ה, שם אמרת שיש אלוקים בעולם, שהרי היה לך נסיון והתגברת.

הן פשוט וברור שכל מי שיש לו נסיון בשמירת השבת פשוטו כמשמעו, אף הוא עומד במדרגה זו, דהיינו בזמנים שבכלל היה קשה לשמור שבת, כגון בימי קדם באמריקה, וכן כל פעם שיש לאדם נסיון בשמירת השבת כראוי, וכגון מפני שמצא איזה קולא רעועה והוא מתפתה להיתלות בה. בוודאי שאין הדבר שונה אז. אבל מדי יום שיש נעשית עבודה זו.

המפתח להרגשת מתיקות השבת

ואמנם מזה בא מתיקות השבת, כי שכר מצוה מצוה (אבות ד, ב), ושכר המצוה היא שטועמים מתיקות אותה מצוה^ט. אי אפשר לקבל מתיקות השבת רק לאחר שעורכים מלחמה. כך הוא כלל כל המצוות. ולמשל, חנוכה, מה המפתח להרגיש טעם בחנוכה? המפתח הוא מלחמה, ואיך עורכים מלחמה? על ידי הכנה גדולה, כי הכנה היא תמיד להיעקר מהמצב הקודם ולהיכנס למצב חדש. הכנה על ידי לימוד, הכנה על ידי תשובה, הכנה על ידי הכנת הפתילות. כל ההכנות הללו הן בגדר מלחמה. אך

שכתוב להדיא (בשלח טז, ה) והכינו את אשר יביאו, וחלק מההכנה הוא להכין את הלב ביום שישי כאמור.

מן השמים מזמינים קשיים ביום שישי

הנה בספר "היכל הברכה"טז (פרשת ואתחנן) כתב כך: תחילה הוא מדבר בענין הביטול שמגיע אליו האדם כשסובל בושות ומקבלן באהבה, וכתב שם בלשון זה: מימי לא היה לי אור מאיר, אור מופלא, עד שהיה לי ביטול וחלישות הדעת עד מאוד מחמת שלוחי ערב רב שביזוני וביישוני וכו', וסיפר לי מורי ורבי דודי הקדוש **רבינו צבי (מזידיטשויב)** שבכל ערב שבת קודש יש לו ביטול ויסורים וחלישות דעת מאוד כדי לזכות לאור השבת.

היינו שמן השמים מזמינים לו אנשים שיצערוהו ויביישוהו, כדי שיוכל לבוא לידי ביטול, וזהו המפתח שלו לקבל את אור השבת.

והוא מביא שם מעשה על זה: פעם אחת היה בערב שבת קודש בעיר בראד, והגיעו אנשים וסילקוהו מן העיר בבזיון גדול מאוד, והוצרך לנוס לעיר פודקאמין ובא קרוב ללילה לשם בלא בגדי שבת והוצרך לקבל שבת בבגדי חול, ואח"כ באו עם הבגדים, ובשבת קודש אמר: רבונו של עולם, כל-כך בזיון היה לי, האר נא את תפילתי, ונדלקו בי רמ"ח אברי באור גדול לא יכולנו הרעיון, לא טעמתי אור זה מימי, ולעולם לא אטעם אור זה עד האלף השביעי.

המצוות בשביל על מנת לקבל פרס! ותירצו שכוונתו היתה להיכנס למקום **שיש בו מלחמה ובוזה לקיים את תכלית חייו**, וזהו נכפייה ליצרין ונקבל אגרא, אין זה סתם שכר של כסף וזהב, אלא השכר הוא שעל ידי ניצוח היצר יתעלו למדרגה נוספת, בדומה לכל אדם שהיה לו נסיון והתגבר עליו, שהוא מתעלה אז למדרגה נוספת.

זהו יסוד הדבר, אלא שלבוא ולעשותו במקום של נסיונות גדולים שנפשו של אדם נמשכת אליהם עד מאוד לא כל אחד יכול לעשותו, ולמי שאינו בדרגה זו אף אסור מדינא דגמרא, אבל רעיון הדבר הוא **שבעצם צריך האדם ללכת במקום שיש מלחמה, כי כשיעשה מלחמה וינצח, יקבל שכר, איזה שכר? מתיקות השבת, שכר מצוה מצוה**. ואע"פ שביום שישי הראשון נכשל, ובשני שוב נכשל, ובשלישי הבטיח שהפעם ייראה יום השישי שלו ממש כפי שכתוב בספרי החסידות, ולמעשה זה לא קרה, ועוד איבד את עשתונותיו ונתעורר כעסו, יבין שהוא הולך במלחמה. יום שישי הוא יום כזה, **וכשתלך במלחמה, תקבל את המפתח לאור ומתיקות השבת**.

הן לא דבר קל הוא להרגיש טעם בשבת, והלא אנשים מרגישים טעם בעבודת ה', בתפילה, בנסיעה למקומות הקדושים וכו' מדוע לא יהיה הדבר יותר מצוי שירגישו טעם בשבת? התשובה היא **שבשביל להרגיש טעם בשבת מוכרחים לעבור באותה מלחמה**. מלחמה היא כפי

שלם כו' ויחן כו' נכנס בערב שבת עם מדומי חמה כו'. דרש מלשון ויחן. וגם שלום הוא שבת כידוע. וביאור הענין כי **כל ירדת יעקב לחו"ל היתה ענין ימי המעשה, ועל ידי העבודה רבה שהיתה לו שם, זכה אח"כ לבחינת השבת בשלימות.**

פלא והפלא! **יעקב אבינו היה צריך להיכנס לעולם העשיה בכל הרמ"ח והשס"ה**, הוא שהה בין הגוים, והם רימו אותו, רדפו אותו, ביקשו לקפח את חייו, ובכל אותו זמן, היה צריך להחזיק ראש ולשאול את עצמו בכל עת: איך עובדים את הקב"ה במצב כזה? **ובשביל מה נועד כל זה? כדי להכין אותו לקראת שבת**, ויבוא יעקב שלם ויחן את פני העיר. אם במצבי החול אתה נלחם לעשותם בדרך הנכון, השכר לכך הוא שבת קודש.

וממשיך שם: **כי כפי רוב הצרות בששת ימי המעשה, כמו כן הוא זך ונקי בלי נגיעת דבר רע בשבת.**

התבטאות מעניינת היא, כי בדרך כלל יחשוב האדם ששבוע מרומם ונפלא, שבו התפלל ולמד ועלה ונתעלה, זהו ההכנה לשבת קודש. אכן אין בזה סתירה, כי סוף כל סוף, אם לא היו לאדם מלחמות במשך השבוע, לא השיג את המפתח, כי המפתח היחיד למתיקות השבת הוא בכפיית היצר.

אם רואה האדם שהיה לו שבוע עם הרבה קשיים. לא היה לו קל, אך בלע הרבה יסורים. אחד פגע בו ולא החזיר לו. אין הוא מקשר אותו לשבת, אבל הוא קשור בקשר הדוק. **יום שישי מלא**

הא לנו כדברי הגה"ק מצאנו בתוספת הרחבה. מן השמים מזמינים לאדם קשיים ביום שישי, כך שכל מה שינסה לעשות, יזדמן לו איזו טרדה איזה כעס איזה קושי. זה דבר אמיתי. אם אתה רואה שאין היום שישי שלך כפי שאתה רוצה, תדע שזה מתאים עם הכללים, אה! על זה מדברים. **דע לך שזה המפתח, להתבטל לה' ולבקש ממנו שיתן לך דעת נכונה לעשות את הדבר הנכון.**

הנה בשבוע הקודם הבאנו שהקונה **צרכי שבת לחבירו זוכה לאור השבת**, והלום שמעתי שהרה"ק **רבי גדליה משה מזוועהיל** זיע"א היה שולח את תלמידי ישיבתו לאסוף כספים לצרכי שבת לנזקקים. הא לנו שהאדם יכול לגרום בושע לעצמו ואינו צריך להמתין שיבואו אחרים ויבזוהו. אתה יכול לכתת רגליים בשביל פלוני ולעשות טובה לפלוני, ואם הקב"ה עוזר והלה אינו מכיר טובה וגרוע מזה, הוא צועק עליך על שעשית לו את הטובה ומחזיר לך רעה תחת טובה, הלא הוא הפלא ופלא. כמה זה טוב, כמה זה נפלא, ממש לכבוד שבת.

אמור מעתה: יום שישי אינו יום שאין עושים בו כלום, יום שישי הוא יום שעובדים קשה כדי להתבטל להקב"ה.

ויחן את פני העיר

כן מצאנו יסוד זה ב'**שפת אמת**' (וישלה תרל"ז). על הפסוק (ג, יח) **"ויבוא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבואו מפדן ארם ויחן את פני העיר"**, וזה לשונו: **במדרש** (ב"ר יא, ו) בפסוק ויבוא יעקב

נחוץ מאוד לחזור ולהדגיש את השורה האחרונה, כי הנה יש מי שיתעורר לשאול: הלא אנו רואים שמצוה לעסוק ביום שישי בצרכי שבת, ואפילו קודם התפילה מותר לקנות צרכי שבת כל שהוא חושש שלא יוכל לקנות לאחר התפילה, אם כן איך זה עולה בקנה אחד עם העבודה שיש ביום השישי להעביר את הסדרא שמו"ת ולקרוא שיר השירים? יום שישי צריך להיות יום רגוע או יום שעוסקים בו בצרכי שבת? התשובה היא שיום שישי נועד לעסוק בו בצרכי הקב"ה ולא בצרכי עצמו. כל מה שאני צריך לסדר, לא ביום שישי. לכתת רגליים בשביל אחרים, הוא צרכי הקב"ה. מצבים שהקב"ה זימן לך ביום שישי, הם צרכי הקב"ה. ההתעסקות בצרכי הקב"ה ביום שישי היא הכנה לשבת קודש. ובוודאי אינו סתירה עם העבודה לשבת וללמוד ביום שישי, ואדרבא, אם הוא עורך מלחמה, הקב"ה מסייע לו והוא מצליח להסיר את טרדותיו. עכ"פ אם אתה רואה שאתה עורך מלחמה, סימן הוא לך שאתה במצב טוב. לך אל המלחמה ואל תיבהל ממנה. התפלל אל הקב"ה ותצליח ויעזור לך, ומי שטרח בערב שבת הוא יאכל בשבת.

טרדות, אומר הרה"ק מזידיטשוב, הוא מפתח למתיקות השבת. אל תעשה את הטעות לומר כך: אני עשיתי הכל כדי שמחצות כבר אוכל לשבת וללמוד בשלוח ובמנוחה, אם זה יצליח, תהיה לי שבת נפלאה, ואם לאו - לא תהיה לי. טעות היא.

עוסקים בצרכי הקב"ה ולא בצרכי עצמו

השבת המאירה באה על ידי כפיית היצר, אתה מבטל את עצמך למצב שהקב"ה מזמן לך ואינך הולך לפי רצונותיך, אלא תמיד אתה אומר: הבה ואראה איך הקב"ה רוצה שאעבדנו אם אני צריך ללכת לעבודתי ביום שישי, איך הוא רוצה שאעבדנו אם אני צריך לעזור בבית ביום שישי, איך הוא רוצה שאעבדנו אם קרה משהו שלא ציפיתי ולא ייחלתי. מי שמקבל מצבים כאלה ביום שישי, ויש לו חלישות הדעת, והוא נותן הודיה לה' ואומר לו: אני מבטל עצמי אליך, ואני עובד אותך, ואיני עוסק בהשגת צרכי, אלא בצרכיך אני עוסק, הוא זה שזוכה לאור ומתיקות השבת.

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

לע"נ האשה העניא בת ר' חנוך העניך ע"ה

נלב"ע כ"ו כסלו

ערב שבת קודש פרשת וישב - נר א' דחנוכה - כ"ה כסלו תשפ"א

הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זיע"א

כ"ה כסלו תשנ"ט

את ידו, כפי הנראה מפני שנדבק בו מטומאת בית העלמין, וכל פעם שלא היה עובר את בית העלמין, היה מושיט את ידו ברוב חביבות.

עינים צופיות

האדמו"ר מראחמסטריוקא-ירושלים
שליט"א מספר: פעם היה הרה"ק מטאלנא בעיה"ק טבריא ת"ו בערב שבת ואף אני הייתי שם. אחרי הצהריים אמר הצדיק למשמש בקודש: הנה אברך זה יהיה אתנו בשבת, נא להכין לו מיטה בבית האכסניא. המשמש הבין שאמרתי לצדיק שאשבות בטבריא והכין לו מיטה בבית האכסניא. אולם אני שלא ידעתי מצוואת הצדיק תכננתי להיות בשבת אצל רבי שמעון במירון. והנה למעשה התגלגלו הדברים ולא הספקתי לצאת למירון מבעוד מועד. לקראת דמדומי חמה, נכנסתי בהול אל האחראים ושאלתי מה יהיה? היכן אשבות? אמר לי המשמש

רוח הקודש הופיעה בבית מדרשו

צדיק זה היה חי אתנו בדורנו ורבים מאתנו עדיין זוכרים אותו. ואכן חיזוק גדול הוא בשבילנו בראותנו שהקב"ה שולח לנו צדיקים בעלי רוח הקודש. אע"פ ששם עצמו כאסקופה הנדרסת, היו רואים בחוש איך רוח הקודש מופיעה תמיד בבית מדרשו, ובכן קיבצנו כעמיר גורנה כמה וכמה סיפורים המעידים על הרוח הקודש הגלויה ששרתה אצלו.

האדמו"ר רבי ישראל מויוזניץ

שליט"א (ארה"ק) מספר שהיה עולה אליו הרבה ומדבר עמו, והיה שם לב שפעמים שהוא מדבר אתו הרבה מבלי להושיט לו יד לשלום, לא בתחילה ולא בסוף בעת הפרידה, ופעמים שהוא מושיט לו יד לשלום ברוב חביבות. הדבר עורר את פליאתו והתחיל לבדוק את הענין, והנה גילה שכל פעם שהיה עובר את בית העלמין בדרכו אל הצדיק, לא היה מחזיק

מטאלנא בהיות שהוא הולך לקנות מנורה לשבת קודש, והרי יצטרך להדליק נרות כמנין הבנים שיוליד, של כמה קנים תהיה המנורה? חשב מעט והשיב לו: של חמשה קנים. וכך הוה, במשך כל שנותיו הוליד חמשה בנים.

הוראת הצדיק לחשוך בנים

אחד מחסידי ויזניץ סיפר: במשך י"ז שנים הייתי חשוך בנים. פעם הלכתי להיפגש עם רופא גדול בבית החולים שהציע לי איזה טיפול והנה פגשתי שם את הצדיק. כשהצדיק ראה אותי, שאל אותי: מה אתה עושה כאן? שטחתי בפניו את סיפורי. כשנודע לו שאני חסיד ויזניץ, אמר לי: איני מבין, למה אתה הולך לרופא? אין לך אמונת צדיקים! לך אל רבך האדמו"ר מוויזניץ ותאמר לו שאתה צריך להיוושע בבנים. אמרתי לו שכבר הייתי אצל מורי ורבי כמה פעמים וטרם נושעתי, ואף ביקשתי ממנו רשות ללכת אל הרופא. אמר לי הצדיק: לא ולא! ברח לך מבית החולים ולך אל רבך, וכשתהיה לך אמונת צדיקים, בוודאי תיוושע.

התקשרתי מיד לאחד מהגבאים בוויזניץ וסיפרתי לו מה שהיה לי עם הרבי מטאלנא. הלה הכניס מיד את דברי אל הרבי מוויזניץ, וכשמע זאת הרבי מוויזניץ, שחק ובירכני בזרע של קיימא. עזבתי את בית החולים מבלי לעשות שום טיפול וכעבור עשרה חדשים נולד לי בן זכר. בעת עריכת הברית, שאל אותי הרבי מוויזניץ: הודעת לרבי מטאלנא שנולד לך בן? אמרתי לו: לא.

בניחותא: אין לך מה לדאוג, הצדיק כבר דאג לך לאכסניא.

לירת תאומות בזכות הצדיק

מספר עד ראייה: לפני כעשרים שנה, כשהגיעה הבשורה שהאדמו"ר מראחמסטריוקא שליט"א (אז בנו של האדמו"ר) נושע בזוג תאומות, ראיתי את בעל השמחה עולה לאיזה בנין, כפי הנראה להזמין מאן דהו לקידוש שיערוך לכבוד השמחה, והמתנתי לו למטה כדי לאחל לו ברכת מזל טוב. כשירד, ולאחר שאיחלתי לו ברכת מזל טוב, שאלתיו לדעת את מי ראה לנכון להזמין באופן אישי להשתתף בשמחה. אמר לי: כאן גר יהודי המקורב לרבי מטאלנא והוא התקשר אלי לפני מעט יותר מתשעה ירחים ואמר לי: רצוני למסור לך בשורה. הרבי מטאלנא ישב עכשיו ואמר: עת רצון נפלאה היא עכשיו, יכולים להיוושע בזרע של קיימא, ואז פנה אלי ושאל אם ידוע לי על מי שצריך להיוושע בזרע של קיימא. אמרתי לו: בוודאי! בנו של האדמו"ר מראחמסטריוקא שמחה כבר שנים הרבה. אמר לי: נו, השי"ת יעזור. יהודי זה הרים אלי טלפון על אתר ואמר לי: אני מוכרח להודיע לך מה שהיה כאן. הוא סיפר לי ואני שמרתי את דבריו, ועכשיו באתי להזמינו לקידוש מאחר שהיה שליח טוב להחיש לי את הישועה. כך מפי עד הראיה שהמתין למטה לאדמו"ר מראחמסטריוקא.

קני המנורה כמנין הבנים

עוד סיפר אחד שבהיותו אברך צעיר וטרם נולדו לו בנים, שאל פעם את הרבי

לראות מה מתחולל שם. הלך לראות והנה ראה איך זקנו הצדיק יושב ומתקן אופניים לילד וכולם עומדים סביב ומביטים. אמר לו נכדו: עד כאן סבא! הרי אסור להתבזות כל-כך! השיב לו זקנו: למה תדבר כך? הלא השגחה פרטית נפלאה היא כאשר סיבבו מן השמים שהילד יבקש ממני לתקן לו את אופניו! מצוה הבאה לידי היא, האוכל לוותר עליה?! הלא מצוה זו שייכת לי!

והיה כנגן המנגן

עוד סיפר יהודי אחד שפעם עלה לבית הצדיק, ובהיותו עדיין על המדרגות, שמע קולות של אחד שמנסה לנגן על 'קלרינט' ובקושי יוצא לו איזה ניגון מפני שהוא כפי הנראה בתחילת דרכו. כשנכנס לבית הצדיק ראה שאחד עומד שם ומחלל בקלרינט והצדיק עומד על גבו ומאזין ברוב קשב. שאל את האיש מה הוא עושה כאן, והלה השיב בלי להתבלבל: לומד אני מזה זמן רב לנגן בקלרינט, ומרוב שניסיתי בבית, כבר פקעה סבלנותה של נוות ביתי, והודיעה לי שיותר אין לי מה לנסות בבית. שבור הייתי שאיני יכול לנסות את כוחי, וכשסיפרתי על מצוקתי לצדיק זה, אמר לי: הפלא ופלא! בוא לנגן בביתי ויהיה זה נהנה וזה נהנה, אני אהנה שיתעוררו געגועיי להשי"ת, ואתה תהנה, שתלמד לנגן על הקלרינט, והנה אני כאן כהצעת הצדיק.

גאון בעונה

פעם הסתכל איש אחד (שלא הכיר את מן של הרבי מטאלנא להסתיר את עצמו) מן

שכחתי. אמר לי: היתכן?! דבר כזה אפשר לשכוח? מיד לאחר הברית נסעתי לבית וגן, נכנסתי אל הרבי מטאלנא וסיפרתי לו שנושעתי. אורו עיני הצדיק ואמר לי: הלא ידעתי שעל ידי האמונה תיוושע! אמרתי לך!

כל מי שאין לו דעה אסור לרחם עליו

מופתים כאלה התגלגלו מפתחו לרוב, והרי זה מעורר פליאה עצומה, שהרי ביחד עם כן היה עניו מופלג באופן שאינו ניתן לתיאור. נוהג היה לנסוע בכ"א כסלו לטבריא לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין זיע"א, ואיך היה נוסע? היה נוסע באוטובוס, יחד עם כל אנ"ש. וליד מי היה יושב? ליד איש אחד מוכה שחין שלא היה נמנה על אנ"ש והיה נוסע רק כדי להגיע בחינם לטבריא, וכיון שאף אחד לא היה מתיישב על ידו משום שהיו צריכים לסבלנות מרובה כדי להאזין לו במשך כל הנסיעה (זאת מלבד שאר הקשיים שהתלוו אל הישיבה לצדו, ודי למבין), היה הוא מתיישב לצדו ומאזין לדבריו וסיפוריו במשך כל הנסיעה. כך מידי שנה בשנה.

שמעתי מהרה"ח רבי מאיר דוד בראנדווין שליט"א ששמע מפיו: חז"ל (ברכות לג, א) אמרו כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו. הפירוש הוא: כל מי שאין בו דעה, אסורים אנו אליו, כלומר קשורים אנו אליו ומוכרחים לרחם עליו.

מצוה הבאה לידי

נכדו מספר שפעם ראה המולה של אנשים על אם הדרך, גברה סקרנותו

למקומות הנידחים ביותר, אשר אפילו מנין של יהודים לא היה שם, ולעשות שם את שבתותיו, והמשיך בעבודתו זו גם לאחר שעלה לארץ הקודש. אך עשה זאת לפי דרכו. תנאי היה לו שלא יודיעו שהוא מגיע עד לרגע האחרון, זאת בכדי שלא יכבדוהו ולא יידעו מי הוא, ולא יכינו לו אכסניא. כך היה הסדר אצלו, ביום שישי הודיע שהוא נוסע לעיר פלונית, קם ונסע. וכן התבטא פעם, שהוא הולך גלות לכפר על עוונותיו, ואם כן זה צריך להיות בשלמות. וכשהיה מגיע לשם (באוטובוס, כמובן), היה הוא עצמו תולה מודעות שיתקיים שבת אחים בליל שבת, ואז בליל שבת היה יושב עם אנשי המקום ומשוחח אתם בענייני אמונה ובטחון.

פסוק לי פסוק

בפעם האחרונה שהיה בארה"ב, כשהתקרבה השבת, ניגש לבחור אחד ושאל: מה אתה אומר? מתי כדאי לי לחזור, לפני שבת או לאחר השבת? הבחור שידע שמדובר ברבי מטאלנא, השתומם מהשאלה ואחז בפלך השתיקה. אז התקרב אחיו הצעיר של אותו בחור, פנה הצדיק אליו ושאל שוב: מה אתה אומר? מתי כדאי לי לחזור, לפני שבת או לאחר שבת? השיב האח הצעיר: מה השאלה? בוודאי צריך הרבי לשוב מיד, שהרי יש בזה מצות ישוב ארץ ישראל וכמה שיותר מוקדם עדיף.

מיד אורו עיני הצדיק וקרא בגיל: איזו השגחה פרטית! מיד החל להתכונן לנסיעה וחזר לארץ ישראל עוד לפני שבת.

הצד, וראה איך יהודי אחד בא אל הרבי מטאלנא ושאל אותו פשט במשנה, והרבי מתייגע הרבה להגיע אל הפשט, ובסוף הוא אומר לו איזה פשט שנראה 'פורים תורה', ביזי בזיונות. עגמה נפשו של האיש העומד מן הצד עבור הזקן המכובד בעיני העם שאינו יודע פשט פשוט במשנה.

כעבור תקופה יצא לו לראות איך שני בעלי תשובה באים לשאול את הרבי על מושגים קשים ביהדות, והרבי מסביר להם בשפת האנגלית ובטוב טעם ודעת, ממש מאיר להם כל פינה אפילה. אז הבין שדרך יש לו לצדיק להסתיר את עצמו מעיני ההמון, ורק כאשר הדבר נוגע לקרב יהודים לחיק אביהם שבשמים, אז הוא משתמש בגאונותו.

הצדיק עולה לאוטובוס עם מנת פלאפל

עדי ראייה מספרים שפעם ראו אותו נוסע באוטובוס ומנת פלאפל בידו. תמוה היה הדבר, מה לצדיק ולמנת פלאפל? מה שהתברר הוא, שבעמדו בתחנה ראה איך בעל חנות להכנת מנות פלאפל עומד ומתחנן שיקנו אצלו ואין איש נכנס לקנות. הלך הוא וקנה, וכשהגיע האוטובוס עלה מבלי לעשות חשבון עם אף אחד.

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה

עבודה גדולה ירש מאבותיו לבית טשערנאביל, לנסוע אל לערים נידחות ולעשות שם נפשות לה' ולתורתו. עוד בהתגוררו במונטריאול היה נוהג לנסוע

ראש חודש. היה פעם שה'לב שמחה' זיע"א היה בנאות דשא בעיר 'ערד', אבל הרבי מטאלנא לא רצה להרוויח מזה, לכן נסע עד לבאר שבע, ומשם התקשר אל ה'לב שמחה' ואמר לו שהוא נוהג לבוא אליו בכל ר"ח ורוצה לבוא גם היום. אמר לו ה'לב שמחה': לא, אינך צריך לטרות, והאציל עליו מברכות פיו דרך השפופרת. כשהסתיימה השיחה, הסתובב הרבי מטאלנא וחזר מבאר שבע לירושלים. הוא כבר יצא בזה ידי חובת נסיעה לצדיק ואף התברך ממנו, ומה הוא צריך יותר מזה.

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו

כשהקימו ישיבת "שפתי צדיק" ב'חצור' כיבדוהו בקביעת מזוזה. לפני שקבע את המזוזה, שאל את הסובבים: איך מברכים? לקבוע מזוזה או על קביעת מזוזה. כולם אמרו 'לקבוע'. שאל הצדיק שוב: אתם בטוחים בזה? למי יש סידור? הגישו סידור וראו שכתוב שם 'לקבוע' כדבריהם. שוב ביקש שיביאו לו קיצור שו"ע ואף שם ראו שכתוב לברך 'לקבוע'. אז ביקש שיביאו לו קיצור שו"ע עם הערות, ושם ראו שיש שיטה הסוברת שבמזוזה של אחרים יש לברך על קביעת מזוזה.

אכן ברוב ענוותנותו לא רצה שיידעו שהוא יודע ללמוד, לכן פעל באופן זה שייראה כאילו נמצאה מציאה.

סיום על ספר תהלים

פעם בתשעת הימים שאל מאחד מנכדיו אם מותר לעשות סעודה עם בשר על סיום ספר תהלים. סיימתי ספר

כך היה אומר הרבה פעמים, שכשהוא שואל לנערים ואף לילדים בבחינת פסוק לי פסוקך, הרי הוא יכול לדעת לאן מובילים אותו מן השמים.

הצלת נפש הילד - תרתי משמע

פעם כשהיה בביתו בשכונת בית וגן הגיע רעש לאזניו. יצא החוצה וראה איך כמה אנשים מרימים את קולם על ילד. המעשה היה שילד זה חשק באיזה ממתק שהיה מונח על המדף בחנות, ומאחר שלא הצליח להתגבר על יצרו, פשט את ידו ועשה מעשה לקיחה, אך מזל ביש היה לו ובעל החנות תפסו על חם והתחיל לצעוק עליו, דבר זה משך הרבה סקרנים, והנה עכשיו דם הילד נשפך כמים. כשהצדיק הבין במה מדובר, התחיל לצעוק: איני מבין מה קרה כאן! למה צועקים עליו? גם אני קונה כאן בחנות ולא תמיד אני משלם מיד, אלא אני קונה בהקפה! וכי מפני שהוא קונה בהקפה צריך לצעוק עליו?! דברי הצדיק עשו רושם על הנאספים וכולם התפזרו אנה ואנה ואף הילד בתוכם.

לאחר שנים אמר הילד אשר בעצמו סיפר את הסיפור, שהוא יודע שמעשה זה הציל את חייו הרוחניים. חלש היה אז ברוחניות ולא היתה לו שום בעיה לפשוט ידו בשל אחרים, אך אז כשהצדיק הצילו מן הבושה, קיבל חיוק גדול וזה גרם לו לשוב לדרך המלך.

נסיעה לצדיק

נוסע היה אל כל הצדיקים, ובין השאר היה מקושר מאוד אל צדיקי בית גור. נוהג היה לקבל פני האדמו"ר מגור כל

היום לסיים מסכתא פלונית אשר למדנו אותה בעיון רב. או אז נודע לכל שהצדיק ערך את הסעודה לסיום מסכתא זו, אלא שבענוותנותו, הלביש אותה על סיום ספר תהלים. כשראה הרבי שסודו נתגלה, נתקדרו פניו, אך מיד אמר לו כמשתמט: אה, סיימת היום ללמוד מסכתא פלונית!? הוא הושיבו למעלה וביקש ממנו: עשה נא את הסיום שסיימת, שהרי נמצאים אנו בתשעת הימים, וענין גדול הוא לעשות סיום מסכתא.

תהלים, אמר הצדיק, ורצוני לדעת הלכה למעשה. המקורבים לא ידעו מה לענות על שאלה כזו. לפתע אור הנכד אומץ ואמר: הלא סבא הוא פוסק, שיפסוק לבדו. אורו עיני הצדיק ואמר: אכן מותר לעשות סעודה עם בשר על ספר תהלים. מיד נטל ידיו לסעודה.

תוך כדי נכנס יהודי אחד שהיה לומד בחברותא עם הצדיק וקרא: אה! רציתי גם כן להשתתף בסעודת הסיום. הן זכינו

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

4615 14th Ave	ביהמ"ד טאהש	בארא פארק
5309 13th Ave	כתר דזשודעיקא	
44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, טיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ארה"ק

	בית המדרש הגדול 'נדבורנא' קרית נדבורנא	בני ברק
	חנות 'מול איצקוביץ'	
	מקוה בית פנחס	
	בית המדרש טשערנאביל	
	בית המדרש בית שלום	אשדוד
	בית המדרש בית דוד שאול	
	בית המדרש בית נפתלי	
	בית מדרש בעלזא מרכזי	
	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------